

**critică și
cronică:**

Ion Căpruciu
Dumitru Dănău
Alex Gregora
Ion Trancău

proză:

Aurel Antonie
Marius Iorga
Silviu-Doinaș Popescu

**eseuri
și studii:**

Irina Elena Bădescu
Gheorghe Grigurcu
Romulus Modoran
Lazăr Popescu
Paula Romanescu
George Văsii

poezie:

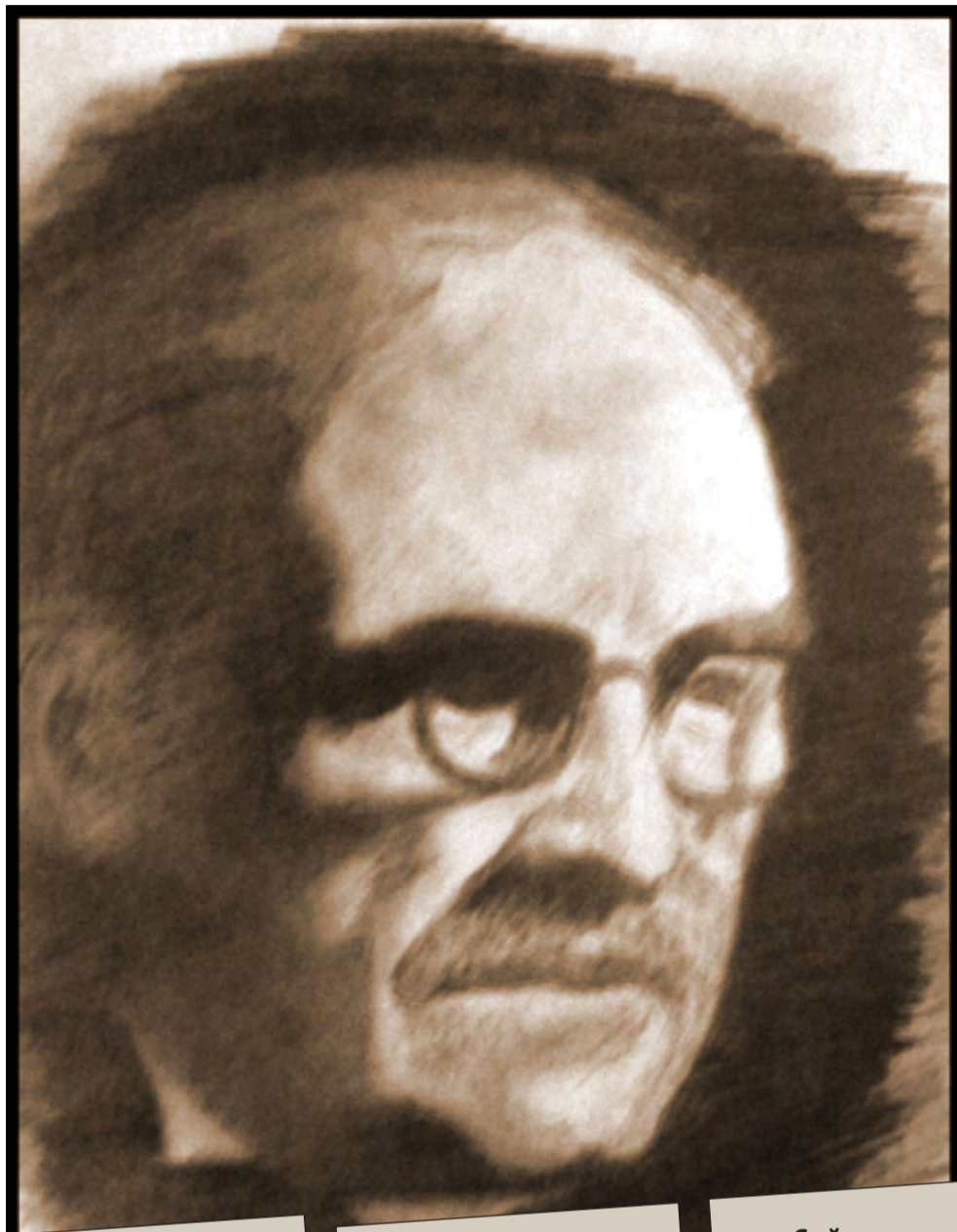
Gelu Birău
Teodora Ciobanu
Sabin Firiza
Doru V.Fometescu
Gabriel Gogan
Paul Mirca Iordache
Ion Maria
Ionuț Luis Popa
I.D. Sicore
Constantin Alex. Stamatie
Victor Știr

restituiri:

Radu Cosmin
Nicolae Diaconu
Titu Rădoi
Mircea Dem. Rădulescu

evocări:

Vasile Blendea
Ion Mocioi

interviu:

Vasile Ponea
Ion Popescu-Brădiceni

traduceri:

Valeriu Butulescu

grafică:

Dragoș Morărescu

Omul aproximativ

Lazăr Popescu

Trebuie să mărturisesc că sunt eurosceptic. Felul în care s-a făcut, atunci, la început de an 2007, integrarea acestei țări în Uniunea Europeană – așa, mai pe tăcute, fără niciun fel de dezbateri –, a lăsat mult de dorit. S-a dorit oare o confuzie? Între, să zicem, un înalt standard de viață presupus, cel occidental, căruia i se adăugau mari valori culturale și de civilizație și Europa, de fapt Uniunea Europeană. Se identifica, în mod greșit (sau voit greșit), Uniunea Europeană (o construcție politică, de fapt), cu bătrânul continent, leagăn al marii culturi.

Ce vedem astăzi? Că tocmai această construcție politică U.E. respinge... Europa! Să vezi și să nu crezi, dar așa e. Cum? Paul Valéry spunea cândva că cei trei piloni ai Europei sunt creștinismul, filosofia greacă și dreptul roman. Păi nu chiar demult, U.E. tocmai rădăcinile creștine și le-a refuzat. Atunci când s-a discutat despre stipularea acestora în documentele sale! Nici nu mă mir, de fapt. Mulți dintre actualii șefi ori comisari europeni au fost în tinerețe umaniști, socialiști, maoiști... și alți „iști”. Și tocmai ei sunt, cum se zice, la butoane... Și mai mult ca sigur nici antropologul fără operă care am auzit că este doamna Viviane Reding nu moare de dragul filosofiei eline ori dreptului roman... Mă rog. Și cred că nici prietena sa, româncea aproximativă, doamna Monica

Macovei, nu va fi având astfel de dileme...

Nu. I le-a lăsat pe toate domnului Andrei Pleșu, un alt român și om aproximativ. Aproximativ, nu recent. Omul recent există doar în imaginația delicată – patibulară a fostului președinte al Institutului Cultural Român. Și poate și în cea a genialului neguțător și director de editură, domnul Gabriel Liiceanu, mult prea întristat că trăiește într-o țară prea mică pentru el... Alt om aproximativ. Alt alergic la Eminescu și chinuit de dileme. Sau angoasat de una și alta... S-o spunem deschis: zadarnică e orice minte mare într-un suflet mic! Omul aproximativ are, însă, întotdeauna, o splendidă imagine de sine. Așa de frumos și de vânjos i se umflă, în răstimpuri, eul, în ciuda lui Amanda Coomaraswamy, care cândva va fi vorbit de nimicirea acestuia în vederea realizării de Sine... Așa eu umflat, așa ego supradimensionat au oamenii aproximativi încât ți-e teamă să nu faci „poc”! Să nu pleznească...

Noapte bună, Elită! De fapt, Autoelită!

P.S. Oare cine ne-a zădărnicit nouă, acestor amărăți de români, prima mare Unire? Pe Câmpia Turzii, în anul 1601? Și acei asasini ai marelui voievod Mihai Viteazul nu vor fi voind (și ei!) tot mai multă Europă?... Ce conta că...

semnal

S

Panorame - căruța cu proști

Florian Saioac
Ed. Măiastra Tg-Jiu, 2012,
pag. 192

Ecaterina Teodoroiu

Ion Mocioi
Ed. Academica Brăncuși,
Tg-Jiu,
2012, pag. 258

Semne și sensuri ale sacralului în arta lui Constantin Brâncuși

Mihai Sporiș, Ed. Intoll Press,
Râmnicu Vâlcea 2012, pag. 134

Colinele cu liliac

Ion Bureștea
Editura Măiastra, Tg-Jiu,
2012, pag. 348

Stau pe o margine de timp

Ion Sabin Cerna,
Ed. Măiastra, Tg-Jiu, 2013,
pag. 124

Un scriitor întârziat?

Se pare că Dumitru Dănău se confundă cu voluptăți subtile, fără prea acute crize protocroniste, în mitica lume a danailor, invocându-l pe legendarul poet grec Homer și pe latinul Publius Vergilius Maro, cu o mândrie deloc derizorie, atenuând, ca descendent mai apropiat de valahii gorjeni din Rasova, Câmpofeni (campus flores) și Arcani (arcina, arcana), în depunță și armonioasă simbioză cu acest topos străjuit de munți, de dealuri și păduri pe care le străbat murmurând spre eternitate cele două râuri subcarpatice, Jaleș și Sohodol. Pe aceste coordonate de timp și spațiu vibrează spiritul creator, tenace și modest, receptiv la valori și semnificații ancestrale de esență etnică, etică și artistică scriitorul Dumitru Dănău. El se abandonează tentației de a se situa, în consonanță empatică viguroasă, cu toate aceste virtuți reverberate din vremuri revoluate. Scrisă i-a fost în stele, apoi în registrul stării civile, apartenența la zodia Taur, ca ființă umană legată de glie și de sfera vastă și generoasă cultural-artistică. Până în prezent, înainte de a fi octogenar, personalitatea lui Dumitru Dănău a evoluat și s-a conturat tridimensional în aceste direcții vocaționale: poezie, traducere și o timidă, dar personală, hermeneutică a substratului spiritual tradițional, inclusiv brâncușian. Nu poate fi omisă, nici ignorată propensiunea sa remarcabilă spre proza scurtă și de amploare cu vădite note istorico-memorialiste. Aș afirma că Dumitru Dănău, prin apartenența lui la zona geografică și spirituală subcarpatică, de incontestabilă animație și emulație în plan literar, trebuie să fie receptat și apreciat ca un reprezentant remarcabil și demn al acestui toposi, cu modalități critice pertinente, diferențiate și oneste, ca aspirant consecvent și meritoriu în a depăși orice tendințe și manifestări inerțiale, provinciale sau locale. În această performanță, l-a ajutat și l-a salvat orizontul cultural-literar germano-spaniol prin care a atenuat decisiv modul cazon de receptare a valorilor. În felul acesta se poate înțelege și explica devansarea nivelului restrictiv, protocronistic, din spațiul provincial-național al culturii și literaturii romane. Experiențele biografice, multiplu-formative, din cele aproape opt decenii de existență i-au impus scriitorului Dumitru Dănău să străbată un interesant traiect de inițiere bildungsromanescă spectaculoasă. În aceste coordonate și însușiri creative, pregnant formative, s-a conturat și s-a afirmat acest scriitor în poezie, traduceri și hermeneutici cu tentații sau imbolduri istorice, folclorice, filosofice și artistice.

În poezie, Dumitru Dănău este predominant liric, subiectiv, mai rar tinde să obiectiveze confesiunea de idei și sentimente, transferând-o de la persoana I singular, la persoana a II-a și a III-a, tot singular. Mesajul poetic accentuat confesiv, de esență ontologică, gnoseologică, programatică și erotică, valorifică bogate resurse livești. De aceea poetul are aproape pretutindeni o propensiune a extrovertirii crezului interior, rațional și afectiv, într-o permanentă fuziune de idei și sentimente complexe și profunde. Artele lui poetice sunt numeroase și se remarcă prin amprente și note distincte de originalitate, fără ostentații frapante ori stridente, începând cu volumul *Spini și flori*, apărut la editura Spicon din Târgu Jiu, în anul 2003, până la volumul *Eucharistii*, tipărit la Editura Măiastra în anul 2008. Am putut constata că poetul Dumitru Dănău a debutat și s-a afirmat destul de târziu, fără a fi un întârziat, ca scriitor, publicist, și, mai ales, editor. Important și relevant pentru personalitatea și creația sa este că, deși tardiv, se străduiește și reușește să ni se adreseze cu un timbru liric deloc desuet și anost. El are și acum acest simț rar al măsurii, acela de a refuza orice raliere suspectă de epocă sau generație. Dumitru Dănău a străbătut perioada istorică de *sub comunism*, afirmându-se acum, în mileniul al III-lea, ca posibil scriitor al zilelor noastre. De departe, nu este un veleitar, dimpotrivă, reticent și modest, fără a întrezări vre-o șansă spectaculoasă, urmează acel imbold greu de definit, pe care îl adoptă cu un timid scepticism regenerativ. Nu este exclus, ca la senectute, să re-viziteze ecurile subterane miraculoase ale spiritului uman manifestat până acum laconic, cu mare exigență. Harul poetic este dovedit în primul rând în creații/versuri originale și în traduceri din limba lui Schiller, Goethe și Heine. Orizontul lui cultural-literar i-a facilitat afirmarea în dubla-i ipostaz, de poet și traducător. Talentul de poet l-a ilustrat în volumele *Spini și flori*, *Migrație în azur*, cu poeme în limbile română și germană, în proprie traducere, *Eucharistii*, *Poeți de pe Jaleș*, un *florilegiu liric*, o modestă antologie a autorului.

Volumul *Spini și flori*, cu un titlu ce ne invită în regnul vegetal, floral, este prefațat de o artă poetică cu titlu identic, arghezian și blagian, *Autoportret*, în care Dumitru Dănău apare într-o metamorfoză vegetală de *arbore*, auto-definindu-se confesiv într-o *toamnă sumbră*, cu *umbră și penumbră*, *fiecare frunză* a arborelui fiindu-i o *gnoză* pe care ne invită s-o citim cu luciditate, cu îndemn apolinic, nu dionisiac. Versul *Să fiu în naufragiu* trebuie luat metaforic, ca posibilitate de transfer în mediul acvatic, marin sau oceanic, sugerând și o posibilitate de evadare din contingentul dezagreabil spre altitudine existențială, un zbor în libertate, metaforă din universul sculptural brâncușian. *Ca Apolon sub soare și Hercule în furtună*, poetul rămâne, firesc, apolinic, melancolia autumnală estompându-se în lucruri, în componente ale aceluiași univers vegetal-floral și animalier (*Numele tău*). În poemele inspirate de

La prima lectură

Ion Trancău

natura autumnală, mai rar hibernală, Dumitru Dănău nu este un descriptiv, un pictural, ca Alecsandri, ci un poet care mizează pe sugestivitatea versurilor, în descendență simbolistă și neosimbolistă, ilustrată de tradiționaliști moderni interbelici, precum Ion Pillat. Imaginile poetice nu sunt vizuale, ci de o discretă rezonanță afectivă, de interiorizare psihologică, după procedeul sinesteziei. Două dintre poeziile programatice (arte poetice) create de Dumitru Dănău, *Autoportret și Prefață*, au titluri identice cu cele argheziene. Să fie simple coincidențe?! Mi se pare normal ca unii poeți gorjeni să se situeze, nu totdeauna epigonic, în descendență viabilă și marcantă, a celui mai mare poet român din secolul XX, el însuși descendent de primă mărime al *Luceafărului* poeziei noastre din toate secolele. În a doua artă poetică, intitulată *Prefață*, Dumitru Dănău se contrazice. Această poezie, *fără epitete*, constituită din unsprezece versuri, are *esență* poetică tocmai prin cele trei epitete și trei comparații, în total șase tropi. Dumitru Dănău este un poet adevărat, șaptezecist, prin vârstă, deloc vetust, știind să se substragă oricărui proces de perempțiune. El știe și reușește, cu spontaneitate și de multe ori cu candoare, să dea viabilitate estetică substratului livresc de natură biblică, mitologică, filosofică și artistică din patrimoniul cultural-literar național și universal.

Volumul *Eucharistii* se deschide cu un Cuvânt *despre câteva cuvinte* al autorului, concis și original, debutând cu o definiție emblematică: *...Euharistiile (eucharistiile) (...) sunt cuvinte despre mai multe ființări în orizontul misterului numit VIAȚĂ*. E o definiție utilă cititorilor obișnuiți, chiar celor avizați, critici și esești literari, cu trimitere previzibilă la filosofia și poezia lui Lucian Blaga, despre existența umană în orizontul misterului. Acest volum poate fi considerat reprezentativ pentru poetul Dumitru Dănău, sugerând întregul lui univers ideatic și imagistic. Remarcabil este faptul că autorul aprofundează temele și motivele anterioare în alte variante poetice, găsind limbajul adecvat, manifestându-se cu o mai mare dezinvoltură, într-un registru de imagini poetice care denotă spontaneitate și originalitate.

Volumul *Poeți de pe Jaleș* se deschide cu o pagină intitulată *În loc de prefață*. De reținut este observația antologatorului: *Poeții de pe JALEȘ au fost și sunt (...) autori (coautori) ai unei astfel de mitologii (lirice, epice etc...)*. Scurta introducere nu poate avea decât un final apoteotic, chiar apologetic: *parafrazând o sintagmă a marelui poet Arghezi, trebuie zis: poeți din toposul JALEȘULUI, cinste cuvintelor voastre de aur!* Din cuprinsul volumului ne putem da seama că autorul *antologiei*, s-a arătat destul de generos cu consătenii inspirați de muze, incluzându-i cu generozitate în volum, pe lângă condeierii mai cunoscuți precum Ion Cănavoiu, Vasile Sichițiu și Grigore Smeu, și pe alții mai puțin cunoscuți.

Nu este exclus ca Dumitru Dănău să se afirme, în continuare, ca un prozator înzestrat cu reale însușiri de povestitor, abil în a insera în creațiile sale fragmente descriptive și dialogate, capabile să scuture interesul și gustul cititorilor înclinați spre proza de evocare memorialistică tradițională. Deocamdată, argumente pentru această virtuală vocație de prozator le găsim în volumul *Comoara din legendă*, apărut la Editura Măiastra din Târgu Jiu, în anul 2011.

Fondator: Tudor Voinea

Redactor șef: Vasile Ponea

Redactori: Ion Popescu Brădiceni, Ion Trancău, Lazăr Popescu, Cristian George Brebenel, Aurel Antonie, Marius Marian Șolea, Gelu Birău, Elena Roată, Alex Gregora, Florian Saioac

Tehnoredactare și procesare grafică:

Bogdan Chirimbu

Sponsorizare tipărire imprimantă color:

SC "HYDROPOWER ENGINEERING" SRL Târgu-Jiu

Fundația Culturală "COLUMNA"

str. Vasile Alecsandri, nr.53, Tg.Jiu

tel: 0253 216529, 0740157280 fax: 0253 211506,

www.targujiu.ro la rubrica "Cetățeni"

Opiniile exprimate în revistă aparțin exclusiv autorilor. Materialele trimise să fie scrise cu diacritice și în format digital

Scriitorii în Infern

Gheorghe Grigurcu

Una din publicațiile cele mai infame ale regimului comunist din țara noastră a fost cu certitudine ziarul **Glasul Patriei**, apărut între 1955 și 1972, când i-a succedat, într-un duh similar, **Tribuna României**. Cercetarea pe care i-o închină Ana Selejan scoate la iveală o față încă prea puțin cunoscută a relațiilor oficialității totalitare cu intelectualitatea, deoarece periodicul (din perfidie? din lașitate? mai probabil din amîndouă), nu era difuzat decît peste hotare. Țelurile urmărite de **Glasul Patriei** erau, în principal, următoarele: pe de o parte se avea în vedere atragerea (compromiterea, mai bine zis) a unor nume de vază ale culturii noastre interbelice, pe de alta dezinformarea românilor din diaspora, în vederea revenirii a unora din ei în țară, publicația în cauză fiind organul așa-zisului Comitet român pentru repatriere. Cum se proceda? Colaboratorii se vedeau puși în situația de-a reconsidera “noul chip” al României “socialiste”, ca un topos al “imenselor prefaceri” (în bine, evident), al pretinsei bucurii de-a munci, de-a crea, de-a trăi a tuturor categoriilor de cetățeni. Reportajele înflăcărate se țineau lanț. Un tablou idilic căuta să disimuleze tristele realități. Concomitent erau supuși oprobriului românii “de rea credință”, “trădătorii” care și-au îngăduit a nu fi de acord cu “măreața orînduire” impusă de o armată de ocupație. Nu se făcea economie cu termenii utilizați pentru stigmatizarea acestora. Defel întîmplător, **Glasul Patriei** nu beneficia de circulație internă. Prin coloanele sale propagandistii partidului intenționau să monteze o realitate paralelă, fantomatică a unei patrii prospere și ospitaliere, al cărei neadevăr strident locuitorii țării l-ar fi sesizat îndată. Pentru a-i manipula pe emigranți, periodicul a pus la contribuție trei categorii de condeieri. Mai întîi colaboratorii de bună voie, care au consimțit să scrie după indicațiile partidului de la început ori cel mult după un răstimp de rezervă, în care maximul dezagrement de care au avut parte a fost retragerea “dreptului de semnătură”, ergo interdicția de a publica. În al doilea rînd, foștii deținuți politici, a căror prestație poate părea uluitoare, deși exprimă un substrat dramatic la extrem, de care se cuvine a ține seama cu precădere. Iar în ultimul rînd, un grup de retori consacrați ai propagandei de partid, care-și extindeau prezența și pe versantul presei destinată străinătății, asupra cărora nu ne mai oprim (Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, M. R. Paraschivescu, Victor Tulbure, Nicolae Tăutu, Al. Andrițoiu etc.).

Cu ineputabilă amărăciune dar și cu stupefacție ne oprim în schimb la personalitățile de vază din prima serie, în legătură cu care termenul, de franceză filiație, “colaboraționist” pare să aibă acoperirea cea mai adecvată, căci atitudinea lor nu e urmarea, cum spuneam, cu excepția rigorilor inevitabile ale cenzurii, a unor suferințe majore, ci mult mai curînd a unor interese irepresibile de carieră. G. Călinescu, anexat relativ de timpuriu ziarului în discuție, afirma, în 1958, așadar tocmai în momentul unui nou val de represii, că periodicul ar fi dat “prin vocea adevărului, cel mai

usturător răspuns la calomniile înveninate ale dușmanilor țării noastre și poporului român”. Și o propoziție atît de trandafirică încît atinge în zelul său o posibilă conotație ironică: “Interesul pentru artă e așa de mare la noi ca și în Uniunea Sovietică”. Argezi cel pururi adaptabil face act de prezență cu declarații care pecetluiesc scandalul etapei sale publicistice procomuniste: “Iau din ultima vorbire a Tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej următoarele cuvinte: că <<în Republica Populară Română socialismul a învins definitiv, la orașe și sate>>”. Și iarăși o posibilă “șopîrlă” în plin encomiu: “Astăzi, nici plugarii, nici scriitorii nu mai știu ce-i suferința și ce-i deznădejdea (...). Ca și plugarii, ne simțim colectivizați și noi ...” (sic!). Mai departe avem a face cu intelectualii care au suferit o detenție atroce, deci vulnerabili la culme, pe care autoritățile totalitare îi manevrează atît pentru a-i înjosi suplimentar, cît și în relație cu emigrația, poate mai puțin pentru a-i captiva verigile slabe, cît pentru a o lovi dureros. Pentru a clătina încrederea exponenților săi în convingerile lor bizuite pe o sumă de valori și pe onorarea unei consecvențe. Tactica folosită de opresori față de ex-deținuți e duală, cea a biciului și zăhărelului. Li se dă de înțeles că le vor fi republicate operele mai vechi, că vor intra astfel în circuitul literaturii “normale” (admise de regim), fără ca această promisiune să fie vreodată dusă la împlinire. Fumigena ei a funcționat pînă la stingerea lor din viață, cărțile unora dintre ei începînd să apară abia după 1990. E vorba de Nichifor Crainic, Radu Gyr, Ion Vinea, Romulus Dianu, Constantin Noica, Dumitru Stăniloae, Henriette Yvonne Stahl, Al. O. Teodoreanu-Păstorel, Vladimir Streinu, Romulus Dianu, Constantin C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Athanase Joja, Mircea Grigorescu, Neagu Rădulescu, Gheorghe Tătărescu etc. O listă a rușinii? Da și nu! Nedic Lemnar, redactor de cursă lungă al **Glasului Patriei**, arată, pe bună dreptate, că publicația “era redactată aproape în exclusivitate de foști deținuți sau de intelectuali care aveau interdicția de a semna în presa literară curentă. Redacția arăta ca o curte de anchetă, după eliberarea condiționată a deținuților. Aceștia lepădaseră - la ordin - hainele vârgate și trecuseră la ținuta civilă, la costumele din garderoba antebelică de care mai dispuneau. Ei încercau să-și revină, să se destindă după regimul de carceră, să respire, să fumeze, să recapete uzul condeielui”. Să fi scris toți aceștia benevol pe placul forurilor ideologice, să-și fi schimbat crezurile de-o viață printr-o mișcare de 180 de grade? Să-și fi renegat de-a adevăratelea trecutul spre a adera la falsitatea grosieră a sloganurilor unei cîrmuiri abuzive și a-și injuria fără măsură congenerii aflați peste graniță? Cu neputință. E vorba aici de un fenomen analog “reeducării” monstroase de la Pitești, aplicată fiind aceasta în continuare pe lotul intelighenției. Așa cum nefericirii de la Pitești erau torturați nu numai pentru a-și însuși vinovății imaginare dar și pentru a-și tortura la rîndul lor camarazii de detenție, intelectualii care au trecut prin Gulagul autohton s-au

văzut asmuțiți asupra comilitonilor lor. Teroarea era cuvîntul de ordine al tratamentului ce li s-a aplicat. O teroare teribilă, așa cum rezultă din numeroasele texte memorialistice ale foștilor deținuți politici, care nu lasă niciun dubiu asupra efectelor sale dezumanizante. Rușinea, una imensă, indelebilă, nu e atît a celor care au cedat torturii inimaginabile, ci a regimului care a instrumentat-o. Rușine, putem adăuga, și a acelor analiști actuali care se străduiesc a discerne “părțile drăguțe” ale comunismului, ori chiar a-l spăla integral... Cu justețe s-a observat că “fenomenul Pitești”, de care s-a ocupat, avem impresia că în premieră, Virgil Ierunca, într-o carte apărută în Franța, cu o prefață a lui François Furet, a reprezentat un fenomen fără precedent în Europa secolului XX. O revenire la practicile medievale, după ce veacul luminilor părea a impune o “îmbîlnzire” a torturii, apelînd mai mult la procedee de ordin psihologic, la o “tehnologie a sufletului”. În Gulag, ca și în Holocaust, tortura, incluzînd excesele ei de ordin patologic, revine în forță. După cum precizează Michel Foucault, cercetător atent al evoluției închisorilor de-a lungul istoriei, după “sobrietatea punitivă” se petrece un reviriment al “sumbrei sărbători punitive”. Cum am putea socoti altfel prestația intelectualilor noștri, adesea de prim ordin, prestație de-o factice înflăcărare așa-zicînd comunistă și de o oribilă vituperare a confrăților lor anticomuniști din exil, decît ca o variantă a fenomenului Pitești? Iată o consemnare a poetului Ștefan Baciu, referitoare la Nichifor Crainic, care tranșează definitiv chestiunea: “nu garantez autenticitatea lor (a <<poveștilor>> care circulau - n.n.), însă am încercat să le verific de mai multe ori, încît mi se pare că pot spune că ar corespunde adevărului (...); (N. Crainic) a fost bătut și umilit, ținut la un regim de înfometare, încît trebuia să cerșească un boț de mămăligă rîncedă, făcînd pe cîinele și tîrîndu-se în patru labe în fața paznicilor care-și băteau joc de credința lui în Dumnezeu, prin injurături cu Sfinți și Dumnezei”. Pentru a sugera pe deplin grozăvia acelor împrejurări, am mai adăuga doar o singură mărturie, de astă dată nemijlocită, din cartea lui Florin Constantin Pavlovici, **Tortura pe înțelesul tuturor**: “Arestat pe cînd era elev de liceu la Tulcea și condamnat într-unul din numeroasele loturi legate de rezistența anticomunistă din pădurile Babadagului, (Timoftei) Măndru trăise în penitenciarul de la Pitești sau de la Gherla lucruri de netrăit. Pentru că nicio tortură nu-l putuse face să participe la torturarea altora, adică să se reeduce, fusese silit să mănînce douăzeci și șase de gamele cu fecale. - Eram fericit în ziua în care mă lăsau să-mi mănînc propriile mele fecale, mi-a spus el, îngrozit de ceea ce îndrăzneam să-mi spună”. Comunismul în acțiune!

Să trecem acum în revistă cîteva aspecte ale acestei bolgii pe care o ilustra colaborarea cu regimul a foștilor deținuți de conștiință. Păstorel, efervescentul om de spirit care a fost închis pentru epigramele sale antiregim, de-o enormă circulație orală în

epocă, a ajuns să alcătuiască împreună cu graficianul Neagu Rădulescu deplorable rubrici îndreptate împotriva exilului, cu titluri precum **Țintar, Insectar, În vîrfurile peniței**. La un moment dat, acest “vîrf” încearcă a-l nimeri pe Mircea Eliade, care “publică în revista **Destin** de la Madrid <<reportajul>> **La țigănci**: Rîd studenții prin unghere/ Și rîzînd iau loc în bănci/ Musca, știm, trage la miere./ Profesorul **La Țigănci!**”. Sau pe un alt autor cu vederi de extremă dreaptă, Vasile Posteuca, care “s-a plîns într-un articol că <<buboiul coace de prea multă vreme>>: Ghinion și pace!/ Căci, cum zici mata./ Buboiul îți coace./ Însă mintea ba”. Constantin Noica nu șovăie a publica la rîndu-i o palinodie care sună astfel: “Am scris cele de mai sus pentru ca să îndemn și pe alții să-și recunoască greșelile și să se alature prin muncă, intereselor României noi. (...) A trebuit să ne creăm justificări pentru ostilitatea sau în cel mai bun caz rezerva față de regimul de democrație populară instaurat în țara noastră (...) nu cumva a fost o greșală față de țara noastră însăși?”. Dar semnăturile de bază ale ziarului au devenit cele ale lui Nichifor Crainic, Radu Gyr, Ion Vinea, anume racolați, s-ar părea, din zona ilustră de orientare de dreapta, a publicisticii noastre anterioare. Evident, pentru a proba puterea discreționară a cîrmuirii care dislocă convingerile, mutilează fără păs conștiințele. După ce a fost declarat “dușman al poporului” și osîndit la închisoare pe viață, pedeapsă din care a ispășit 15 ani, Nichifor Crainic ajunge și el să-și plece fruntea în fața judecății torționarilor: “Fac parte dintr-o categorie de oameni care au greșit în forme variate față de poporul nostru. Am primit o educație burgheză, plină de prejudecăți, împotriva înnoirilor revoluționare (...). Am greșit de bună credință, convins cum eram că soarta celor oprimați s-ar fi putut îmbunătăți pe cale evolutivă. Am greșit pentru că n-am crezut în revoluție (...). Am primit cu seninătate pedeapsa pe care știam că o merit”. Fără a uita să mimeze bucuria reîntîlnirii cu patria urgisită: “Am redeschis ochii în lumina libertății asupra unei țări cu desăvîrșire nouă, în totală opoziție cu imaginea României vechi, pe care o purtam în minte”. Și să se “angajeze” patetic: “Zece vieți aș vrea să am, să le îngrop pe toate în zidurile eterne ale Republicii Populare Române”. Însă cele mai triste rînduri ale autorului **Punctelor cardinale în haos** sînt cele apărute în cadrul rubricii **Trădători și renegați**, a cărei substanță neagră a alimentat și alte texte.

(continuare în pag. 29)

MIHAI EMINESCU – SCRITOR EUROPEAN

Ion Popescu-Brădiceni

1. Introducere. Modelul Eminescu

Eu știu de ce Mihai Eminescu este un scriitor european. Știu acest lucru și îmi susțin afirmația până la capăt. Neclintit, dar citind, recitind ca să-mi pot argumenta ipoteza de lucru.

Mulți îl iubesc necondiționat și nu e bine și deloc profitabil pentru autorul unei capodopere a nuvelei fantastice europene precum „Sărmanul Dionis” ori al unui roman catilinar precum „Geniu pustiu”. În epoca postmodernismului orice valoare poate fi „relativizată”.

În aceea a transmodernismului nu, căci, recepția lui Mihai Eminescu e totalmente diferită. Eu însumi sunt editorul unei „reconstituiri” din proza-i fascinantă, pe care am reintitulat-o: „O istorie frumoasă: Ieronim și Cezara”¹. Cu prilejul dificilei întreprinderi, am abordat opera eminesciană de pe alte paliere: scriitopice, critifictionale, utilizând metode noi derivate din semiotică, din hermeneutică, din filosofia imaginarului, din metapoetica „cele de-a doua naturi și a lui mundus poetarum”², din ostensivă și himeneutică.

În același timp, Theodor Codreanu a întreprins un demers similar. Mihail Eminescu se circumscrie paradigmei (sau mai exact metaparadigmei în cazul său) transmoderne/transmoderniste prin ontologia arheității, care transcende dualismul spirit-materie. „E o paradoxală împăcare, la Eminescu, între Heidegger și Wittgenstein”³, pe calea dezbrăcării de formă. Eminescu dezbracă poezia de cuvinte spre a ajunge la cuvântul ce exprimă adevărul.

Marin Mincu a și elaborat, în termenii cei mai adecvați, o paradigmă eminesciană (metaparadigmă, i-aș zice, în spiritul doctrinei confucianiste a rectificării denumirilor) europeană triadică: culturală, literară și existențială a cărui – citez cu neascunsă încântare „importanță axiologică nu mai poate fi clintită”. „Pentru a confirma Modelul Eminescu, au apărut alți cinci poeți „paradigmatici” (Arghezi, Blaga, Bacovia, Ion Barbu, Nichita Stănescu)”⁴. Deși eu aș continua lista cu încă alți cinci: Mihai Ursachi⁵, Ion Horea⁶, Cezar Ivănescu⁷, Grigore Vieru⁸, Dan Laurențiu⁹. „Eminescianismul lui Ursachi – se pronunță Laurențiu Ulici – este consecința unui program poetic, dacă pot spune așa, intuitiv; poetul are revelația comunicării structurale cu melosul eminescian”. Grigore Vieru a fost și el un posteminescian. Prin apropierea lui intimă, ca într-un ritual de inițiere magică, de Eminescu, ne-a ajutat „să ne dăm seama de identitatea noastră, să vedem cine suntem”¹⁰.

„Ion Horea – afirmam într-o cronică de carte, la „Bătaia de aur” (antologie îngrijită de E. Nistor, cu o prefață de Al. Cistelean, editura Ardealul, Mureș, 2009) – și-a eminescianizat discursul muzical și auditiv, ca să zăbovească îndelung în teritoriul abstracțiilor operaționale, reinventatoare ale realului perceput imaginativ și metamorfozat recurent în viziuni de un superior intelectualism”¹¹.

2. Dezvoltarea temei. O operă deschizătoare de noi orizonturi

În studiul său „Eminescu-Arhetipul”, Sergiu Al-George identifică similarități între proza fantastică a lui Mihai Eminescu și aceea a lui Mircea Eliade pe baza corelației dintre fantastic și simbolic. India însăși a fost pentru Eminescu un spațiu cultu-

ral obsesiv. Consonanța lirismului eminescian cu cel al lui Râbindrânath Tâgore, acesta din urmă și el reprezentativ pentru întreaga lirică indiană, n-o mai contestă azi nimeni, grație și Amitei Bhose¹², parțial, dar și unui alt exeget, craiovean, fost coleg al meu de studii și tovarăș de idei la Cenaclul „Orfeu” al Universității din Craiova, Constantin Barbu. În cartea „Rostirea esențială”, a cercetătorului din Cetatea Banilor, Mihai Eminescu ne este înfățișat drept „o cauză începătoare și un timp de începere”¹³. „Arheitatea se apropiază în chip de întemeiere, instituire și autofundare-transstituire”¹⁴. Astfel figura creatoare a lui Eminescu, europeană prin înseși temeliile ei, ne va copleși pururea. Așadar – precizează hermeneutul craiovean – „o reevaluare a eminescianității trebuie să-și mute sediul în ființa temeiurilor operei, în străfundul înțelesurilor ei”¹⁵. Numai în această locație, Eminescu ni se va putea arăta, în întregimea europenității sale cutezătoare și va putea fi așezat în vecinătatea consonanță a unor străluciți gânditori ca Paracelsus, Bruno, Spinoza, Kant, Schopenhauer, Hegel, Nietzsche. Pe Ludwig Wittgenstein, născut în 1889, la Viena, și pe Martin Heidegger, născut la Baden, tot în 1889 (anul morții lui Eminescu), românul îi anunță prin intuiția-i genială, printr-o dublă natură, „cu o față care-l trimitea nestăpânit la problemele ultime” și o alta „întoarsă spre lumea reală, care-i trezea interesul pentru concret, pentru istorie, pentru limbă și limbi, pentru dramaticele realități ale vieții oamenilor, până și pentru statistică”¹⁶.

Dar a fi european înseamnă pentru „eroul civilizator” junimist, descoperit de Titu Maiorescu și consacrat de acesta, curajul de-a se fi aflat, într-o perpetuă deschidere de orizonturi; opera-i edificându-se ea însăși ca un „univers deschis” exact în termenii lui Umberto Eco. Prin urmare, ca „opera apertă”, literatura eminesciană pretinde un alt regim de receptare: reinventarea acesteia într-un act de congenialitate cu autorul însuși, pe planul sugestiei nedefinite și al solicitării emotive, pe cel al ambiguității dezbaterii problemelor nerezolvate și care necesită o soluție, în acest caz „deschiderea” devenind, la Eminescu „instrument de pedagogie revoluționară”¹⁷.

Ca operă în mișcare, opera eminesciană este un obiect artistic cu o structură dinamică precum de pildă s-a reconfigurat periodic/ciclic și cea a lui Paul Valéry. Constantin Noica a și inițiat o paralelă pe această dimensiune comparatistă între „Caietele lui Eminescu și caietele lui Valéry”¹⁸. Și în unele, și în altele este vorba despre excesul asupra totului care „e gândul pur, gândul hrănit din propria sa substanță, sau din vecinătățile lui imediate, sufletul și trupul”¹⁹. Paul Valéry trăia pe jumătate într-o lume fantastică, al cărei găinaț îi cădea pe caiete. Paginile manuscrisului eminescian exercită o magie care, spre deosebire de cazul celor 29 de tomuri ale lui Valéry, nu poate fi pierdută. Și totuși se va fi lăsat interesat ca și/precum Valéry de număr, timp, teoria actului, de stări, esențe, elemente, căile spiritului; la rândul-i de „teoria ecvaziunii universale sau a raporturilor constante între finit și infinit”, de economie, de credit mobilier și imobiliar, de speculațiile de bursă. Însemnările lui Valéry erau ale unui străin (M. Teste: Teste ou Vie de celui qui se voit vivre, stă scris în tomul X, pagini 254); însemnările lui Eminescu sunt „mai degrabă ale gândului întors asupra lui însuși”²⁰. În felul său ar putea apărea și Eminescu drept un creier gânditor, ca și Valéry. Dar e un creier într-un om, sub o vibrație umană față de tot ce e cultură.

Peste tot în filele acestor caiete eminesciene sunt însă armele vieții unui om adevărat, cum nu sunt în caietele lui Valéry, unde e vorba de o umbră.

Incitanta punere în oglindă a jurnalelor celor doi scriitori mi-a oferit, în palmă, continuarea es-eostudiului de față. M. Teste (umbra lui Valéry) nu e decât... Valéry în versiunea lui absolută. De ce n-ar avea și Eminescu umbra sa, care uneori se va fi numit Dionis, alteori Ieronim? Constantin Noica atrage, de data aceasta, într-un triunghi hermeneutic, epistemologic, și caietele lui Leonardo da Vinci, despre care, de altfel, Paul Valéry a și redac-

tat, cu o nobilă emoție sugrumată, o „introducere în metodă”²¹. Întresituarea lui Eminescu – subliniază autorul tratatului de ontologie intitulat „Devenirea întru ființă”²² îi conferă geniului (hiperionic) românesc alură... brâncușiană (deci nu europeană ci transeuropeană, adică mondială). „Căci dacă unul e poet – se conchide în „articolul” noicanian – celălalt pictor, unul un om de gândire speculativă, celălalt om de gândire practic-tehnică, unul rătăcitor prin cultură, celălalt rătăcitor prin natură, amândoi au ceva dintr-un uomo universale”. Este acea singură universalitate, care în adânc îi e dată omului: deschiderea, pietatea față de tot. Pentru Leonardo, tot însemna experiența respectiv natura, în timp ce pentru Eminescu reprezintă viața spiritului, respectiv cultura.

Dar acest „tot” este absolutul; este „adâncă sete a formelor perfecte”, despre care Rosa del Conte a elaborat o monografie rotundă și îndrăzneată, care s-a publicat înaintea celei a lui Alain Guillerrou.

Acest tot a fost „tradus” de profesora de literatură română de la Universitatea din Roma prin „Timpul – Demiurg, responsabil al dramei existențiale și Absolutul înțeles ca Eternitate; devenirea ca structură a Timpului; Poezia biruind Timpul și poetul – profet; sentimentul duratei și ambivalența timpului psihologic; evaziunea din Timp și unitatea cosmică; dragostea ca o chemare a Absolutului”²³. Înșirui în această primă parte a întreprinderii mele câteva considerații concludente ale Rosei del Conte care vin în sprijinul europenității „figurii” lui Mihai Eminescu, una emblematică a continentului, care „reflectă drama existențială în aspectul ei cel mai modern... Problema cea mai acută rămâne mereu pentru el (pentru Eminescu – n.m., I.P.-B.) determinarea raporturilor dintre Dumnezeu și lume, dintre existența definită ca vremelnicie și Ființa identificată cu Veșnicia: și, totuși, el este mai cu seamă poetul unei viziuni cosmice, este un însetat de Absolut”²⁴.

3. Concluzii. Precursor al simbolismului

Văzând în Eminescu o sinteză fericită, culmea unui proces de asimilare a mării poezii europene, început în România o dată cu epoca modernă, nu uit să revendic în continuitatea adecvată arhaicitatea cântecului său, ontologic și abisal, selectiv și transaccional. Europei tragice, în plină transmutație a valorilor, deși fiind încă moștenitoarea miracolului grec, Eminescu i-a suprapus cultura folclorică a țării sale. „Hyperionul său este, de pildă soarele grec altoit pe mitul popular al Zburătorului” – crede Svetlana Paleologu Matta – și chiar așa stau lucrurile. „Plasându-se în momentul de tranziție care a constat în depășirea metafizicii europene, în special al speculației lui Hegel, Eminescu a fost, aparent, romantic – ultimul mare romantic al Europei – de fapt, primul și unicul care a realizat în cadrul istoric al spațiului românesc dimensiunea ontologică”²⁵.

În viziunea lui Matei Călinescu, lui Mihai Eminescu i se datorează, în spațiul literaturii române moderne, deplina libertate a imaginației constructive. Rolul lui Mihai Eminescu este identic cu cel al lui Charles Baudelaire în literatura modernă franceză.

Dar, cum marele scriitor junimist aparține momentului intelectual european dominat de Schopenhauer (vezi „Lumea ca voință și reprezentare”), a cărui filosofie antiromantică avea să impună noua paradigmă antiistorică pretutindeni, Eminescu însuși s-a manifestat ca adept al unei purități de esență muzicală. Așa că o afirmație pro domo a lui Emil Manu ni se relevă cu atât mai potrivită. Poetul român este realmente „un precursor al simbolismului”²⁶ deși funciar a rămas un neoclasic. Matei Călinescu consideră că Eminescu a avut în epocă postura lui Edgar Poe. Iată-i probatoriul succint: „Din punctul nostru de vedere, Eminescu rămâne însă un poet fundamental modern tocmai prin aceea disoluție muzicală a eului, prin depășirea nu numai a romantismului retoric, dar și a autenticei sale fascinații pentru lumea întunecată, a lui Hypnos și Th-

anatos, într-o veghe pură, impersonală, în care se realizează o miraculoasă circularitate între sunet și sens.”²⁷

Roxana Sorescu a și identificat de ipso et de facto „o similitudine a motivelor și a sensurilor simbolice de natură a ne face să stabilim poetului român o altă familie spirituală decât aceea cu care ne-au familiarizat studiile de până acum”²⁸. O familie din care reamintim, cu acest prilej, și pe Novalis, Einstein, Shakespeare, Ivan Krasco, Lászlo Galdi, Kim So-Wol, Ariwara no Narihira, Junus Emre, ș.a.

Note bibliografice:

1. Vezi Popescu-Brădiceni, Ion: Mihai Eminescu: „O istorie frumoasă: Ieronim și Cezara”; editura Cogito (Oradea), editura Napoca-Star (Cluj-Napoca), 2006, 223 pagini;
2. Vezi Husar, Al.: Metapoetica. Prolegomene; editura Univers, București, 1983, capitolul „Ad-hoc”, p.379;
3. Codreanu, Theodor: Transmodernismul, editura Junimea, Iași, 2005, capitolul „Postmodernism și pragmatism”, pp. 107-110;
4. Mincu, Marin: Paradigma eminesciană, editura Pontica, 2000, Constanța, pp. 5-11;
5. Vezi Ursachi, Mihai: Inel cu Enigmă; cu o postfață de Laurențiu Ulici; editura Cartea Românească, București, 1981, 335 pagini;
6. Vezi Horea, Ion: Locul și ceasul, B.P.T., editura Minerva, București, 1994, 223 pagini;
7. Vezi Ivănescu, Cezar: Fragmente din Muzeon; cu o postfață de Costin Tuchilă, editura Cartea Românească, București, 1982, 235 pagini;
8. Vieru, Grigore: Văd și mărturisesc; versuri, aforisme și confesiuni; prefață de Mihai Ungheanu; medalion de Mihai Cimpoi; B.P.T., editura Minerva, București, 1991, 276 pagini;
9. Laurențiu, Dan: Poziția astrilor; cu o postfață de Dan Cristea; editura Cartea Românească, București, 1980, 260 pagini;
10. Cimpoi, Mihai: „Medalion (În loc de postfață)”, în Vieru, Grigore, op.cit, pp. 267-268;
11. Popescu-Brădiceni, Ion: „Cronică de carte. Măslinul lui Platon și căderea pe gânduri a lui Ion Horea”, în „Polemika”, anul IV, nr. 196, p.13;
12. Vezi Bhose, Amita: Eminescu și India, editura Junimea, Iași, 1978;
13. Eminescu, Mihai: ms. 2287, f. 61r-61v, în Însemnările în limba germană din caietele lui Eminescu, „Transilvania”, nr.12, 1981;
14. Barbu, Constantin: Rostirea esențială. Eseu despre reamintirea ființei; editura Scrisul Românesc, Craiova, 1985, p.44;
15. Idem, ibidem;
16. Noica, Constantin: „Introducere la miracolul eminescian”; ediție îngrijită de Marin Diaconu și Gabriel Liiceanu; editura Humanitas, București, 2003; capitolul „Trei mari gânditori români”, p.377;
17. Eco, Umberto: Opera deschisă. Formă și indeterminare în poezia contemporană; traducere de Cornel Mihai Ionescu, editura Paralela 45, Pitești, 2002, p.58;
18. Noica, Constantin, op.cit, pp. 167-177;
19. Idem, ibidem;
20. Ibidem;
21. Vezi Valéry, Paul: Introducere în metoda lui Leonardo da Vinci; în românește de Șerban Foartă, laureat pentru poezie al Atelierului Național de Poezie „Serile la Brădiceni”, în 2007; editura Meridiane, București, 1969;
22. Vezi Noica, Constantin: Devenirea întru ființă; Editura Științifică și enciclopedică, București, 1981;
23. Del Conte, Rosa: Eminescu despre Absolut; editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003; vezi postfața lui Mircea Eliade „Eminescu sau despre Absolut”, pp. 462-468;
24. Idem, ibidem; vezi „Cuvânt înainte”, pp. 26-29;
25. Paleologu-Matta, Svetlana: Eminescu și abisul ontologic; editura Augusta Artpress, 2007; consilier editorial Adrian Dinu Rachieru (de asemenea laureat pentru „critica poeziei al Atelierului Național de Poezie „Serile la Brădiceni”, în 2007), Timișoara, 2007, p.20;
26. Manu, Emil: Istoria poeziei românești moderne și moderniste. Volumul I, editura Curtea Veche, București, 2004, pp. 15-29;
27. Călinescu, Matei: Conceptul modern de poezie. De la romantism la avangardă; editura Paralela 45, Pitești, 2005, pp. 183-184;
28. Sorescu, Roxana: Lumea repovestită; editura Eminescu, București, 2000, p. 206.

Satire contemporane

Politică și mânie

Ce caut pe-o gură de flaut
Pe buze de rai tu erai
Scânteia divină din mine
au ros-o barbarii, șomerii,
școlarii săraci și homerii,
care tot mai scriu cărți (ce tâmpiți!).
ce caut în stupul de-albine
că uite cum parlamentarii,
măgarii, groparii și carii
ce-n găuri de lemn își fac cuib
nu mă lasă și eu să mă-mbuib.
Deputați „devotați”, nu rânjiți,
că și noi,ăștia proștii și mulții,
mai găsi-vom prin mațele burții
curaj, demnitate, mândrie
să vă iar izgonim din Cetate.
Puterea ce-o bateți în cuie
să se-ntoarcă-napoi, în gutuie,
în grâul foșnind cu mânie,
în ochii ce-s încă-n orbite;
în femeile nepotolite,
în templele vieților noastre.

Ion Popescu-Brădiceni

Propo(ie)ziții lirice

Dumitru Dănaș

Citind din POEZIA lui Gh. Grigurcu

Dacă vedeți...

dacă vedeți un pom că are febră,
chemați-l urgent pe Poetul Grigurcu
să-i ia temperatura cu termometrul
sufletului său, mai mult decât liric –
el iubește augustinian și câinii –
prietenii de aur, de Orfeu garantați
și de inima caldă a pâinii,
el fiind brutarul iubirii.

Umblă prin oraș o inimă...

umblă prin oraș, fără stăpân, o inimă,
el rămânând acasă să-și oblojească oasele,
depistate de EKG cu „filoxeră...”
inima, așadar, aflată într-o stare relativ bună,
umblă hai-hui prin oraș, bucuroasă
că stăpânul, rămas acasă să-și gestioneze
osteoporozele,
a lăsat-o, pentru prima dată în viață,
să bată liberă, fără să-și ia doza de „ENAP”
„... ce bine-i să fii fără stăpân”
striga prin oraș inima, bătând toba
în inima orașului pe cord închis,
aorta aprobându-i episodul dezmaț...
... neluându-și însă prescripșul medicament,
inima a fost nevoită să-și caute, urgent,
stăpânul,
pe acesta găsindu-l abia a doua zi la
„Poarta Sărutului”
din dulcele „Târg al Iubirii”, care căuta,
îngrijorat,
o inimă, ce-l părăsise nebuna,
din cauze atât de minore, cum ar fi, de pildă,
niște amărâte de „balamale ruginite”,
acestea fiind
ale stăpânului ce fusese depistat cu
„filoxeră”.

POEME

Sabin Firiza

Să fii în sat acasă...

Să fii în sat acasă în satul tău de munte
Coborător din soare cu zarzări înfloriți
Să-i vezi atâtea flori pe tâmplele cărunte
E-o bucurie prieteni cum nu vă-nchipuiți

Să fii în sat acasă și să-ți privești bătrânii
Cum cel mai mare bun ce l-ai avut vreodată
Iar sfatul lor să-ți fie la fel ca gustul pâinii
E ca o taină-adâncă, cum încă n-am aflat.

Să fii în sat acasă când zorile coboară
Să-ți vezi țăranii tăi plecând vârtoși la muncă,
Copiii guralivi trecând în cârd la școală
E o dorință prieteni ce-ncepe să m-ajungă.

Să fii în sat acasă cu tatăl și cu muma
Cu frați și cu surori cinstind l-aceeași masă
Dorința-această prieteni purtați-o-ntotdeauna
Că din străbuni ne vine cu vocea ei duioasă.

Să fii în sat acasă în zi de sărbătoare
Și să te prinzi în hora jucată la răscruce,
Mai treceți dragi tovarăși prin sat cu fiecare
Că înțelept v-așteaptă cu cântecul său dulce...

A mai trecut...

A mai trecut un an prieteni,
S-a dus în Marele Hoinar,
Tristețea lui și bucuria
Rămân pe rând de calendar.

Un altul sprinten ne-a dat mâna
Precum stăpânul slugii sale
În jocul trecerii flămânde
Noi suntem cei chemați din cale.

În el se îmbulzesc speranțe
S-aducă-n suflete lumină,
Șiretele iluzii stau la pândă
Să roadă binele-n tulpină.

În depărtări furtuni stelare
Inundă liniștite rosturi,
Cu greu, El Tatăl mai convinge
Pe îngeri să mai stea în posturi.

Potopul încă nu pornește
Chiar dacă lacrimi curg năvalnic,
Din ape curcubeul urcă
Să ducă legământul grabnic.

Ne dragă totuși rânduiala
Că poartă-n dânsa un filon
Desprins din al iubirii caier
Ce dă nădejdi noastre ton.

Al urii râu să sece-n rugă,
Din matcă-i să se-nalțe lin,
Un vânt ursit să-aducă-n noi
Parfumul florilor de crin.

POEME

banii

ei au bani dar banii
nu au suflet
ori poate
este invers
banii au oamenii
și oamenii nu au
suflet?

nu vreau

nu vreau să pun un steag
negru pe realitate și dacă
l-aș pune ar fi un steag
de pirăți nu un steag
murdar care a fost alb
odată

nu vreau să stăpânesc întregul
univers dacă nu sunt stăpân
pe ochii tăi
nu vreau să trec de partea
celor răi oricâte aș avea
de câștigat

nu vreau să fiu poetul muștelor
ci doar al fluturilor
nu vreau să fiu arătat
cu degetul pe stradă
și atunci când nu am nimic
de spus

nu vreau să fiu singur în visele
mele așa că vă invit pe toți
să fiți părtași la ele

nu vreau să urlu cum urlă
lupii vreau să urlu
aș cum urlă
sfinții

ardere de tot

cei de la bănci se răstesc
la mine de parcă eu am
creat marea criză
financiară
între-o zi de 13 nu pot
să le răspund
numai în gând le zic doar
câteva vorbe
de bine

sunt pe punctul de-a afla
rostul meu în univers
dar încă mă sperie băncile
la care sunt sclav
și vecinii care mă pârăsc
oriunde pot
într-o zi o să mă eliberez
voi fi unul din oamenii
cărora nu le este frică
atunci voi zbura printre
nori ca un jumbo jet
o să vă iau și pe voi toți
la clasa business

sunt o bărcuță de hârtie
alunecând pe un râu
suflul băncilor – la care

am credit –mă împinge
din spate între-o zi voi
ajunge în soare și voi
arde în întregime
până atunci mai este
timp
o zi sau două

drum inițiativ

poate suntem între-un drum
inițiativ și doar în trecere
pe aici

nici nu știm dacă nu suntem
cumva meteoriți sau comete
ori muncitori de la întreținere
planuri avem și noi însă
cine nu are planuri până
și piatra scrie
scenarii

între vânător și pradă este
mai mult decât o crimă

universul întreg e viu
noi suntem celulele lui
trebuie să rămânem cu mintea
deschisă nici un război
nu are un final fericit

când nu mai vrem să plutim
pe valuri
suntem amenințați
cu existența
vom scrie de sute
de ori aceeași viață
școlari care nu ne-am
făcut bine temele
și suntem pedepsiți
să trăim

cei secreți

când nu reușești să afli
secretele celor ascunși
te mulțumești cu puțin
așteptând ca în akasha
să ți se spună
totul

furmicile știu secretul dar
nu ni-l spun oare noi
le spunem ce aflăm
din cosmos?

se știe că Dumnezeu
are nevoie de oameni
pentru planurile lui
secrete?

cei secreți au și ei planuri
ne manevrează ne mint
și noi nici nu știm

cei secreți se vor zei
sefiroți ori alți intermediari
se mint și pe ei
nu au nimic diferit
doar mai multă
putere

Ion Maria

Cronica de carte

Pridvor de septembrie
de Zoia Elena Deju

Ion Popescu-Brădiceni

Din „Pridvor de septembrie”, Zoia Elena Deju s-a dizolvat într-o violetă magie, ta de obicei, viața întrece realitatea dar nu o poate substitui. Cuvintele răsar nerostite, căci n-au depășit stadiul de „rugăciune în cerul gurii”.

Cum „spornică e amintirea logostelei”, poeta așteaptă „la capătul drumului o altă poveste mai împletită în cinci și șase și mai altcumva”.

Povestea cea veche se va face nouă, dar „mai trebuie o rouă de lumi uitate și o magie miezonoptică”.

E limpede, Zoia Elena Deju e apolinic-dionisiacă, e orfico-panică, își instalează micro-discursul reflexiv, postmetafizic, în smerenia dimineții conjugată cu veșnicia lunatică, apoi poemul care rotește sori își mută stelele în diamantul șlefuit de arderea-de-tot al cărei fum nevăzut se răsfrânge „în ochiul fântânii/ în cercuri de apă-ncepută de un duh”.

Duhul își sporește în taină poemul în chilia sufletului, în joia cea mare; estimp „tăcerea se naște din mirare și disperare în ea/ cu ea începe răsăritul din ape/ asfințitul (amiază în balta de sânge)”.

Asemenea viziuni posttraktliene, neoexpressioniste, caracterizează mai toate microtextele acestei plachete, unde columnista Zoia Elena Deju privește intens, bate în tâmpla muntelui sacru și un izvor va bolborosi (imaginea e grigurciană) o nouă poveste de viață și de moarte, și nuiaua-i de fântânar vrăjitor cu luciditatea șlefuitorului de lentile va scoate din apele lustrale din adâncuri „susur de perlă plânsă de însuși Demiurgul”.

Mesaje cifrate marchează „calea ca într-o poveste din care nu mai e drum înapoi” și „va porni în vâltori un râu dornic de mări bolborosind” (motivul e redundant și trădează ideea imperii din subteranele subconștientului a unor magme haosmice, din care se înalță „o scară semeață spre ea cum umbra poemului peste mare”) „o poveste cu sânziene și zmei”.

Mitologiile, mitografiile Zoiei Elena Deju răsar „din potrivirea (argheziană) a poemului cu respirația (blagiană) și vădesc propensiunea într-un imaginar constelat în jurul dorului de întoarcere ori în jurul unui „fagure ceruit”

„Taur ridicat din praf, poemul își scutură coama”, iar poeta „scăpărând la zile mari într-o spectaculoasă chită de fragi”, „ingenue chipuri”, „fericiri și mirări neofite”, „cu amintirea toiagului” cutreieră povestea către Țara Făgăduinței, apoi iese din ea „cu însemnele meritate”; e vorba despre meritul de-a fi scris „poemul cu toată cenușa cum tăcerea fierbinte între cuvinte”, ori despre meritul de-a fi instituit „pânda poemului între lumină și umbra de veghe în lanuri târzii”.

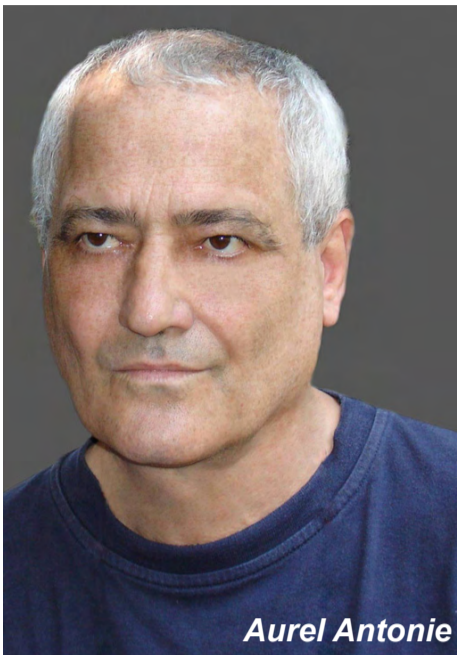
Cu asemenea „alesături pe pânza vremii”, Zoia Elena Deju contemplă printr-o „fereastră aprinsă luciul unei mări, iluzoriu”, cum însăși arta este o iluzie a vieții, cum însuși Metafora e „pâlția devoratoare” prin „văile plângerii” a unor „eterne migrații” în azur.

Categoric, noua-i apariție reprezintă în planul propriu-zis (poien+poesis), o evoluție. Poate nesperată, dar cu atât mai fericită. Se poate îmbunătăți un stil, se poate autocenzura expresia până la limpiditatea transretorică până la cristalizarea dicteului în „clasice” (re) formulări lirice „din pridvor de septembrie”.

Jurnal

(Fragmente din jurnalul ținut în perioada când am lucrat ca muncitor necalificat într-o echipă de geologi în munții Făgăraș.)

Aurel Antonie

Aurel Antonie

Marți 20 Mai 1986, Pojorta

Acum 2 zile eram în București la Șerbana Drăgoescu, artistă în arta tapiseriei. Venisem în vizită împreună cu Radu Sgarbură și Gabriela Cristu Sgarbură, dar ei au plecat mai devreme și m-au lăsat acolo. Ne aflam singuri într-una din camerele vilei și Șerbana mi-a citit discursul ținut de Albert Camus la Primăria din Stockholm cu ocazia acordării Premiului Nobel, precum și discursul ținut o lună mai târziu în fața studenților de la Universitatea din Upsala. Discursurile erau în limba franceză și Șerbana îmi traducea în română. După ce a terminat, spre miezul nopții, eu i-am spus că nu știu cât este de mare ca artistă, dar este un mare om, în sensul de suflet. Ea mi-a spus, în timp ce mă conducea spre ușă, că sunt un prost. Din aceste discursuri sunt extrasele de mai jos.

Un înțelept oriental cerea ca divinitatea să-l fe-rească să trăiască într-o epocă interesantă. Cum noi nu suntem niște înțelepți, divinitatea nu ne-a ferit și noi trăim într-o epocă interesantă și în orice caz ea nu admite să ne dezinteresăm de ea. (Albert Camus)

Geniul seamănă cu toată lumea și nimic nu-i seamănă. (Balzac)

Libertatea este un risc continuu. (Albert Camus)

Arta trăiește din constrângere și moare din libertate. (André Gide)

Orice zid este o poartă. (Emerson)

Odihna nu poate fi găsită decât în mijlocul bătăli- ei. (Albert Camus)

Astăzi am făcut exerciții de tras cu praștia. Praștia a făcut-o șoferul Ion, care este țigan, dintr-o cameră de la camion. Topometristul echipei, Laurențiu, ne spune că Ion nu este țigan, numai mama și tatăl lui sunt țigani. După aceea am fost la râu să ne scaldăm. Drumul spre râu pornește din spatele livezii de meri de lângă casă și trece printr-o fânețe plină de flori. Este dumnezeiesc de frumos.

După amiază am jucat badminton unde am reu- șit ca din cinci concurenți să ajung pe locul cinci. Pe primul loc s-a clasat, spre rușinea noastră, Rodica.

Note de lectură

În 1640 Galileo Galilei arată că aerul are greutate. Toricelli – elev al lui Galilei

Barometru – grecescul baros = greu și metron = măsură.

Un om are 17.000 centimetri pătrați. Pe el apasă atmosfera cu o greutate de 17.000 kilograme.

Un torr = un milimetru coloană de mercur cu sec- ținea de un centimetru pătrat. A 750-a parte a tubu- lui cu pricina.

Un milibar = a o mia parte din coloana de mai sus.

Anticlon = maxim barometric. Regiuni cu aer mai greu cu o densitate mai mare.

Ciclon = zona de aer mai ușor, cu densitate mai mică, de joasă presiune.

Miercuri 21 Mai 1986, Pojorta

Se consideră niște copii întârziați: Jan Paul Sar- tre, Șerbana Drăgoescu, Aurel Antonie. Într-o discu- ție avută cu Nicolae Diaconu și el se considera un copil întârziat.

Baie la râu. Bedmington. Seara chef.

Joi 22 Mai 1986, Pojorta

Scularea la ora 6 pentru plecarea în teren. La ora 9,30 încă eram cu toată echipa în șură și inginerul Cico, șeful echipei, nu terminase de explicat munci- torilor cum se folosește busola. Se renunță la pleca- rea în teren și se merge la râu.

Pe uliță trece un bătrân cu o goarnă de pe la 1877 care anunță sătenii:

1. să-și prășească guliile până diseară, altfel vor fi amendați.

2. cei care au miei contractați să-i ducă la Lisa.

3. cei care au contractat porci să meargă să ridice porumbul de la...

Laurențiu, a găsit o motoretă care merge când vrea ea. Ion, șoferul echipei, e specialist în motorete. Demontări, împingeri, pâraieli.

Trece turma de drigane, așa le zice pe aici la bivo- lițe. O drigană naște pe drum.

Strighic = băț cu cauciuc. O pocie de 2,5 metri cu o palmă de cauciuc la capăt. Se folosește la gonitul păstrăvilor din răgăliile râului pentru a-i goni spre sac.

Vineri 23 Mai 1986, Pojorta

Astăzi am lucrat cu Ion la o antenă TV pentru a vedea pe bulgari meciurile campionatului mondial din Spania care va începe pe 31 Mai.

Din discuția avută cu Șerbana: Sculptorii beau într-un mod sportiv. Pictorii beau ca niște oameni bolnavi. Faptul că la crearea operei se pierde un timp mai îndelungat – cazul prozei, tapiseriei etc. – își pune amprenta asupra creatorului. Spre deosebire de poezie, pictură.

Luni 26 Mai 1986, Pojorta

Sâmbătă am fost cu toată echipa la munte. Aici, ajunși cu ajutorul camionului lângă un râu, ne-am împărțit în 4 echipe a câte 2 oameni, și înarmați cu rucsacuri, cabluri, săpăligi, punguțe am tăbărit asu- pra muntelui. Cum cu o seară înainte am cam chefulit până pe la 2,30, urcușul a fost un adevărat chin. Eu am făcut o echipă cu Cico. După 3,30 ore am ajuns în creastă. După o masă și o țigară am început co- borâșul care a durat 5 ore. A fost un adevărat infern. Apoi toată armata geologilor îmbarcați în camion a poposit la cârciuma din Breaza. S-au băut două lăzi de bere, apoi fuguța la Pojorta.

Duminică relaș. De dimineață am fost la biserică unde am ascultat o parte din slujbă.

Luni am fost la vreun kilometru de sat unde pe o suprafață de vreo sută de metri pătrați arde pământul mocnit. Fenomenul a început de vreo lună și se extinde mereu. În urma frontului care arde rămâne un strat de cenușă gros de 30 de centimetri. Un fum ușor și continuu plutește deasupra zonei. Miroase a cărbune prost ars. Nu e nici o flacără. Înaintarea e lentă. Iarba se carbonizează. Căldura vine de unde- va din adânc. Sub stratul de iarbă e cărbune inferior, probabil turbă sau lignit care arde mocnit. Tempera- tura destul de ridicată, poate 80 – 100° C la nivelul frontului ce arde. S-au tras câteva brazde adânci cu plugul de jur împrejur, dar frontul de ardere le-a de- pășit în anumite locuri. Spectacolul e unic și straniu.

După amiază badminton apoi baie la râu cu Cico. Spă- lat rufă. Puse la uscat pe plajă. E dumnezeiesc de frumos.

Mă săcăie stomacul.

De dimineață am fost la Lisa unde am găsit câte- va cărți în librărie și am trimis o scrisoare Marinei.

Expresie la Laurențiu: Când văd o femeie fru- moasă simt cum devin trepid.

Într-o discuție avută cu preotul cel tânăr din Po-

jorta, acesta ne-a povestit despre cum se scot la lici- tație stranele din biserica satului.

Marți 27 Mai 1986, Pojorta

Aseară chef la Viorel cu palincă.

Un cal înhămat la căruță se sperie de uruitul lan- țului pe care gospodarul îl aruncase în căruță și iese în goană prin porțile deschise. Intră în plin în turma de drigane care se întorceau de la păscut. Câteva bi- volite rănite de oiștea căruței. Cum incidentul a avut loc în dreptul casei noastre am putut să văd de aproa- pe privirea dementă a calului.

Miercuri 29 Mai 1986 Pojorta

Acesta este orgoliul: pledoaria sărmanilor. (Jan- Paul Sartre)

La întoarcerea din teren, la o curbă strânsă, ca- mionul se întâlnește cu o căruță. Calul, speriat, o ia pe răpă în jos, răstoarnă căruța și se oprește în pă- rău. Norocul omului a fost că a sărit din căruță. Calul ușor rănit, căruța șubrezită bine. Până la urmă, Ion se înțelege cu omul să-i aducă o mașină de lemne din pădure și incidentul se încheie.

Joi 29 Mai 1986, Pojorta

Marți am fost pe teren. Muntele greu, rucsacul greu. Urcuș 5,30 ore. Coborâș 3 ore. Foarte dificil. Seara chef la Viorel cu vin și grătar de vițel. Un grătar interesant făcut dintr-un disc de la discuitor, cu trei picioare și o tije lungă de circa 80 cm cu un mâner. Un țigan ne-a povestit despre „paharul” pe care îl au anumite familii de țigani, din ce în ce mai puține, care se transmite din tată în fiu și care reprezintă averea familiei. Valoarea unui pahar poate ajunge la 3-4 milioane de lei. Paharul este din argint aurit. Argintul cel mai bun este cel din banii pe care apare chipul Mariei Tereza. Paharele sunt un fel de cupe cu figurine sculptate.

31 Mai 1986. Pojorta

Alătăieri seara un mic chef cu bere și palincă. Sti- cla de palincă este răsfățată, i se spune „draga neni”. Pe la ora 2,30 noaptea plec cu un localnic în cimitir să vedem morții care ies să bea apă. N-am văzut nici un mort. După aceea, omul mi-a explicat că morții nu se scoală în fiecare noapte să meargă la fântână, că sunt doar anumite zile în care...

Ieri nudism la râu unde am citit din Sartre, am dormit, m-am scaldat. Ce puțin îi trebuie omului pentru a fi fericit.

Cuvintele – mici haimanale negre și iuți. (Sartre)
Pofta de a scrie cuprinde un refuz de a trăi. (Sartre)

Duminică 1 Iunie 1986, Pojorta

Zi de duminică. Plouă de două zile cu intermitențe.

Mi-a plăcut întotdeauna mai degrabă să mă acuz pe mine decât universul; nu din bunătate; ca să nu depind decât de mine. (Sartre)

Mult timp mi-am luat condeiul drept spadă; în prezent cunosc neputința noastră. N-are importanță; fac, voi face cărți; e nevoie de ele; oricum acest lu- cru servește la ceva. Cultura nu salvează nimic și pe nimeni, ea nu justifică. Dar este un produs al omu- lui, care se proiectează, se recunoaște în ea; singură această oglindă critică îi oferă imaginea sa. (Sartre)

Referindu-se la el, Sartre încheie Cuvintele: „Un om întreg făcut din toți oamenii, care valorează cât ei toți, iar cât el valorează fiecare dintre ei.”

Terminat de citit *Cuvintele* de Jan-Paul Sartre, Edi- tura pentru literatură universală, București, 1965, 238 p.

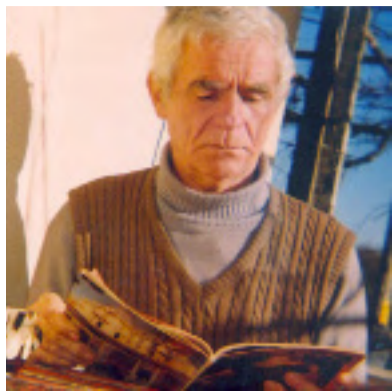
Luni 2 Iunie 1986, Pojorta

Terminat de citit *O dimineață de luni* de Viorel Cacoveanu, ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1985, 201 p.

4 Iunie 1986, Pojorta

Familia mea începe cu mine. (Unamuno)

Poetul Ionuț Luis Popa și „Omul de Zăpadă”

„Când un copil scrie poezie
Spune adevăruri fără să știe”

I.

Să participe drept chezaș la lansarea unui autor de carte în spațiul public este o răspundere ca și a celei care garantează că „lansarea la apă a unei noi nave” va fi de bun augur. Am acceptat propunerea de a vorbi despre Poetul Ionuț Luis Popa și volumul său „Omul de zăpadă” (Editura Măiastra - 2013) din mai multe motive:

1. Poetul are o legătură, cel puțin de suflet, cu satul Alimpești, locul de naștere a cunoscuților poeți George Lungoci, Ion Lotreanu și Marius Șolea. Aceștia, împreună cu Ionuț (îi voi zice I.L.P.), alcătuiesc o constelație, un zodiac liric local. Nu e întâmplător, probabil, că un frumos trăznit al satului, Alexandru Golgota, s-a apucat să construiască o „farfurie zburătoare”. Lungoci, unchi al lui Șolea, este și un cunoscut actor și epigramist (umorist), ales de muze să culegă „Aplauze” la Teatrul Național Timișoara; Ion Lotreanu ar fi împlinit pe 2 mai a.c. meritata vârstă de 73 ani. Era poet al florilor, al evanescentului, al „aerului de sub fluturi” (volum); Marius Șolea, „Contemporan cu Dumnezeu” (printre alte multe volume), este membru al Uniunii Scriitorilor de la vârsta de 24 ani. Cu toți am fost și sunt prieten.

2. Pe Ionuț l-am cunoscut anul acesta, în tipografia Editura Măiastra, iar ca Poet după ce i-am studiat, atent, recentul frumos volum, cu promițător parfum de teasc modern. Nu este ușor să fii poet, autentic, desigur, neștiind de fapt cine te alege să devii așa ceva. Oricum, intrarea în viața ideilor și artelor este, ca orice început, un fel de mic infern, acceptat nu ca osândă, ci ca orândă, urmând să te supui legilor inițierii în misterele creației. Confruntarea, apoi, cu critica de cenaclu și presă, face parte dintr-un inevitabil purgatoriu, altfel succesul de public nu ar fi trăit ca o clipă mirabilă.

3. Trebuie afirmat de la început că I.L.P. are în el ceva genuin și de filozof, și de inginer, și de arlechin. Elementul regizoral-actoricesc este afirmat de autor în mai multe poeme, iar reluarea obsesiv-persuasivă, ca pe un leitmotiv, a „omului de zăpadă” se face pentru a susține o teză: purul, frumosul și sacrul, deși pot fi lesne maculate, ba chiar vandalizate, ele au capacitatea intrinsecă de a renaște, ca Pasărea Phoenix din propria-i cenușă, purul, frumosul și sacrul făcând parte din instinctul ființei creatoare, acest instinct manifestându-se ca nevoie, ca voință, ca dar, evidente demonstrate și de filozoful Nietzsche, și de numeroși filozofi și esteticieni români.

4. Frumosul volum cu titlul ales sub zodia zăpezii este – în cheie criptomor-

fă – o superbă metaforă, un pretext, un alter ego, o „mască” de actor. Întrucât, exact ca pe o scenă (I.L.P. este și autorul piesei de teatru „Am fost cândva liceeni”, premiată), „scenaristul” se autodivulgă: „Azi sunt un regizor.../Așez piesele pe stradă./Dar mâine fi-voi actor.../ Voi fi omul de zăpadă...” ; acest „om” fiind destinat, în chip natural, să inducă imaginea unui material vulnerabil cu toate evanescenta, candoarea și angelicul din el. Apoi, poetul își asumă răspunderea să declare: „Am să vă demonstrez/ Că sunt o ființă rară./ Azi poate o să mor./ Dar mâine mă nasc iară...” , ceea ce înseamnă și un fel de „ars poetica”. În orice caz, volumul este un pariu al Poetului cu timpul, cu anotimpurile vieții, cu adversitățile și misterele existenței, între care dragostea, moartea, destinul îi ridică incitante întrebări.

În „Final” – ultimul poem – „regizorul” și „actorul” I.L.P. încheie „spectacolul” cu aceste cuvinte: „Iarna se retrage./ lăsând cortina peste/ sentimentele de zăpadă./ Omul de zăpadă/ trăiește./ pierdut pe unde./ prin odiseea sufletelor noastre.”. Cu alte cuvinte, cititorul, ca un Ulise, a străbătut liric valurile noianului – cum atâta de frumos a rostit Ovidiu –, stațiile impuse de inexorabilele evenimente ale odiseii numindu-se: „ELIXIRUL LUI ULISE” (24 poeme), „SENTIMENTE DE ZĂPADĂ” (105 poeme), „IUBIREA ȘI DRUMUL” (19 poeme), „FINAL” (9 poeme), un fel de Itaca și Penelopa. În total, 157 de popasuri în care, dacă nu întâlnim direct amazoane, lotofagi, circe, ciclopi etc., ne lovim de „împielțările” valahe ale lui Eros (Cupidon), ale Moirei (Soarta), Satirilor ș.a.m.d. Așa că, trecând, ulisian, prin atâtea încercări, autorul dispune de experiența necesară să le definească, să le decripteze și să le exprime liric și cât mai adecvat potrivit legilor, scrise și nescrise, ale poeziei, un rol important revenind și propriilor inovații în domeniu. Surprizele de gen încep cu „În palmă”: „În palma mea/ iubita se odihnește./ În palma ta/ iubita se odihnește./ În palma lui./ iubita se odihnește./ Dar ia stai așa:/ în fiecare palmă iubita se odihnește?”. Repetabilitatea (este și un procedeu artistic) instigă la suspiciuni, și, deci, la întrebări. Pentru că, fie că palmele bărbătești sunt simple ingrediente terapeutice, fie că – se întreabă cititorul – ar lipsi, din regie, niscaiva afrodisiace. În „Iubita”, Poetul lărgeste cadrul epic al discursului, introducându-ne într-un univers în care realitatea devine poezie, iar poezia realitate, schimbul dintre planuri ținând de patologie generalizată: „Iubito./ ți-am trimis acest buchet de flori/ pentru a-mi cere iertare/ c-am fost prea bun cu tine/ în acea clipă de gelozie./ În cazul în care vrei să mă vezi./ mă poți găsi într-un salon/ al spitalului de sub pasarelă.” Biletul și buchetul de flori, folosite pe post de „captatio benevolentie” o vor face – așa speră Poetul – curioasă pe iubită care, desigur, îngrijorată, îl va vizita cât mai urgent, dar, înainte de a efectua vizita sugerată, ea află că în spital „totul este minunat”, acest „minunat” însemnând totul pe dos. Iar aici vom intra într-un fel de pandemonium, așa cum se întâmplă de fapt în cotidianul și de pe Jiu, și de pe Dâmbovița, și de pe râurile țării: „lăturile ne sunt

servite la timp./ frumoasele asistente mă leagă de pat./ doctorul mă înjură de câte ori mă consultă/ și asta se întâmplă rar/ deoarece nu prea mă duc buzunarele./ iar gratiile de la fereastră/ mă despart de realitate./ mă despart de tine./ Colegul de salon/ se crede mare filosof./ iar femeia de serviciu/ este amanta lui.” Pusă de iubit în fața acestui „rai”, iubita este rugată, în final, să nu vină cu mâna goală: „te rog să-mi aduci:/ o pijama./ o pereche de șosețe/ și caietul de poezii” (așadar: ironie, disimulare, funambulesc, absurd; ca la Picasso, ca la Daly). Așa cum vom vedea și în „Versuri bipede” unde, deși elementele de decor fac parte dintr-o convenție poetică, ele marchează o latură a poeziei lui I.L.P., chiar una de succes. Pentru că aici ideea este ajutată atât de subiect, cât și de structura metaforic-alegorică a poeziei: „Prin oasele ruginite./ apa vieții încă mai curge./ robinetul n-a fost oprit.” – ne avertizează, avangardist-cubist, artistul, bucurându-se, el iubind pe cei de vârsta a treia. Dar ne atrage atenția asupra unui aspect fabulos din peisajul naturii, generatrice în esența ei:

„La umbra unui salcâm bătrân./ o mamă naște generația următoare/ și nimeni n-o ajută.” – (versuri cu respirație withmaniană);

„În văzduh./păsările, fără aripi./ se scufundă-n propriul zbor/astfel apropiindu-se mai mult de Dumnezeu.” – (imaginea e absolut brâncușiană. A se vedea „Păsările”)

„Pe un corp de ceară./poetul a fost răstignit/pentru a cunoaște păcatul trupesc/și pentru a da naștere/versurilor bipede...” (un nou mit al creației, întâlnit, sub diverse forme, în marile mitologii ale lumii), de unde și finalul:

„Epopeea mi-l vede/și-l catapultea direct în mit.”

II.

Ionuț, aflăm de pe coperta mitografului, s-a născut în iunie 1984. La evenimentele din decembrie 1989 avea doar cinci ani. Am căutat, curios, în jurnalul meu din '84 să văd ce făceam eu atunci (aveam 47 ani și locuiam în Capitală) și ce era în lume. În condițiile conflictelor Est-Vest și ale „războiului stelelor”, anul acela stătea sub semnul unei posibile apocalipse nucleare. Dar, am găsit notate și aceste fapte de cultură, respectiv, două excerpte din poeziile a doi italieni de anvergură: Quasimodo și Ungaretti. Din primul:

„nu m-ai trădat./Doamne./fiecărei dureri/îi sunt primul născut.”

Din cel de-al doilea:

„la morte/si sconta/vivendo” (moartea/ se tranzacționează/trăind).

Ambele poeme moderne, deloc ermetice și, mai ales, în nici un caz haiku-uri. Modul acesta de gândire și creație s-a extins în spațiul poeziei, lapidaritatea devenind o trăsătură a poeziei moderne, intrată și în fondul stilistic românesc. Așa ceva ne întâmpină și în poezia lui Ionuț Popa, precum „Clepsidra”: „Copilărie/ clepsidra/ cu multe petale”; „Iubire”: „Iar/ valurile mării/ cu țărnu/ se sărută.”; „Nisip”: „Mă voi transforma în nisip.../ Iubito, desenează-ți pe el frumosul chip!”. Și am putea continua, volumul cuprinzând mai multe cugetări structurate în aceste formule poetice. Ce-i drept, poetul ne oferă și un „Haiku”:

Dumitru Dănu

„În Jiul negru/doi pești/se iubesc.”
Dar și „Destinul”: „Destinul.../Plicul.../Între naștere și moarte.”

Știm că primul mare poet de gen din lume a fost Matsuo Basho (1644-1694). Modelul rămas de la el se numește „Broască”:

„furu ike ya / kawazu / tobi komu / mizu no oto”

în traducere: /„iaz străvechi / o broască sare în el/ pleosc!”

sau:

„iaz străvechi:/o broască sare în el/o! zgomotul apei”

În limitele circumscrise de model, „Haiku-ul” lui I.L.Popa poate fi considerat ca atare, dar celelalte construcții poetice pe această formulă se înscriu în specia lapidarismului liric menționat la Ungaretti, și la o mulțime de poeți români, genul în care se încadrează fiind cel aforistic / apoftegmatice etc.

Dar nu-i sunt străine lui Ionuț nici întrupările lirice în formule structurate pe metafore, alegorii, parabole, unele bacoviene, ca în acest frumos poem (postdecembrist, din zilele noastre adică) aproape ca în celebrele poeme ale belgianului Verhaeren, numit „Fabrica”:

„De ieri, fabrica și-a închis porțile.../ De azi, cu autogenul, se taie toate roțile.../Îngerii triști, privind în gol, devin șomeri.../Un gram de speranță... nici nu știi cui să mai ceri.”

Dar avem și o ingenioasă adaptare la zi atât a lui Bacovia, cât și a lui Gheorghe Grigurcu din „Amarul Târg”. Este vorba de – pur și simplu – „Pessimism”:

„Într-o cârciumă murdară./Într-un colț de mahala./Stă un biet poet, și-i rară/Spîța sa, în Valhală...”

Un poem atroce în sunetele și culorile lui, aici fiind în fond vorba de destinul „Poetului” (al omului de cultură, în ultima instanță) într-o societate intrată, sociologic și etic, în derapaj. Stilistic însă, poezia vine cu o strălucită inovație lexicală cu mare efect polisemantic. Mă refer la cuvântul Valhală, cu rezonanțe din cuvântul german Walhala, acesta fiind sediul zeului Wotan și al eroilor nordici, din românescul Valah și din compromisul – din punct de vedere socio-etic există și o cultură de acest tip, nu doar în spațiul românesc – mahala. Iar aici, în psiho-sociograma lui I.L.Popa a ieșit acest compozit care poate defini, infrastructural, ceva din sordidul național, inclusiv de pe Jiu etc.

III

Așa cum s-a văzut, prin „Omul de zăpadă”, Poetul I.L.P. propune drept soluție a luptei ulisiene cu problemele cotidiene, de cele mai multe ori deprimante, ostile, starea de „om de zăpadă”, care, deși vulnerabil și efemer, se bucură de statutul „eternei re-înțoarceri”, învingând prin puritate și idealitate. Ca prieten însă, îi sugerez ca în viitor să adopte o nouă strategie, cu un nou ethos poetic. Modelul îl văd într-un nou „Cavaler al Mesei Rotunde” și într-un nou tip de trubadur (truver, minnesänger), participând la orice fel de turnir cu cei care amenință să insalubrizeze idealul de societate românească întemeiată pe cultură și civilizație autentice, poezia fiind parte integrantă a unui astfel de proiect activ, militant și extrem de necesar!

POEME

Ionuț Luis Popa

Piesă de teatru

Scena este goală...
actorii au plecat.
Transpirația lor
se simte...
pe scândura putrezită.
Cineva în sală aplaudă...
este regizorul...
.....
Cortina se ridică,
El și Ea,
Romeo și Julieta din timpurile noastre,
trebuie să joace ultimul act...
momentul morții...
momentul contopirii...
Toți cei din sală
își doresc acest sfârșit...
sunt curioși să vadă punerea în scenă...
sunt atât de sadici.
Ei,
piesele de puzzle ,
se opresc...
își cheamă regizorul
și îi șoptesc:
“Vrem să-l cauți pe Shakespeare,
nu ne interesează cum
și unde-l vei găsi,
trebuie să schimbe finalul...
vrem să murim altfel!”
.....
Sala este goală...
Shakespeare își aplaudă
singurul eșec...
nu a gândit mai multe...
scene de-a muri.

Iubito

Iubito,
ți-am trimis acest buchet de flori
pentru a-mi cere iertare
c-am fost prea bun cu tine
în acea clipă de gelozie.
În cazul în care vrei să mă vezi,
mă poți găsi într-un salon
al spitalului de sub pasarelă.
Să nu-ți faci griji,
aici,
totul este minunat:
lăturile ne sunt servite la timp,
frumoasele asistente mă leagă de pat,
doctorul mă înjură de câte ori mă consultă
și asta se întâmplă rar
deoarece nu prea mă duc buzunarele,
iar gratiile de la fereastră
mă despart de realitate,

mă despart de tine.
Colegul de salon
se crede mare filosof,
iar femeia de serviciu
este amanta lui.
Când vei veni în acest lăcaș să mă vizitezi,
deoarece știu că vei veni,
te rog să-mi aduci:
o pijama,
o pereche de șosete
și caietul de poezii.

Moara

dedicată Serilor la Brădiceni

Moara numără zilele
celor rămași în sat...

Ulița,
altădată plină de copii,
așteaptă în liniște rata
cu ziarul de la oraș...

Biserica,
puntea dintre Pământ și Dumnezeu,
liniștește bătrânețea
purtată într-un baston...
cocoșat de timp...

Părinții speră,
privind dintr-o poză,
poarta să se deschidă...

La umbra brazilor o lumânare se aprinde...
cursul vieții...

Cimitirul

dedicată Serilor la Brădiceni

În cimitirul satului,
pitit între brazi,
morții se cunosc între ei...

În fiecare seară
se strâng lângă biserică
pentru a depăna amintiri...
un suflet nou,
părintele ce i-a condus pe ultimul drum,
le aduce vești despre ai lor...
se bucură...plâng...

La unii...viața lumească
are continuitate...
prin lumina adusă de cei vii...

Suferință

În alveola frunzelor
trupu-mi lovit...
(de vorbe inutile)
se reface...
Copacii plâng
udând pământul
pentru a fi moale
când voi păși
cu tălpile prinse-n cuie
spre El...

Cercul

În cercul pătrat ne ascundem de noi...
nu vrem să vedem când plângem, când râdem
sau pur și simplu când existăm...

În cercul pătrat sfinții vor să-și împartă
bacnota de un leu în cât mai multe firmături
din care să hrăneasca și porumbeii...

În cercul pătrat un copil aleargă după părinți,
un bunic aleargă după nepoți...
fiecare aleargă după ajutor...

În cercul pătrat timpul stă într-un pahar cu sânge...
umplut la baza unei cruci.

Supărare...

Dumnezeu s-a supărat pe noi...
a trasformat cerul în oglindă
și l-a spart...

Trunchiul

Drumul
dintr mit și realitate
este cercuit de o linie albă...
nu pășiți pe ea...
este trunchiul meu...

Război

M-am întors de pe front
îngropat într-un glonț...

Dragoste

Trupurile
se pierd prin nisipul fierbinte...
scoicile
strâng sudoarea
și-o împreună
cu marea...

Viața

Viața...
jumate nisip...
jumate mare...
un Pescar
se vede-n
zare...

Apus...

Doi pescăruși imită oamenii...
Soarele roșește
întorcându-se în pântec...

Lui Ionuț Luis Popa

Zăpadă
peste tăcere –
Omul de zăpadă
se topește
de fericire.

George Drăghescu

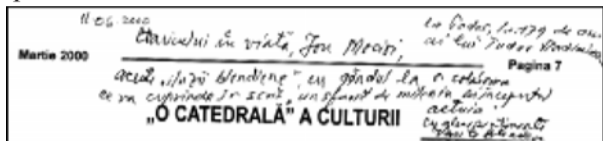
Evocări

VASILE BLENDEA (1936-2005)

- artist fotograf -

Ion Mocioi

Profesorul Vasile Blendea (n. 1936, la Peștișani, Gorj), absolvent al Facultății de Filologie din București, este un fotograf artistic de valoare, care a surprins cu aparate deloc sofisticate, dar profesionale, chipurile artiștilor și scriitorilor contemporani, cât și operele lor nemuritoare.

Autograful lui Vasile Blendea pentru Ion Mocioi, din 11 iunie 2000, pe revista „Amurg Sentimental” din martie 2000

Blendea a vrut să fie poet, dar... „Lucrurile nu s-au întâmplat, însă, așa: am început să fac carieră, dar în fotografie”, după cum mărturisea într-un interviu¹.

Vasile Blendea, în 2000

Lui Vasile Blendea îi place și să imite vocea celor fotografiați, reproduce astfel glasurile lui George Călinescu, Tudor Arghezi, Alexandru Piru, Amza Pelea, Toma Caragiu, Grigore Vasiliu-Birlic, Vasile Tomazian. În ianuarie-februarie 1989, Vasile Blendea, împreună cu scriitorul Victor Crăciun, a urmat un traseu european „pe urmele lui Eminescu”, călătoria cuprinzând București - Chișinău - Odesa - Cernăuți - Lwow - Vilnius - Varșovia - Cracovia - Praga - Berlin, având cu sine camera de luat vederi a fotografului Constantin Nădrag. L-a iubit pe Eminescu. A luat pe peliculă toate statuile lui Eminescu - „Căci mie, orice statuie a lui Eminescu îmi evocă o catedrală. O catedrală a culturii!”.

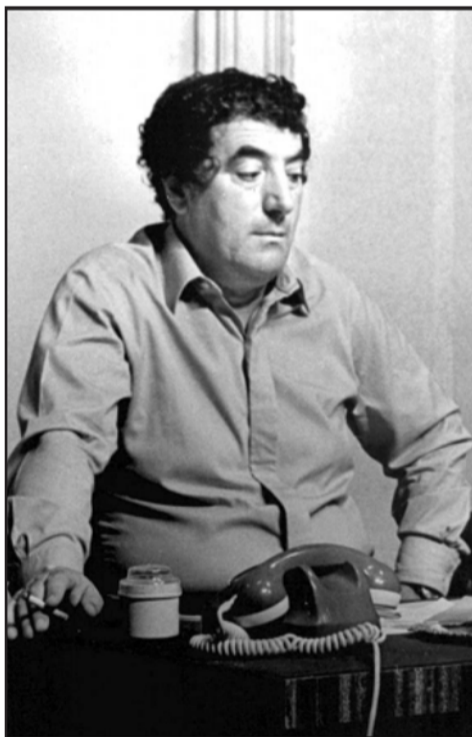
Vasile Blendea îl iubește și pe Constantin Brâncuși, căruia i-a dedicat o expoziție de fotografii, în mai multe orașe. La Iași, l-am însoțit, în 2003, împreună cu academicianul scriitor Victor Crăciun. Are părerea că „Numai cei ce-au «evadat» în străinătate au putut să arate lumii forța geniului românesc: Și-l putem lua drept pildă pe Brâncuși, un pui de țaran născut la Hobița, care și-a luat lumea în cap și a răsturnat toate teoriile artei...”.

Dar, Vasile Blendea - fotografii și-a găsit prieteni între scriitorii pe care i-a surprins cu aparatul său de luat imagini. Geo Bogza, de pildă, s-a lăsat fotografiat numai de Blendea. Câteva din fotografiile realizate de Blendea, unele inedite, ne-au fost date de el însuși

pentru această notiță și le vom prezenta ca atare. Ne-am propus ca la Peștișani să realizăm împreună o expoziție foto-documentară Brâncuși. Ar fi bine, dacă vom reuși s-o facem. Mi-a dat, în anul 2000, un autograf pe ziarul care i-a prezentat un interviu și câteva fotografii, pe care le anexăm. Vasile Blendea a fost, într-adevăr, un artist fotograf cu talent, sârguincios și insistent în demersurile sale profesionale. S-a stins din viață în 17 noiembrie 2005.

Marin Preda, 1972

Toma Caragiu, 1976

Nichita Stănescu, 1979

Nichita Stănescu și poeta Doina Uricariu, la semicentenarul poetului (1983)

Constantin Noica, 1984

Grigore Vieru, 19 iunie 1990

Fotografii de Vasile Blendea

¹ Ana Luiza Toma, *O catedrală a culturii*, în: „Amurg sentimental”, Revistă de literatură, informare și divertisment, București, anul VI, nr. 3 (59), din martie 2000, pag. 7.

Evocări

ZOE MANDREA (BĂLCESCU)

(1858 - 1924)

Ion Mocioi

Fiica lui Barbu Bălcescu (fratele revoluționarului Nicolae Bălcescu de la

Zoe Mandrea
(1858 -1924)

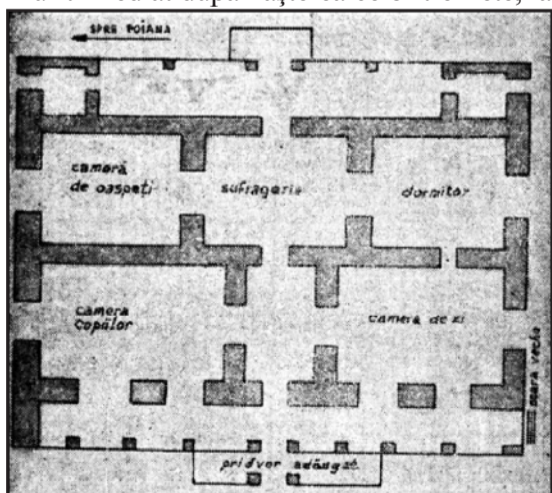
1848, fost primar al orașului Craiova) și a Elenei Aman (nepoată de frate a pictorului Theodor Aman), Zoe Bălcescu, s-a născut

Casa familiei Zoe și Nicolae Mandrea, de la Florești, comuna Țânțăreni, județul Gorj (pictură)

în 1858, la Craiova, fiind cea mai mică dintre cele trei surori, toate frumoase¹.

Mama Zoei Bălcescu, Elena Aman, a murit imediat după nașterea celor trei fete, la

Planul casei Mandrea, Florești - Gorj

¹ Titu Maiorescu ar fi spus că, în orașul său natal, în Craiova, trei lucruri meritau să fie văzute: „Grădina Bibescu, Biserica Sf. Dumitru și fetele lui Bălcescu”.

trei ani după căsătoria cu Barbu Bălcescu.

Bunica Zoei Bălcescu și mama Elenei Aman, Maria Aman (Dăljeanu), mai fusese căsătorită cu Costache Orăscu, cel care a murit de tânăr, după ce cumpărase moșia de la Florești, păstrată de urmașa defunctului și ajunsă în moștenirea familiei. Astfel, nepoata Zoe Bălcescu păstrează această moșie din Florești ca dotă la căsătoria ei din 1877 cu junimistul Nicolae Mandrea (1842 - 1924), președinte al Înaltei Curți de Casație din București. Cei doi soți, având un conac de zid pe moșia de la Florești, l-au invitat pe Mihai Eminescu, în vara anului 1878², să petreacă o perioadă de odihnă. Poetul național a notat într-o scrisoare că „*Locul*” în care era „*e cât se poate de frumos: râuri, codri, șes, dealuri, munți în depărtări, frumos adică în toată puterea cuvântului (...)*”.

Zoe Mandrea avea talent la pictură, moștenit de la familia bunicilor Aman, picta cu dezinvoltură și inspirație, mai ales acuarele și guașe, dar și pânze în ulei, demnă pentru înaintașii ei. Se știe că avea „studii la Dresda”³. Desigur, două miniaturi din 1878 prezintă conacul din Florești, alta reține imaginea Văii Arpadia. Are și un peisaj cu „*Brazii din Chiciora*”. A pictat „*Pridvorul Conacului de la Florești*” (azi la Muzeul de Artă din Craiova), „*Parcul de la Florești*”, „*Satul Florești*” (azi la Muzeul Memorial din Bălcești - Vâlcea), „*Pădurea din Florești*” și altele.

Zoe Mandrea (Bălcescu) avea și talent literar, de memorialistă, dovadă fiind

lucrarea sa „*Icoane din trecut*”.

Artista Zoe Mandrea (Bălcescu) este și fondatoarea Societății „Femeia Română” (din 1892). Pentru talentul său, Zoe Mandrea trebuie reținută în Dicționarul artiștilor plastici și omagiată în acțiunile anuale dedicate la Florești sărbătoririi momentului „Eminescu în Gorj” și în manifestările culturale periodice ale județului Gorj⁴.

² Vezi: Mocioi, Ion, *Eminescu în Gorj*, în: „*Litua*”, Târgu-Jiu, anul și vol. V, p. 243-244.

³ Ardeleanu, Silviu, *Doi buni prieteni ai poetului (Eminescu), Nicolae și Zoe Mandrea*, în „*Gazeta Gorjului*”, an XXII, nr. 3674, din 19 februarie 1989.

⁴ Din articolul Nicolae și Zoe Mandrea, apărut în „*Gazeta Gorjului*” (Târgu-Jiu, anul XXII, nr. 3674, din februarie 1989), reținem: „*Din caietele cu schițe, acuarele și guașe ale Zoei Mandrea a mai rămas unul singur (salvat în timpul bombardamentelor din 1944), caiet aflat în posesia strănepotei ei, arhitect Zoe Constantinescu-Popovici (Mandrea)*”. Ziarul publică două portrete inedite, fotografiile care îi reprezintă pe soții Nicolae și Zoe Mandrea.

POEME

Silviu D. Popescu

Imperiul minții

Sunt trist pentru că
nu mai sunt eu de la
un timp... te supăr dar știu
că imperiul minții îmi joacă
feste în zilele fără soare și
căldură. Te doresc la fel ca
înainte dar creierul mi-e
obosit. Secvențial, visez o nouă
viață în care suntem fericiți.
Mă întreb unde am greșit?

Urlet

Trăiesc o angoasă târzie de
apă și foc. Dimineața
mi-e teamă de ropotul
elefanților purpurii; mă-ngrop în
agorafobie iar urletul lupilor
îmi ridică părul pe mâna
stângă. Te-am visat fără
chip la patru ceasuri după
miezul nopții: încercam
să-ți vorbesc dar gura
mi se inunda
iar tu nu mă înțelegeai. Eram doi,
ca întotdeauna, eu, parasomniac
și paranoic iar tu...mă salvai în
ultima clipă.

Febra

Stihii flămânde și focuri
pustii. Capul îmi arde în febră
albastră; eu știu că furtuna va trece
în peșteri, în gânduri, în câmpul deschis
acolo unde am murit
ultima dată.
Betonul îmi arde retina
iar frigul de-afară
mă face să-mi pierd
răbdarea de mine și
pofta de noi. Cu tâmpla lovită
cu fața-n puroi
aștept încontinuu să vină
furtuna, să treacă și norii și febra
și gândurile mele.

Deșertul

Prinde-mă de mână și du-mă-n deșert,
departe de sfinx, acolo
unde sunt liber să fumez o țigară de foi. În
fumul de vanilie și scorțișoară te sărut pe
pleoapă și îți povestesc drumul meu
spre oaza de foc. Sunt solitar...exhaustiv mă
sinucid c-un glonte-n ceafă. Scuze dacă ți-am
murdărit nisipul care încă
îmi arde tălpile. Deșertul mă așteaptă.
Șase dimineața
Îți privesc chipul
în fiecare noapte, atunci când nu
dorm împreună cu demonii mei. De sub
emisfera stângă, plutesc spre perete
și cad la ora șase dimineața. Când transpirația
mi-ajunge în gură mă cobor la parter și ies pe terasă.
În aerul tare al nopții de vară se
instalează insomnia. Dulcea veghe pulsează sub piele.

Bântuire

Umbra ta mă bântuie printre clădirile de beton
și oțel, în stația de troleu din sud.
Umbra ta mă aleargă dar picioarele îmi sunt
împotmolite: asfaltul se topește și mă
afund și-ncetinesc.
Umbra ta mă ajunge din urmă
iar eu sunt paralizat de frică.
De ce vrei să-m faci rău când eu nu vreau
decât să nu mai privesc înapoi?

Divorț

Marius Iorga

Acesta sunt, îi strigasem Marianei în față cu exact o lună în urmă. Acesta sunt acum, chiar dacă nu-ți convine! Ea m-a privit, liniștită, și s-a sprijinit de masa din bucătărie. Bine, Dănuț, a spus, te-am înțeles. Exact, ai face bine să încerci măcar să mă înțelegi, am mai spus, pe același ton ridicat. Și cel mai important este să ne despărțim fără scandal. Dar cine a făcut scandal? a întrebat tot cu voce scăzută. Nici să nu vrei, am continuat. O să-ți las ție totul. Eu mă voi muta. Unde?

Nu i-am răspuns, pentru că nici nu aveam un răspuns. Încă nu erau foarte sigure lucrurile în privința viitorului spre care pornisem. Nici nu știam precis unde mă voi duce. Era foarte clar doar faptul că voi pleca într-un alt oraș, ca să realizez acolo un proiect pe care-l câștigase firma la care lucram. Era al treilea proiect pe care-l conduceam și nu putusem refuza. De fapt, nici nu avusesem de gând să refuz. Urma să stau încă doi ani departe de casă, de Mariana și de copil, dar nu simțeam nici un regret. Uitasem să mă mai gândesc seara la ei. Îi uitaseam pe amândoi pe undeva, prin hârtiile ce-mi umpleau continuu biroul sau prin discuțiile interminabile de pe internet. Pe Andrei îl vedeam crescând din pozele trimise de mama lui, îi remarcam evoluția fără să mă impresioneze, ca și cum nu ar fi fost al meu. Mă gândeam la altceva...

Venisem acasă, în camerele pe care ei doi le numeau acasă, și eram nerăbdător. Zilele treceau prea încet. Noaptea erau prea lungi, atunci când nu-mi răspundea nimeni la telefon, sau prea scurte, atunci când dialogul părea să se termine prea repede. Nu mă pusesem pe pat când venisem. Nu-mi adusesem foarte multe lucruri, așa că geanta de călătorie am lăsat-o pe hol, la intrare. Andrei mă privise puțin nedumerit. Nu aveam nimic de spus, i-am dat niște cadouri de care el s-a bucurat, ca orice copil. Seara, m-am întins pe canapea, așteptând un semn de viață ca să pot suna. Acolo am dormit.

Într-o zi am auzit-o pe Mariana în timp ce vorbea la telefon cu o prietenă. Cred că și ea uitase de mine, uitase că sunt în cameră și vorbea, nestingherită, în bucătărie. Nu cred că așa putea suporta să fiu mințită, a spus Mariana, aceasta ar fi ultima lui greșeală. Am încetat să mai respir. Discutau despre mine? Lui Andrei nu-i lipsește, pentru că el nici nu l-a cunoscut practic, a mai spus. Eu?! Eu nu mai știu cum e să ai un bărbat! Dar măcar să nu mă minți. Am apăsat telecomanda ca să pornesc televizorul, iar ea imediat a terminat convorbirea. Curând s-a înserat. M-a chemat la masă și a început să vorbească despre copil.

Nu este deosebit de ceilalți copii, mi-a spus. Participă la activitățile școlare și este cuminte. Nu se bate, chiar fuge atunci când colegi de-ai lui pornesc

o ceartă, dar nici nu este vreodată ținta lor. Are ceva care le impune respect.

L-am privit și am remarcat că roșise. Nu trebuia să fie acolo, atunci. Își ținea privirea plecată. Ca să-l încurajez am spus că sunt mulțumit. Eu cred că Andrei este mai deștept decât alții, am zis, și-și folosește energia în activități mai interesante decât bătaia. Nu știam ce așa putea spune altceva. Nu știam nimic ce așa fi putut spune. Lumea mea și lumea lui nu se intersectaseră niciodată sau foarte puțin, ori asta nu trezise în mine sentimentul patern. Mai degrabă l-aș fi considerat prieten decât fiu. Și, mă gândeam atunci, asta nu era foarte bine, ba era, într-un fel, greșit. Am continuat să mănânc și, când m-am ridicat de la masă, i-am pus mâna pe cap. A stat nemișcat acea clipă cât l-am atins. Fără un sunet.

Dimineața următoare, după o noapte albă în care vorbisem continuu la telefon, Mariana a făcut greșeala să mă întrebe cu cine am vorbit. Cu nimeni, i-am răspuns. Cum cu nimeni?! s-a mirat. Așa, bine, cu nimeni, am repetat eu. Toată noaptea te-am auzit, a insistat ea. Ți s-a părut. Am discutat cu un coleg despre proiect aseară, el lucrează acum la analizele finale, și m-a tot sunat peste noapte. Așa ți s-a părut ție că a fost continuu. Înțelegi?

Dar ea nu înțelese. De fapt, nici nu mă ascultase. Avea părerea formulată dinainte. Ceea ce vorbeai tu azi-noapte nu erau probleme de serviciu, a spus, cu un ton ceva mai ridicat decât până atunci. De unde știi? am întrebat. Ai tras cu urechea? Te-am auzit, a țipat brusc. E liniște și se aude tot! Nu puteam înfunda urechile. Atunci ai făcut foarte rău, am spus, calm. Și dacă ai auzit ce ai auzit, atunci știi deja că acela sunt eu, că nu mai sunt așa cum m-ai cunoscut tu. M-am schimbat. Te-ai schimbat?! Da, Mariana, m-am schimbat. Și nu m-am schimbat în ceva mai bun sau în ceva mai rău. Am devenit altfel.

Ea a pufnit. Uitasem că ești filosof. Nu sunt filosof, am replicat imediat. Îți spuneam doar că în mine s-au petrecut niște modificări și, în urma lor, consider că e mai bine să ne despărțim. Ce?! a țipat.

Am continuat la fel de calm. Am repetat încă odată ce spuseseam înainte, apoi am adăugat că este varianta cea mai bună pentru toți trei. Care trei? a întrebat ea. Eu, tu și Andrei, am răspuns. Tu îți capeți libertatea de care ai nevoie. Nu sunt cu tine atât cât ai merita, vezi bine că iarăși schimb orașul, în altă parte a țării. Tu ai nevoie de un bărbat lângă tine, iar lui Andrei îi trebuie un tată. Glumești? Nu glumesc, am răspuns. Am început să văd lucrurile mai clar. Aha, a zis, aceasta este schimbarea din tine. Da, este o parte din schimbare. Mai sunt și altele?! Mai sunt, dar nu sunt în directă legătură cu tine. Dar cu cine? Cu nimeni. Nu pot să cred. Trebuie să crezi, am spus. Nu pot să cred, a repetat și pe urmă a țipat.

Am tresărit, fiindcă nu mă așteptasem la o asemenea reacție. Părea că se liniștește, că începe să înțeleagă sau, cel puțin, că depune un oarecare efort ca să comunice în continuare cu mine – erau câteva aspecte pe care le voiam chiar atunci lămurite. Dar ea a țipat și cuvintele ei m-au supărat pentru că nu spusese niciodată așa ceva, nici măcar nu sugerasem că am pe altcineva.

Tu ai pe alta! a țipat ea, trântind un pahar de poadea. I-am răspuns imediat. Cioburile se împrăștiaseră prin bucătărie, și eu negasem deja. Nu am pe nimeni alta, am spus. Nu există altă femeie în viața mea. De ce dai vina pe altcineva?!

Și-a pus palma peste gură. Am crezut că va începe să plângă, dar s-a abținut. Și nici nu a mai țipat. Nu e nimeni de vină pentru unde am ajuns, am spus. Sau suntem amândoi, a șoptit. I-am dat dreptate. Da, însă eu sunt nevoit să recunosc. Nu mai pot continua așa. Da, a zis, tu te-ai schimbat. A spus-o plină de ironie, mușcătoare ironie. O vedeam gata să se arunce pe mine. Mirosea ura din ea, o simțeam, iar asta m-a iritat. M-am umplut dintr-o dată de frustrare și neputință. Brusc, mi s-a părut că nu mă voi putea

smulge, că nu voi reuși – oricât aș dori-o! – să plec de acolo liber. Mariana aduna neputință, cu așa ceva se umplea în chiar momentul acela, mi-o închipuiam gata să explodeze și, ca să preîntâmpin răbufnirea, am strigat și eu, la rândul meu. Am strigat pentru a domina clipa și pentru a sparge clipa. Trebuia să nu mai fie încordare, să fim destinși, să discutăm în lipsa încrâncenării. Puteam?

După ce am repetat, în gura mare, că m-am schimbat, că sunt un om al secundeii prezente, al timpului prezent, că am ajuns la un stadiu diferit de cel ce eram înainte, am știut că urmează să plec. Nu mai era nimic de făcut acolo, nimic în plus de vorbit. Mariana se dovedea depășită, în mod cert va avea nevoie de ceva timp până va accepta schimbarea, deși nu era chiar radicală – în ultimul timp fusesem doar plecat. Veneam acasă din ce în ce mai rar, cu tot mai puțin interes, cu tot mai puțină dragoste, așa că, plecând definitiv, nu făceam altceva decât să clarific lucrurile. Le puneam pe un drum ce-mi părea firesc.

Am ieșit pe ușă fără să mai dau ochii cu Andrei. Am pus niște bani în palma Marianei și am rugat-o să-i cumpere tot ce are nevoie. Nu voi fi cu el, am spus. Nu cred că am vocație de părinte, îmi pare rău. Nu e o scuză, sunt conștient de obligațiile ce-mi revin, dar mă limitez la starea materială. Mă voi îngriji să nu vă lipsească nimic.

Mariana m-a urmărit, tăcută, cum ies și închid ușa în urmă. Am privit-o mai atent, pe furie. Nu mai avea cuvinte. Nici nu zâmbea. Nu părea ușurată. Nu părea supărată. Avea mina unui om debusolat. Lumea ei se prăbușise, ori lumea ei începea să se nască, încă nu era lămurită. Evenimentele veniseră peste ea, cotropind-o, și nu apucase să-și tragă răsuflarea. Când am pornit să cobor, în spate, am auzit un oftat, dar nu m-am întors. Fugeam spre altcineva.

Mai aveam însă un popas de făcut. Și nu era deloc simplu. Drumul mi se întindea în față, continuu, fără șovăieli, dar nu pășeam încă pe el. Știam cine mă așteaptă, promisesem că-i aduc dovada, cea mai puternică dovadă a iubirii mele, apoi vom fi împreună. De aceea mă grăbeam să rezolv fiecare problemă, să adun dosare, să copiez acte. Completam mecanic formulare, plăteam taxe, iar unii funcționari se uitau la mine mirați, de parcă nici ei nu înțelegeau. Ei, care vedeau asta zilnic, se mirau de mine și de actele ce le depuneam. Nu eram nici primul, nici ultimul. Arătam altfel? Știau ei ce fac eu cu adevărat? Nu știau. Eu însă știam clar și-mi respectam fiecare pas. Nu aveam de gând să dau înapoi. Vedeam în fața ochilor o singură imagine: cum intru pe ușă și îmi anunț libertatea.

Nu mai sunam, nu mai trimiteam mesaje. M-am adâncit în muncă în așteptarea termenului de judecată și problemele se iveau ca-ntotdeauna cu grămada la constituirea echipei de lucru, obținerea autorizațiilor și semnarea hârtiilor. Aveam de-a face cu aceeași inerție a oamenilor, teama de noutate, de schimbare, și nu-i înțelegeam. Mi se părea că eu am posibilitatea de a-i învăța pe toți ce poate să însemne schimbarea, ce putere îți dă schimbarea și cât de puțin curaj îți trebuie ca s-o accepți. Uitându-mă, dimineața, în oglindă, eram mulțumit de ceea ce vedeam, iar asta s-a transformat în nerăbdare. Nu mai aveam timp să ascult scuzele, nu mai ascultam justificările nimănui. Lucram cu seriozitate și fără pauză. Nu îi așteptam. Mereu îi trăgeam după mine, cu greutate, le atrăgeam atenția că au rămas în urmă. Convocam ședințe fulger în care devansam termenele și-i aduceam în pragul exasperării pe subalterni. Nu aveam casă. Nu aveam acasă. O cameră de hotel în care ajungeam în miez de noapte și plecam dis de dimineață. Între aceste două evenimente nu se mai petrecea nimic demn de luat în seamă.

În dimineața procesului am zăbovit mai mult în baie. Mă studiam în oglindă ca să-mi rețin trăsăturile momentului. Deseară, aici, va fi un alt om. Trebuia să știu exact cum arăt acum ca să am posi-

bilitatea de a compara. Să am o imagine a unui prezent pentru o confruntare. Urma să înțeleg, într-un fel, ce putea să fie în plus sau în minus la un om liber. Așa credeam – că voi avea această șansă, că voi fi lăsat să cunosc bucuria eliberării. Restul nu prea mai avea importanță. Doar bucata ce mi se va adăuga sau greutatea pe care mi-o vor lua din spate. Nu știam dacă voi fi mai greu sau mai ușor, însă aveam certitudinea că voi fi altul. Din această cauză eram vesel, iar lumea pe care o regăseam pe stradă căpătase o lumină diferită de a altor dimineți. Zâmbeam în dreapta și-n stânga ca să le arăt oamenilor că astăzi îi văd. Azi bag pe toată lumea în seamă fiindcă azi mă apropie mai mult de un soi de fericire.

Nu am înțeles ce-mi spunea avocatul. Vorbele lui treceau pe lângă mine. Nici Mariana, cu ochii oboșiți, nu m-a impresionat. M-am gândit că arăta mai rău de cât mi-aș fi putut imagina, având în vedere faptul că de-acum i se oferea prilejul de a-și construi o viață. Cu mine greșise, dar lucrurile se limpezeau curând. Am sărutat-o pe obraz și am întrebat-o de Andrei. E bine, a răspuns, l-am trimis la părinții mei câteva zile. Oricum, nu voiam să vadă asta. Ce să vadă? am întrebat. Asta, a repetat. Asta?! Dar nu e nimic rău, nu se întâmplă nimic rău, am spus. Părinții lui se despart în înțelegere. Mariana a dat din cap. Nu pricepi, Dănuț, a spus. Ce să pricep? Tocmai asta e, că părinții lui se despart. Va fi un copil cu un singur părinte. O va avea pe mamă lângă el, iar pe tată îl poate considera plecat. Până la urmă, așa și este. Nu e mort. Nu, dar nu-l vede dimineața când se trezește.

Ne-a întrerupt avocatul Mariane, chemându-ne în sală. E timpul, a spus și ne-a făcut semn să intrăm. Apoi ne-am auzit numele. Același nume, strigat de două ori. Nu discutaseam cu Mariana dacă-și va păstra numele meu sau va reveni la cel de fată. Asta era decizia numai a ei. M-am ridicat, privindu-l pe judecător în față. Părea plictisit și insensibil, cu dreptatea în brațe. A răsfoit actele și a spus că lucrurile sunt clare, că nu mai este cale de întoarcere. Nu știam ce treabă are el cu toate astea, dar mi-am amintit că, omenește, ei încearcă să te împace chiar acolo, să mai creadă într-o renunțare, într-o ultimă revenire a deciziei. Se lămurise, însă, că era inutil. Și-a pus ochelarii pe dosar și ne-a întrebat dacă suntem de acord. Am spus, da. Mariana a spus, da. Repetam parcă ritualul dinainte, când ne uniserăm. Fusese atunci un acord al împreunării, acum era un acord al despărțirii. Eu o spuseseam la fel. Da, spuseseam cândva, cu aceeași voce. Da, îmi recunoscusem acceptul să fiu alături de femeie, iar acum mă deziceam, folosind același cuvânt. Un singur cuvânt, același cuvânt, având urmări diferite. Și Mariana zisese la fel, dar inegal. Când ne-am căsătorit, răzând, aproape strigase, ca să-i audă toți încrederea. Acum folosise o șoaptă, plină de resemnare. Acceptase.

Iar eu am fugit. M-am grăbit să ies din sală, în curtea tribunalului și, cu mâini tremurânde, să caut în agenda telefonului. Numărul pe care-l formasem de-atâtea ori încât îl știam pe dinafară. Dar îl căutam în agendă, încurcând alfabetul. Unde este e-ul? După c sau după d? Di... Di... Du... Dv... Eb... Ed... El... El... Apăs verde. Și mă uit peste umăr. Nu e nimeni. Nu mai poate nimeni să-mi ceară socoteală. Nu mai ascultă nimeni. Sună.

Dar nu răspunde. Apăs din nou. Verde. Sună. Nu răspunde. Un click și-apoi liniște. M-am uitat din nou peste umăr. Îmi trecuse prin cap ideea că nu răspunde pentru că este în spatele meu și râde de mine. Nu era nimeni cunoscut. Nu aveam parte de o așa surpriză. A treia oară. Să încercăm de trei ori întotdeauna. E un soi de ritual. O superstiție.

Dănuț, tu ești?! Da, tu ce faci? Dorm, mi-e somn. Ce vrei? Dormi?! Eu sunt la tribunal. Am terminat. Ce dracu faci la tribunal? Am terminat, sunt liber. Am divorțat. Sunt numai al tău! Ți-am dovedit că te iubesc... Ai divorțat? Bine, lasă-mă, mie mi-e somn. Știi că la noapte plec la Viena.

Chinurile stilului la Flaubert

Irina Elena Bădescu

Titanul literaturii mondiale - și nu consider că această exprimare este un cliseu - Gustave Flaubert, scriitorul care a stârnit admirația lui Mario Vargas Llosa, infățișează în romanul *Doamna Bovary*, scrierea ce dă întreaga măsură a talentului său literar viața tumultuoasă a unui personaj multifacțat și complex, ale cărui valuri cad pe parcursul cărții.

Madame Bovary este simbolul decăderii morale eterne, al prăbușirii umane și al simțurilor dezlănțuite. Frumoasa tânără care devine printr-

o căsătorie banală doamna Bovary trăiește o existență exaltată, cufundată în sine și în visele de mână a doua, inspirate din cărți de consum popular cu cavaleri și marchize. Ea neagă realitatea, căutând iubirea zugrăvită în cărți, chiar dacă trăiește lângă un bărbat anost care nu bănuiește nimic din zbulciturile emoționale care marchează existența soției sale. Frumusețea soției atrage admiratori, însă setea ei de iubire imaginată nu este ponderată, doamna Bovary devenind, fără să o dorească în mod conștient, o adulteră decăzută.

Pasiunile sale nebunești, setea de eleganță, tapiserii și mătăsuri, dorința de a duce o viață luxoasă pe care nu și-o poate permite o fac să plonjeze într-o existență paralela, viciată, care distruge chiar idealurile clădite cu grijă în adolescență pe eșafodajul viselor livești. Cu toate că personajul pare detestabil, ipocrit, chiar cinic uneori, putem spune că Madame Bovary este, la un nivel ascuns primei priviri, un exemplar feminist, care își neagă rolul desemnat de societate, de soție și mamă, pentru a duce o existență independentă, fie ea și reprobabilă.

Emma este frumoasă, tânără, dar și naivă, oarbă față de tertipurile vieții pe care dorește să o trăiască plenar, fără restricții. Ea nu este o simplă cochetă, în desfrâul ei orgiastic, nu încetează să caute acea dragoste infiorată, care să o salveze de la o existență la fel de nedemnă ca cea pe care ar fi fost obligată să o ducă. Ea nu se vinde chiar dacă i se oferă ocazia, devenind mai mult decât o femeie oarecare care își înșală soțul.

Geniul lui Flaubert se remarcă prin multiplele tehnici de dezvoltare a personajului. Emma Bovary este, datorită lui, o ființă complexă, a cărei esență nu poate fi cuprinsă și înțeleasă decât prin intermediul întregului roman. Comparațiile sunt strălucite, alternarea planului real cu cel imaginar ne dă o perspectivă poliedrică asupra caracterului, iar împreună cu stilul de a povesti,

de a zugrăvi situațiile de viață, toate acestea justifică admirația totală față de o *scriere perfectă*.

Bovarismul nu este un har, sau mă rog, poate fi un “har” demonic. Ce nu se înțelege este următorul aspect: în momentul în care indiferent de situația contingentă, atunci când femeia nu mai respectă condiția primordială a ei, și anume, de a fi mamă și soție, atunci nu numai că ea ca suflet e pierdută, dar printr-un atare exemplu poate da naștere unor nenumărate alte cazuri printre femeile slabe de inger. Femeia modernă este exact la fel și culmea e ca nu-și da seama

cât de periculoasă este atitudinea asta, ci mai rău, o consideră ca pe un dat al naturii. Eu nu pot decât să disprețuiesc această atitudine, prin care femeia își calcă în picioare acel suflet “plin de dragoste” care numai el singur poate da măsura unei femei.

Flaubert, în întreaga sa viață de scriitor, a dezvoltat un anumit cult pentru scriere, și o aspirație maladivă de a atinge perfecțiunea stilului. Dar pentru un asemenea stil, trebuia să cunoască “*les affres du style*” chinurile acestui stil. Ori chinurile stilului pentru el constau

în a corecta și lucra în mod constant fraza, tot ceea ce scrie până la modul de a rescrie ore în șir o frază.

«Astfel, iată de două zile întregi întorc și răstorn paragraful fără să-i dau de capăt.»

Dar pentru a își atinge scopul trebuie să folosească limba ca instrument. Această limbă trebuie constant modelată cu scopul de a atinge o limbă poetică cu rime perfecte. Pentru el opera trebuie apreciată în funcție de poetica din care ea este creată. Adevăratul artist este cel care se interesează de compoziția operei sale de artă în sine fără să acorde importanță altui detaliu. Iar conform opticii sale poetica a fost prost definită.

În loc de concluzie, pot susține faptul că poetica pentru Flaubert rezida deci din opera în sine, din structura sa. Să scrie o frază în proză, însemna pentru Flaubert să confere măsurile sonorității versului poetic. Poetica este deci în frază, în ritmul și sonoritatea sa :

« O frază perfectă în proză trebuie să fie ca un vers neschimbat, la fel de ritmat, la fel de sonor. Iată cel puțin ambiția mea: (există un lucru de care sunt sigur, faptul că nimeni nu a avut niciodată în cap o frază mai perfectă ca mine; dar în ceea ce privește execuția, numai slabiciuni, numai slabiciuni Doamne !) »

Poeme

Victor Ştir

Cei mai frumoşi ani

Nu tinereţea când sâniile fetelor
Erau mai frumoşi decât stelele
Nu clipele când săreau goale la scaldă
Şi pieptul abia înmugurit
Păreau însăşi lumina cerului
Picioarele şi torsul nenuntite...

Nu aceia au fost cei mai frumoşi ani

Ci aceştia de-acum bătrâni
Când muşchii s-au topit
Şi atârână pieile pe noi ca norii
Pe coastele cerului
Şi fuduliile sunt uscate
Ca măslinile uitate pe pom

Poţi să juri pe ele ca-n Evul Mediu
Fără nicio spaimă
De pierdere

Cei mai frumoşi
Cei trei de cand ne întâlnim
Dimineată de dimineată
La cinci treizeci
Şi aşteptăm la bodega
Amicii
Pe Mia să ascuţă lumina
Să ne dea rachiul

În zăpadă afară
Să-l bem fără ţigs
Printre dinţii ce dărdăie
Foc se-ncinge pe gâtul
Îngheţat toată noaptea sub zdrenţe
Aşteptăm aşteptăm să se facă şase

Mai discutăm puţină politică
Îl plângem pe cel
care lipseşte de o săptămână
Mort
numai moartea-l retrage din front
pe oricare din noi
Aşa
Şi stăm să luăm antidotul
Apoi mergem să cumpărăm pâine
Şi toată ziua acasă cu babele
ne certăm pe ţigări
Plângem ca ghemele
Ne blestemăm şi ne
Îmbrâncim către rai

E întuneric

Lighioana se ascunde în mine
Ghearele răcăie prin circumvoluţii
Şi ficat
Noaptea are casă în inima mea

Intre tâmpile pendulează spaima
Ambalată în staniolul conceptului
Ţepi mă împung pe dinăuntru
Gândul aleargă obosit neştiutor

Noapte curge prin ochi dulceaţă de coarne
Ce-ţi tăia în copilărie gâtul
Moartea păzeşte intrarea în urechi
Ca-n templu
Şi sufocă sufletul de cârpe colorate

Sabia aceasta va trece prin vintre
Şi lighioana va urla cum ştii
Înghiţind sânge şi bale pe nări
Alergând prin tine-peştera cerului

Când va cădea vei renaşte din rug-
Zile pe cari le desfizi
Te vei ridica frumos iar,
ca după fărâmiţarea oaselor
când cresc zorii

Bestiar

Fiul tău e căpetenia pisicilor
Pe care le-adună cu armonios tors
Şi le duce la templu
Prin nisipul fierbinte ciudat

Bătrânul cuprinde lăbuţa
Şi toarce pisoiiul cambrat
Urechile curg alămite
Prin ochii pe jumătate topiţi

Umbra taie nisipul
În profiluri de
vulpi şi ratoni
Ducând pe spinare
oaza
Ce-mprăştie visuri

soarele moare
sugrumat
de linia orizontului

umbrele se înghit
două câte două
pe-un fir absurd

urmele lor pe var
cică
pete de veşnicie

vrăbiile
în armonie pe crengi

octave duble
pe un pian schematic

prin frig
corzile
însângerând partitura

pene
bemolii
aprinşi

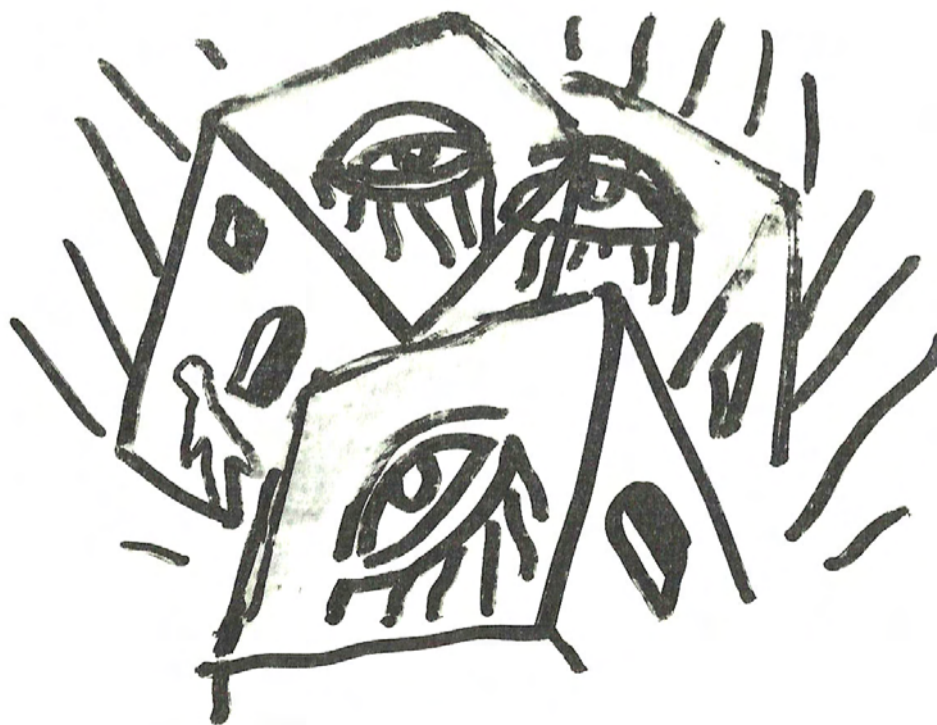
ce surogat de seară
fără tine
filmul se va rupe
totuşi
cu frânghia
ce ţine legat monstrul
se va destrăma când singur
te vei prelinge în cenuşă

smoală până la brâu
sete până la grâu

firul se va rupe
încet
prin frunzele somnului

peretele
încărcat de noi
chipul tău
tristeţea în picături
scurse din fruntea
crotalului

eu otrava
pe care o înghit
din peisajul clipei

Ce chef

petrece viaţa mea cu mine
ducaţi pe masă
bal alcool

- ☑ în care se topesc rubine
și cânt de ani furați din gol

privim la lustre amândoi
și ne-njurăm de foc și pară
tot timpul ne purtam război
Și-așteptam pace de seară

Acum poate se termină
Ăst joc străin fără de câștig
Viață de terbentină
Un gol de suflet ars
de frig

iarna a trecut cu vâltoarea
peste obcină și spinul
se nalță la soare
singuratic
numai ce vine plugarul
răcorit de vânt și aprinde
iarba uscată rămasă de an

ca pe un rug lujerul
încins
își dă floarea primăverii
și se apleacă-n cenușă
ușor
apoi zboară prin pale de vânt
înflorit de cenușă
fuior

Am îmbătrânit

Galbenă
Tinerețea putrezește în mine
Și orice expirație
E un dampf pentru cei apropiați
Încât îi mișcă din capete

Dragostea și tinerețea
Nu te țin toată viața

Ce fericire când oprindu-mă
La etajul doi
Mi se pare ca viața reîncepe

Am bătrânit și de la cancerul
Ce mă mănâncă pe dinăuntru
Put îngrozitor
Nu-i nimic

Dragostea și tinerețea
Nu te țin toată viața

Câteva becuri

încălzesc întunericul
căzut peste oraș
lumina dinăuntru e rece
fără folos

prin volume
verbele dau în clocot
și zbor prin coperțile
incandescente
care înconjoară fruntea înghețată

ochii se sfiesc prin cerneala

albă a nopții
un lapte din mamelonul
pământului
printre stanele clădirilor
crescute din minte

Acum atât

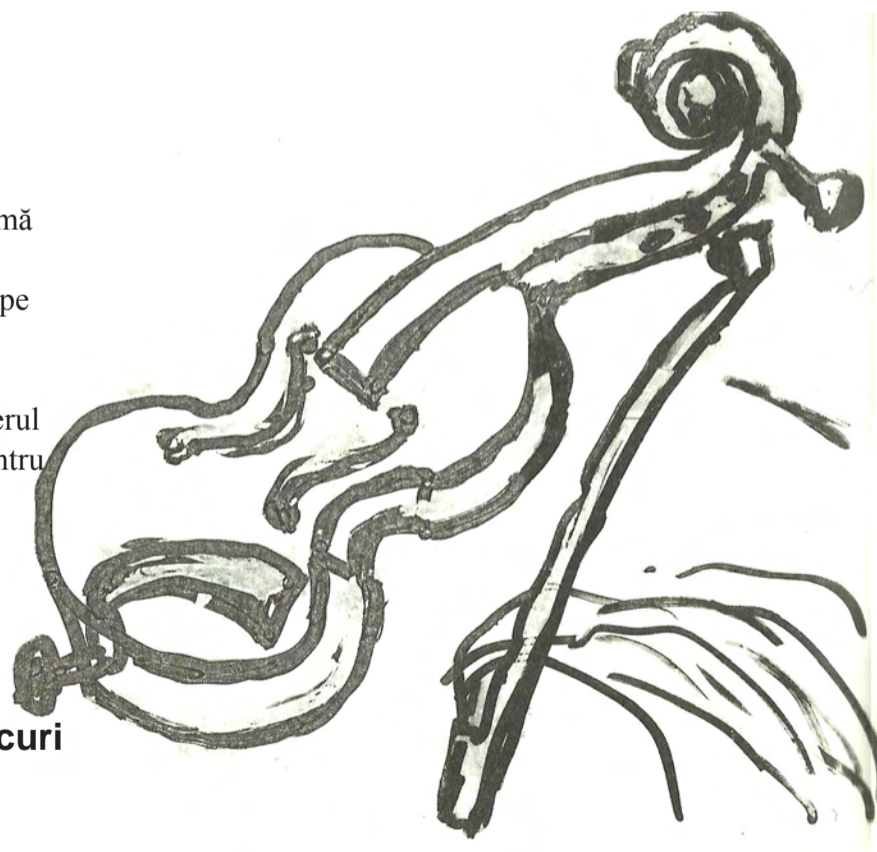
Poate nu mi s-a dat
Spunea buimac
Visând dureros sfinții
De pe fresce
poate
Totul este dinafară
Se scuza plecându-se
În pronaos
Se tânguia
Cu greșelile sale

Mergea noaptea
Pe treptele bisericii
Să stea să privească
și atât

Poate viața aceasta
Mi s-au dat
Doar treptele
Își spunea disperat
Și privea trecătorii pe
drumurile nopții

Viermele culorii

la cinci ani
și eram ciobănaș
cu un mag ce purta
în chimir șapte cuțite
șapte pipe și șapte amnare

cu care aprindea după ploaie
curcubeu tolănit pe cer
între Valea Măgurii și a Raiului
-e viermele ce sugă puterea
pământului și smulge noaptea
dintre culori

spunea cernind mustățile
lasă și tu câinii
lasă-

Student în poezie

Lazăr Popescu

Cu un titlu ce ține mai degrabă de proză, „Moartea prematură a unei veri”, cartea de poezie a domnului Flaviu George Predescu este cea a unui om plin de bune intenții. Atât în scriitură, cât și în cotidian. Există, desigur, un soi de economie a acestei cărți. De fapt, a oricărei cărți. Regretatul Laurențiu Ulici, critic literar fiind, a „comis” puține poezii. Din una din ele îmi amintește un vers. Grăitor, poate: „Mai scriind o carte, mai ratând o fată”. Dacă n-ar fi ratat o fată, Flaviu George Predescu n-ar mai fi scris despre „Moartea prematură a unei veri”. Iată deci că acest gen de economie amintește vag și de sacrificiu și jertfă. Dar destul cu speculațiile.

Emoționant poate că este crezul sincerității la care ne îndeamnă încă din „incipit”: „Strânge aceste cuvinte / Ca pe niște pietre prețioase / Și pune-le undeva / Poate în inimă, poate într-o altă carte / Ca pe o frunză, pe care vrei să o revezi / Păstrează aceste cuvinte în suflet / Căci sunt curate, ca dorul meu / Sunt înmugurite aceste cuvinte / Și dezbrăcate de gânduri ascunse / Crede-mi, te rog, aceste cuvinte / Pune-le undeva în altarul inimii tale!” („Crede-mi cuvintele”). Text care ține mai mult de un anume gen de etică, s-o numim, - având în vedere și finalul scriptural -, existențial – erotică.

Problema autorului e să reușească să transfigureze în sens estetic nobilele sale intenții. Să ne emoționeze nu doar în etic, ci și în estetic. Nu doar în frumusețea intenției, ci și în reușita imaginii realizate artistic: „Am dat Cezarului, ce-i al Cezarului / Și iubirii i-am dat, ce-i al iubirii / Cerneala e sângele iubirii / Speranța e inima iubirii / Încrederea e singura șansă a iubirii / Iertarea e una din aripile albe ale iubirii / Resemnarea e nestemata iubirii” („Nestemata iubirii”). Altminteri, noi îl credem pe cuvânt...

Există multe inegalități în această poezie. Însă aceste inegalități, cred, că sunt de bun augur. Spre exemplu, poezia „Suntem doi...” începe foarte bine: „Suntem doi, ca doi maci / Trăind pe un câmp dogorit și pustiu / Vântul mă clatină la picioarele tale / Vântul care încă mă mai ține viu”. Frumos! Frumos, numai că uneori sinceritatea poate fi expresia unei (i)maturități artistice. Ca în finalul aceleiași poezii pe care, din păcate, autorul îl ratează... plin de bune intenții: „<<Suntem doi>>, / Pentru mine a rămas doar o vorbă / Două cuvinte care m-au vindecat / Furate mi-au fost în grabă, din viață / Când a părut că / Prea din timp m-am bucurat...” Așa nu!

Se pare că autorul reușește în poezia de notație și ar fi bine să persevereze în această direcție în care „mâna care scrie” se dovedește a fi mult mai sigură: „Se face întuneric / Lumânările se vor stinge pe rând / Cărțile vor adormi / Una câte una / Biblioteca le ține în brațe / Lumânările vor adormi în curând / Tu îmi vei adormi în brațe” („Dragoste”).

E bine! Ce poate să fie mai bine decât să-ți adoarmă iubita în brațe ca un copil! Și atunci îți iese mai bine și textul! Iată și un text – sinteză aș zice – în care apare cel mai bine figura auctorială în actualul stadiu de ingenuitate: „Fără vină, fără nicio vină / În cămașă albă m-am plimbat / Printre flori, în grădină / Așteptând o rază de soare / Câteva frânturi de lumină” („Nevinovat”).

În ciuda anumitor ezitări și stângăcii, autorul dă semne că are destule de spus și îi așteptăm cu interes cărțile următoare.

POEME

Examen de admitere

Da, chiar așa, m-am contopit cu așteptarea
Am alergat de mic să fiu printre admiși
Nu la examen oarecare...
Doream să evaderez dintre învinși.
Priveam printre talazurile zării,
Să mai zăresc vreun pierzător
Dând semne de neștiință la examen,
Un loc în plus la clasa de admiși.
Așa credeam că voi obține postul,
Sfidând pe cei ce pierd
La un pahar de vorbă
Iar eu urcam spre zări deșarte
Trufaș însă răpus.
Am învățat să urc pierzându-mi timpul
Printre taclale și butice
Să cumpăr tot ce altul n'are
Vânzând palavre și spunând că-i harul
Iar eu sârmanul, deshidratat la oameni bu-
zunarul.
Ce ipocrit eram gândind la mine
La ziua când voi fi admis,
Ce mai conta că înșel o zi, o veșnicie?!
Tot ce conta era s-ajung mai sus.
Astfel gândeam printre ruine de nisip
Privind în ochii-mi stinși o lacrimă de vis
Doream s-ajung Acas' cu orice preț,
Să fiu în clasa de admiși!
Mă-mbogăteam cu fiecare ce cădea
O treaptă, locul lui, așa gândeam
Până-ntr-o zi când am văzut, vădit
Că scara mea, de fapt... scădea.

Ultima toamnă

Târziu, în toamna vieții, luminile se sting,
În colț de șemineu, o lumânare în loc de foc
Cu mucusul ei aproape stins, anunță viața în amurg,
Un fir de pălpăit, un singur dor mai ține iarna-n loc.
La colț de stradă trist, în loc de felinar,
Un om bătrân cu părul nins, anunță anii care trec,
Cu cântul lui abia simțit strecoară-n inimi fulgi de foc,
Un bocet de vioară, ultimul tangou abia mai ține iarna-n loc.
Păienjeni peste dor și pânze pe-amintiri,
La colț de inimi și de rațiune zac,
Anunță lumii despărțire de timpul dintre ieri și mâine,
Un ultim scârțâit de uși, un ultim tronc, mai ține încă iarna-n loc.
Copacii falnici, plini de amintiri străbune
Zac azi întroieniți în pături de spital, uitați
Nu-i mai mângâie nimeni pe crengile deja subțiri,
Un vânt de miazănoapte, doar atât, mai ține searbăd iarna-n loc.
Ninsoare lină de petale, așa-i sunt ochii mari și triști
Trăiește clipa despărțirii, a florilor fără toiag, proscris
Pe patul de nuiele împletit, o frunză-ntoarsă în loc de foc
O litră de parfum împrăștiat, atâta doar, mai ține astăzi iarna-n loc.
Plimbările-i s-au stins, umblatu-i e uitat, un fir de trandafir
Nodată la butonieră, e martor timpului de frumusețe, apus
Privirea din tavan pierdut e vinul gol fără potir
Un gând la fel de plin ca un pai de soc, mai ține încă iarna-n loc.
Făptura-i obosită, căzută într-un șezlong absent
Scrotează depărtarea uitată prea demult, încet
Prezentul e prezent prea nefiresc de lent
Doar umbra de la frunză, rămasă încă pe corp, mai ține iarna-n loc.
O lacrimă, dacă-i privești, la colț de ochii mijeste
E dorul nu e milă, de ce-i plăcut dar nu mai este.
Se duc încet, ne părăsesc, rămân doar crengi uscate și amintiri,
Iubiți măcar acum pe cei ce mor, iubiți și țineți iarna-n loc.
M-așez cu fața-ntr-un genunchi plângând, Te rog,
A toamnei frunze care pier mereu lăsând un gol

Constantin Alex Stamatie

În inimile celor ce cândva i-or fi iubit
Bătrânii fără adapost, la ei privește Doamne și ține încă iarna-n loc,
...La noi, la ei privește Doamne, și ține încă iarna-n loc.

Dor...

Creșteam singur și trist și plâns
Stingher în depărtarea amară,
Pustiu și sclav al dorului de-Acas';
Iar timpul cu lacrimi de foc pe tâmpile mi-a nins.

Descuț prin a timpului vreme haină,
Zăpada mă arde și tălpile-mi frige
Pierdut-am de mult noțiuni de odihnă
De când au uitat, copil să mă strige.

Și gerul din juru-mi despoaie durere,
O ultimă floare pe creanga stingheră
Bătută de vânturi, încălzită-n visare
Își strânge petala țărâna atingând...uitare!

Nefiresc

Un cântec trist plângând din coarde de vioară,
Bătrânul lampagiu în port ne cântă,
Vorbește de corăbii scufundate-n port
Și de avioane doborâte în hangare.

E tristă lumea arcușului bătrân, uitat pe corzile sunânde
O lume de cuvinte nerostite, de nou-născuți fără veșminte,
De cei ce vor să-ți spună bun venit dar nu au gură
O lume de ocară și de ură.

Prea multe bombe ne fac maturi fără picioare
Și bombe care curg din guri de șefi urlând

Ne fac roboți fără idei, conștiința care moare
Mergând pe drum cu voci de demoni în inimi împungând.

Chiar verdele din iarba ce străjuie-amintirea
E-un verde mohorât de iarb-artificială
Cea bună, naturală, am pus-o în guri de tun,
Și am hrănit cu ea un tanc, făcând-o-amară.

Panouri ce maschează a urii lungă mână
Cu fete care râd, copiii ce joacă-n tihnă,
Familie unită, copiii îmbrățișați, părinți împreunați
... Panouri ce maschează, în spate-i doar minciuna!

Haina este soarta, la viața ne-a proscris,
Petale căzute înainte să se nască
Și gânduri ce mor pe buze înghețate
De frica de a fi noi înșine... noi!

Mâncăm doar transgenic, noi înșine clone convinse
Cu frică de viață, cu dor de murire în gândul golit
Privim eutanasia, soluție la tot ce-i nobil în om
Uitam să trăim de drag de a fi uman renăscut.

Avioane și arme în loc de păpuși, copiii învață să moară,
În școală, la ore vorbim de hașiș, heroina ne iese pe gură
Privim înspre stele sau lună ca loc de scăpare
Nu mai avem spațiu pentru viață, deși pământu-i mare.

Bătrâni părinți cu părul albit, așteaptă pomana de vorbă,
Copiii să vină la răsărit de nopți, o mângâiere în loc de pâine,
Un „mama”, sau „tata” s-audă din când în când strigând în șoaptă,
S-audă al ușii scârțâit, și pași intrând... dar nimeni acasă nu vine.

Nu mai e timp pentru alții, nu mai e timp pentru noi,
Nu mai avem timp de împăcare, speranța-i trecut, prezentu-i uitare
Uitam să gândim, uităm să privim din noi către Cer speranța cuminte,
Și totuși, Doamne, împăca-ne Tu, din Cer presărând speranță, iubire și minte!

Opera brâncușiană – semnificație –

Romulus Modoran

Forța gândirii pozitive

Creația brâncușiană continuă să fascineze, să transmită semnificații multiple, fiind greu descifrabilă și interpretabilă. De fapt, aceasta-i apanajul geniului, timpurile să-l regândească sau să-i adauge noi valențe. Constantin Brâncuși, născut într-o zi de vineri spre sâmbătă 19 februarie 1876 la Hobița, Gorj, în zodia Pești, a lăsat în Tg. Jiu, pe Calea Sufletelor Eroilor, un ansamblu sculptural: Masa tăcerii, Aleea scaunelor, Poarta sărutului, Coloana fără Sfârșit.

În acest ansamblu-sculptural-arhitectonic închinat eroilor jertfii pentru patrie, trei personaje, nu „obiecte” Masa, Poarta, Coloana intonează o *tăcută melodie* în care întreaga ursită umană e antrenată. *Aceste personaje* sunt dispuse într-o bine definită înălțare spațială și temporală. Te poartă de la una la alta, predându-te fiecare-celeilalte, după parcurgerea unui interval măsurat în pași și îmbogățit în reculegere. Parcurgerea templului te inițiază în integrarea în Marele Tot al lumii acesteia.

Masa: comunicarea cu strămoșii,
Poarta: dăruirea ta în dragostea care învinge moartea,

Coloana: integrarea ta ritmului generațiilor ce se străduie spre tot mai înalt.

Fiecare dintre personaje în parte este o prezență unică și covârșitoare, este în același timp o jertfă.

Masa, cu cele douăsprezece scaune jur împrejur, personifică reculegerea către comunitatea cu strămoșii. Prin prezența ei te proiectează propriului tău trecut pe care îl încorporează făpturii tale. Glasul ei tăcut arată curgerea lină a apelor Jiului din prejă, tot astfel cum jertfa eroilor de la Jiu a depășit curgerea lină a vieții. Lângă apele Jiului se înjgheabă făptura viguroasă a Mesei Tăcerii pentru eroii jertfii în luptă. Pentru ca apoi, câteva mărunte personaje- scaune de piatră- să te preia și să te poarte mai departe, pe aleea parcului, către *doilea personaj* al dramei în curs de desfășurare, al dramei proprii tale vieți, de devenire a ta ca „om” în comuniunea cu întreaga natură, cu întreaga comunitate umană din care faci parte: Poarta sărutului sau Poarta dragostei. În această trupurile au dispărut ca trupuri, rămânând doar simplă împerecherea monolitică: doi în aceeași prelungă și dreaptă ființă. Și ochiul imens, singur ochiul: luciditate a lumii, soare, germene, deschis asupra lumii. Și totuși, acest stâlp unic, deși pereche, rămâne organic om și readuce făptura strămoșilor, ceși poartă pe umeri lada de zestre. Este depășirea morții, este versul de biruință asupra morții al perechii unite prin sărut, contopite prin sărut monolitic. Sunt biruințele proprii noastre ființe, învăluindu-ne tăcut și cerându-ne dăruirea prin dragoste către perechea noastră pe lume, către nația căreia îi aparținem, către o omenire întregă.

Părăsind aleele parcului ajungem la biserică și apoi la cel de-al treilea personaj al propriei noastre drame, ursite: Coloana (Coloana recunoștinței fără sfârșit sau Coloana nesfârșită), o coloană din romburi cu muchiile netezite înșirându-se parcă la nesfârșit. Acest simbol al generațiilor ce se succed în strădania lor una pe umerii celeilalte, tot mai departe, către lumină, către tot mai înalt, constituie personajul final, personajul deznodământului. Mesajul stâlpului meu: „Să arzi ca om-flacără, să te prefaci în fulger legând cerul cu

pământul”.

Poarta sărutului sau a dragostei este punctul culminant; Coloana e deznodământul. În trecerea prin viață sunt parcurse trei etape, sunt necesare trei condiții.

Cea dintâi este de a primi cum se cuvine pâinea de la părinții tăi. A doua este să iubești. Ce se leagă pe pământ se leagă și în cer este cea de-a treia.

Ansamblu monumental de la Tg. Jiu dezvăluie sensul existenței umane, acela al căutării, descoperirii și contopirii spirituale cu Dumnezeu.

„Nici nu vă puteți da seama de ceea ce vă las Eu”, a spus esențial Brâncuși la un moment dat.

„Piatra! S-o fac să cânte pentru oameni.

Trudește ca un rob! Pentru pâinea noastră de fiecare zi.

Poruncește ca un rege! Drumuri noi, deschideri.

Creează ca un zeu! Legând pământul cu cerul”. Acestea sunt mesaje ale unui geniu. Geniul Brâncuși.

Primind târziu, în anul 1952, cetățenia franceză, Brâncuși a expus toată viața ca sculptor român.

Paul Rezeanu (un mare brâncușian) explică de ce Constantin Brâncuși a plasat Masa Tăcerii și Poarta Sărutului în grădina publică, pe când Coloana, în capătul Căii Eroilor. Interpretarea e demnă de luat în seamă: tânărul ostaș, întors de la război, la casa părintească, spune o rugăciune, se așează la Masa Tăcerii, apoi se va căsători trecând pe sub Poarta Sărutului, ajunge la biserică și apoi la Coloană: fiecare modul al coloanei reprezentând o generație, care se succed la nesfârșit.

După „reorganizare” (1948), Brâncuși a fost acuzat de „lipsă de realism” și că practică „arta burgheză”.

Totuși, la împlinirea vârstei de 80 de ani, țara sa de origine i-a organizat expoziții omagiale. La 31 iulie 1990, Academia Română îl primește ca membru postmortem, dându-ne seama de valoarea inegalabilă a operelor sale.

Să ne amintim de episodul din noaptea de (20-21) iulie 1969, spre orele 23:00 când primii oameni au aselenizat, când s-a pus piciorul prima dată pe lună. O delegație a Casei de Cultură „Grigore Preoteasa” din București a fotografiat Stâlpul Nesfârșitului, împreună cu Luna, în clipa când prin radio se relatea în direct prima aselenizare a omului. „Coloana Nesfârșitului, ce reprezintă tocmai elanul omenirii pe triectoria ei prin Univers, prevedea acest act, printre multiplele pe care viitorul ni le rezervă”. Atunci un membru al delegației a bătut cu pumnii în stâlp, care i-a răspuns printr-o vibrație adâncă ca un cânt urcând spre stele. Și.... iată că încet, încet ne dăm seama de ce ne-a lăsat Brâncuși.

Și, totuși, viața este trecătoare. În agonie, Brâncuși abia murmura: „Îl voi aștepta pe Bunul Dumnezeu în atelierul meu”. Și a venit în noaptea de sâmbătă spre duminică, 16 martie 1957. E data intrării sale în **nemurire**.

„Rătăceam de milenii printre pietre sfărâmate până când veni maestru să le trezească la viață să le învețe să umble, să zboare, să vorbească, să cânte se numea Brâncuși - mai bătrân și mai tânăr ca lumea-trăia cu vremurile toate laolaltă”. Anise Koltz (poetă din Luxemburg)

Gândirea pozitivă conduce la creșterea extraordinară a eficienței. Gândirea pozitivă face să iasă la iveală abilități și resurse personale nebănuite și, totodată, menține mintea în armonie, alungând teama, îngrijorarea și neliniștea, care sunt inamicii succesului și eficienței. Ea aranjează mintea într-o stare de reușită. Gândirea pozitivă permite să te concentrezi asupra țelului, în loc să vezi doar obstacolele din calea spre acel anumit scop. Liderul care gândește pozitiv va transmite atitudinea sa într-un grup. El va fi răsplătit cu entuziasm și hotărâre, renașcute pentru atingerea scopurilor dorite.

Totul depinde de speranță. Indivizii cu speranțe mari își fixează scopuri mai spectaculoase și știu cum să muncească din greu pentru a le atinge. Atunci când se face o comparație între indivizii cu aptitudini intelectuale echivalente în funcție de rezultate, ceea ce le face să difere este speranța.

Se întâmplă ca în legendara și binecunoscuta poveste a Pandorei, prințesa din Grecia antică. Ea a primit în dar o cutie misterioasă din partea zeilor care o invidiau pentru frumusețea sa. I s-a spus că nu trebuie să deschidă nicio dată acest dar. Dar într-o zi, copleșită de curiozitate și de ispită, Pandora a ridicat capacul ca să arunce o privire și a adus lumii marile nenorociri-bolile, relele și nebunia. Un zeu milos a lăsat-o însă să închidă cutia la timp, astfel încât să poată prinde unicul antidot care face suportabilă nefericirea pe lumea aceasta: **speranța**.

Speranța înseamnă mai mult decât un leac-reprezintă credința că există voința și posibilitatea de a-ți atinge scopurile, indiferent care ar fi ele. Cei care au un înalt grad de speranță sunt în stare să se motiveze, să găsească resursele necesare pentru a descoperi căi de îndeplinire a obiectivelor, liniștindu-se atunci când se află într-o situație dificilă, spunându-și că totul se va îndrepta. Sunt suficient de flexibili pentru a găsi diverse posibilități de a-și atinge scopurile sau de a și le shimba, în cazul în care devin imposibile, și au inteligența de a împărți în mai multe faze o misiune ce altfel n-ar putea fi atinsă.

Citez: „În imensitatea timpului/ Ne pierdem toți/ Însă, dincolo de toate/ Rămâne speranța”.

Din perspectiva inteligenței emoționale, speranța înseamnă să nu cădem pradă unei anxietăți copleșitoare sau unei atitudini defetiste, sau depresiei în fața unor situații dificile sau a unor obstacole.

Optimismul, ca și speranța, înseamnă un orizont de așteptare conform căruia, în general, lucrurile se rezolvă până la urmă în viață, în ciuda obstacolelor și frustrărilor. Din punct de vedere al inteligenței emoționale, optimismul este o atitudine care îi împiedică pe oameni să cadă în apatie, deznădejde sau deprimare într-un moment mai greu din viață. Împreună cu ruda sa apropiată, speranța, optimismul aduce câștiguri de-a lungul existenței, cu condiția să fie un optimism realist. Optimismul și speranța - ca și neputința și disperarea - pot fi dobândite. Eficacitatea personală se bazează pe optimism și speranță.

Capacitatea de a gestiona emoțiile altcuiva este însuși miezul artei de a manevra pozitiv relațiile interumane. Autoadministrarea și empatia sunt

competențe sociale care duc la eficiența în tratarea celorlalți. Lipsa acestor competențe poate face ca până și cei mai străluciți din punct de vedere intelectual să naufragieze în relațiile lor interumane, dovedindu-se aroganți, insuportabili sau insensibili. Capacitățile interpersonale se construiesc pe inteligențele emoționale. Este important să știm să calmăm emoțiile negative ale celorlalți, dar a te descurca cu cineva aflat în culmea furiei reprezintă o măiestrie. Înseamnă să ai geniu în relațiile emoționale.

Munca în echipă presupune linii de comunicare, de cooperare și de ascultare. Corporațiile au trecut printr-o schimbare radicală, în ceea ce privește peisajul emoțional. Luptătorul în junglă a rămas un simbol al companiilor trecutului; cel al viitorului este un adevărat virtuoz în relațiile interpersonale și în abordarea lor. Așa cum spunea un consultant în probleme de management: „Stresul îi prosteste pe oameni”. A ști să conduci nu înseamnă a ști să domini, ci a ști să convingi oamenii să muncească pentru un scop comun.

Mulți manageri sunt prea dispuși să critice și prea zgârșiți cu laudele, lăsându-și angajații să audă doar că fac veșnic greșeli. Critica poate fi făcută cu multă artă și atunci devine un mesaj de mare ajutor transmis de managerul respectiv. Critica trebuie socotită o informație valoroasă pentru a îndrepta lucrurile, și nu un atac la persoană. Trebuie evitat impulsul de a reacționa în mod defensiv în loc de asumarea răspunderii. Noi nu tolerăm insultele de nici un fel; respectul pentru persoană este centrul culturii companiei noastre”.

Organizațiile devin mai importante decât lucru pe cont propriu. Acest fapt ne arată de ce inteligența emoțională și aptitudinile care-i ajută pe oameni să se armonizeze ar trebui să devină tot mai prețuite ca bun la locul de muncă, mai ales în anii ce urmează. Armonia le permite grupurilor să profite la maxim de calitățile creatoare ale celor mai talentați membri ai lor. A ști să vezi lucrurile din perspectiva celorlalți, adică din aceea a clienților sau a celorlalți membri ai echipei, a da dovadă de putere de convingere, a încuraja cooperarea, evitând conflictele, capacitatea de a lua inițiativa, reprezintă aspecte ale inteligenței emoționale.

Îmbunătățirea felului în care oamenii muncesc împreună va deveni o cale majoră de sporire a capitalului intelectual și în aceasta va consta diferența esențială a concurenței. Pentru a supraviețui și pentru a deveni eficiente, companiile trebuie să pună accent pe inteligența emoțională colectivă.

Nimeni nu poate decide în locul dumneavoastră ce și cum să gândiți. Dacă veți aștepta momentul când realitatea înconjurătoare vă va permite să vă gândiți la lucruri plăcute, atunci veți sta toată viața într-o stare de așteptare continuă.

În concluzie, dacă vă închipuiți că cineva va găsi lampa fermecată și v-o va face cadou, vă înșelați amarnic... Mai bine căutați-o singuri!

Puteți să vă construiți un alt prezent pentru a avea un alt viitor.

„Cu cât suntem mai puternici, cu atât ne facem mai mulți dușmani. Din această cauză, trebuie să fim cei mai puternici..”

Karel Capel (scriitor cheh) 1890-1938

Despre ceață, frică și amnezie

Silviu-Doinaș Popescu

Mi-era frică să nu ne rătăcim de tot și să ne pierdem unul pe celălalt. Temerile mele: noi în derivă, fără direcție. Frica de înec, angoasa asta apăsătoare, multă ploaie și umezeală rece și lipicioasă – un fel de sinestezie bolnavă. Un galben și roșu intens îmi cuprind retina. Nu te mai văd, nu te mai aud, mi-e frică...simt nevoia să îți vorbesc, n-am mai vorbit așa, real, de ceva timp. Parcă nu mai știu ce se întâmplă cu tine. Te-aș invita la o cafea, dar nu mai știu să mă relaxez. Aș alege o terasă de pe malul vestic al Someșului, camuflată într-un aer de epocă. Și apoi te-aș privi preț de un ceas și ți-aș mângâia obrazul și te-aș săruta. Satisfăcut, mi-aș aprinde o țigară și...atât.

Floarea de lotus crește nestingherită peste piatra rece și alunecoasă în timp ce eu îmi pierd șirul ideilor și mă plafonez tocmai la intrarea în templu. Nebunia continuă și valul mă urmărește ca o insectă nesuferită pe care, în cele din urmă, o strivești cu ură. Intensitatea emoției șterge linia fadă dintre ficțiune și realitate și îmi dau seama că trăiesc într-o caricatură nereușită a unei realități perfecte. Puncte de suspensie mă despart de ea.

Tablou inert: Eu, stând la laptop cu o ceașcă de cafea tare – Lavazza sau Illy (părerile sunt împărțite care e mai bună) – și privind la o pagină albă (document Microsoft Word) timp de oră și...Să scriu despre sunete. Singurul adevăr absolut pentru mine – frecvențe, modulații – muzica. Cum poți să recuperezi, cum poți să te întorci în timp, cum poți să îndrepti erorile, cum poți...

Sunt agitat și mă uit la el cum se chinuiește – mania persecuției – și mă întreb dacă n-aș putea să scriu despre asta? Sunt obscen și plictisit în același timp, calități necesare pentru un individ de succes. Nu mai știu să scriu sau să vorbesc bine, dar am *vândut* multe bormașini la viața mea și simt că mi-am îndeplinit scopul în viață. Sunt, pentru prima dată, un individ complet – am tot ce îmi trebuie: un job bun într-o companie de succes, colegi buni și un șef modern. Asta e un tablou de coșmar, cele mai împuțite din mizeriile umane, adunate la un loc și redenumite *hypermarket*.

Vreau să îmi iau laptop-ul cu mine, și să plec în oraș...Ah...și mai vreau

să fie vara, să fiu pe Napoca și să mă îndrept spre Flowers. Să mă așez la masă, să aprind laptop-ul și, sorbind leneș dintr-o cafea latte sau espresso, să aștept...să treacă timpul. Din minut în minut intră tot felul de persoane în cafenea și îholbez la fiecare – a devenit un sport extrem de periculos mai ales că pe unele le cunosc și nu vreau să le las impresia că aș fi un soi de obsedat. Dar nu e vara, e iarna, nu sunt pe Napoca sau în Flowers, sunt în Timișoara, undeva la câțiva kilometri de centru... Consumatorii de lotus sunt după ușă, în dormitor și mă privesc neîncetat, cu ochii ieșiți din orbite, rânjind și contorsionându-și trupurile ireal de slabe și străvezii. Nu e un coșmar, știu asta pentru că m-am ciupit singur de picior, așa puternic încât mi s-a tumefiat țesutul. Stau în pat, treaz, terifiat și blocat (parcă legat la mâini și la picioare), cu privirea împrăștiată prin toată camera și gem de frică...Transpirația sărată mi se scurge de pe frunte și îmi gădila obrazul și apoi buzele, ca apoi să se prelingă pe bărbie și pe gât în jos. Mă uit în sus, spre partea superioară a șifonierului care pare că se prăbușește pe mine și tresar brusc.

Consumatorii de lotus sunt poate alte fețe obscure ale mele care mă bântuie. Nu mai știu de câte ori am crezut că, în sfârșit, m-am trezit și, de fiecare dată când mă regăsesc în altă poveste, mă cuprinde panica, văzând că nu pot rupe ciclul. Sunt un mare consumator de vise și speranțe. Soluția – întotdeauna o țigară – mereu cu tine, niciodată singur, niciodată împreună. Niciodată fericit, niciodată trist, niciunde pierdut sau găsit.

Lucruri pe care n-o să le am prea curând: MacBook Pro și Iphone, Apple TV sau apartament cu patru camere în București. Lucruri pe care le am: o durere de cap, ciorapi murdari, un laptop obosit. Dau drumul la televizor, îmi torn un pahar de vin și mă uit ca dobitocul la toate porcăriile pe care televiziunea modernă mi le poate bagă pe gât. Sunt prea obosit ca să meditez la condiția mea idioată.

“Care este obsesia ta? Ce te face să mai treci peste o zi?”

“Nu știu. E o întrebare capcană sau ceva?”

“Spune-mi tu asta! Este o întrebare capcană? Tu ce crezi?”

“Nu știu dom’le, eu de ce te plătesc, să faci haz de mine la ședințe? Răspunde-mi!”

“Nu, Silviu, sunt curios să aflu care este obsesia ta. Sunt convins că ai și tu, ca oricare dintre noi, obsesiile tale. Uite, a mea este grădinăritul. Îmi place să îmi petrec ore întregi în grădină aranjând sau privind florile. Sau alta: Sunt obsedat de noapte. Îmi place să ies noaptea, sau mai bine zis seara, la plimbări, așa, singur.”

“Eu sunt obsedat de muzică. Trebuie să fiu un artist, dar nu am avut noroc. Sau n-am avut curaj. Da. In fine...Aș sta toată ziua cu căștile pe urechi...Și mai sunt pasionat de constelații, adică

îmi place să urmăresc cerul noaptea. N-am mai făcut asta de mult timp. Probabil și din cauza anotimpului rece. Nu prea mai ies din casă. E prea frig. Aștept totuși vara cu nerăbdare.”

După aceea m-am ridicat, am plătit și am plecat. Se făcuse târziu și nu suport sentimentul ăla stupid când se termină ziua înainte să apuci să îți rezovi toate problemele. Timpul s-a contractat prea mult, cred că tot din cauza temperaturilor prea scăzute. Hah...! Ce fără sens e timpul în acest caz. Cum adică, vrei să spui că timpul ar fi relativ și că depinde de alte și alte variabile? Dezamăgit pentru că, în sinea mea, știam răspunsul, m-am aruncat în pat îmbrăcat și am adormit pe loc. Două tonalități înalte urmate de tobe precipitate...Mirosul dorinței și sunetul pasiunii.

Îmi amintesc cu plăcere de serile de vară când mă întorceam de la serviciu acasă, și, după un răgaz, ieșeam la o cafea. Zilele lungi de vară îmi lipsesc așa cum îmi lipsește atingerea caldă a soarelui de amiază sau nopțile plăcute petrecute sub cerul senin. Pe atunci, timpul trecea după alte coordonate. Dacă îmi acord o secundă, îi pot simți încă parfumul discret de atunci; mă văd în stația de tramvai din apropierea apartamentului ei; simt mirosurile incredibile din acea dimineață de iunie. Tocmai pleasem de la ea după o noapte în care stătuserăm trei...și...Eram îmbrăcat cu blugi și tricou, îmi amintesc foarte bine că blugii erau tăiați...

Timișoara era pe atunci un oraș nou, încă nedescoperit. Sau să fi fost în Cluj toate astea. Amnezia asta amorțită mă îngrozește. Am insomnii, nu mai pot dormi, nu mai pot visa. Mi-e dor să visez ceva, orice. Eu obișnuiam să visez (sau mai bine spus îmi aminteam visele) în fiecare noapte. Acum sunt singur, tavanul deasupra mea și simt că mă sufoc încet. Sunt devorat de propriul apartament. Întâi creierul, apoi gândurile, senzațiile și, în cele din urmă întreg corpul. Simt furnicături peste tot, nu mi-e bine, să știi!

Și totuși, devine din ce în ce mai dificil să mă întorc în timp pentru că realitatea mă ciupește continuu, nu mă lasă să dormitez, să visez cu ochii deschiși; încearcă cu disperare să mă oprească, să mă protejeze de proprii identitate. De parcă aș avea un secret murdar, tragic, de ascuns, pe care îl apăr cu îndârjire, așa, din inerția obișnuinței. Îi văd ochii cum mă privesc ca două diamante, cum mă ceartă din priviri. Soarele va răsări din nou și mă prinde nepregătit.

Camera de cămin este la capătul culoarului sau undeva pe acolo...pe stânga. E o ușă din termopan, sec. Înăuntru, patru paturi suprapuse și trei mese mari: doua sunt paralele cu paturile, iar a treia masă e paralelă cu fereastră. Sunt trei calculatoare, deși suntem cinci oameni înăuntru. Și un laptop... Al meu, bineînțeles. Sunt deja treaz de ceva vreme, mă uitam la un film sin-

gur. Nu îmi place să mă culc prea repede. Poate ca astfel am sentimentul că pot controla lungimea zilei. Poate fi așadar cât de lungă vreau eu: cu cât stau treaz mai mult timp cu atât ziua e mai lungă, cu cât mă culc mai repede cu atât ziua e mai scurtă. În seara asta nu mai pot sta toată noaptea. Măine am niște treburi de rezolvat. Îmi trebuie o schimbare de decor, să înlocuiesc culoarea vopselei de pe pereții din cameră, să schimb culoarea la mașină, să îmi schimb hainele, nu știu nici eu cu siguranță. O ceață redundantă învăluie tot. Poate că e suficient să schimb orașul de data asta.

E o senzație extraordinară de fiecare dată când pășești pentru prima dată într-un oraș nou, total necunoscut... Prima impresie ți-o faci privind împrejurimile: o gară, autogară, un aeroport, sau pur și simplu intrarea în oraș de pe autostradă. Curios, te străduiești să găsești repere cunoscute, o clădire, stradă care să aibă sens, ceva familiar și te enervezi. Nimic nu se potrivește. E alt oraș, e vorba despre alte clădiri, alte idile consumate printre zidurile și parcurile în putrefacție. Alt băiat își așteaptă iubita, alte destine se fac și se desfășoară, alte vieți abia încep, altele se termină. E inevitabil.

“Ce zici? Mergem sau nu? Eu mă gândeam înainte să facem o revizie la mașină și după aia...”

“Eu cred că acum nu știi exact ce vrei. Poate ar trebui să mai aștepti un an și după aia să te hotărăști. Păreră mea...Acuma, eu te înțeleg, așa, în mare, dar...hai măh, ce naibii! De câte ori ți-am mai spus...?” vorbesc eu din nou singur, cu țigara în gură și nelipsita cană de cafea...Iarăși am băut prea mult și am uitat.

E ceva special la Cluj care mă intrigă și mă atrage în continuare. Și ceea ce mi se pare și mai intrigant este faptul că încă mai simt atracție față de oraș, o forță de neînțeles. E ceva legat de orașul acesta pe care nu-l pot explica. Știu doar că fiecare clădire e un simbol și fiecare simbol ia o formă în imaginația mea.

Am fumat toată țigara cu sânge și, atent ca nu cumva să pierd un firicel de fum. Acum stau întins pe pat și mă gândesc la o câmpie nesfârșită. În departare se poate vedea un copac și atât; în rest doar câmpie și cer senin. Un cer de un albastru perfect, cu nori cirrus de înaltă altitudine ici-colo. Ea e lângă mine pe pătură, stă la plajă în iarba parfumată și îmi vorbește încet. Nu știu ce zice, pentru că nu sunt atent, mă uit la ea și o văd vorbindu-mi, dar parcă nu pot să ascult. Sunt cu gândul în altă parte. E o după-amiază perfectă de iunie iar eu nu sunt atent...La asta visasem dintotdeauna și acum, că se întâmplă, nu știam ce să fac, cum să profit de puterea și magia clipei. Poate că viața nu e altceva decât un amalgam de secvențe, o serie de episoade scurte legate între ele doar de creierul uman și de inteligență.

RESTITUIRI

Titu Rădoi

„Coloana Nesfârșită”
de Mircea Eliade

- cronică de spectacol -

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, prezentând piesa lui Mircea Eliade, în premieră absolută, ne-a oferit un spectacol de excepție în planul artei scenice și totodată un cald și vibrant omagiu adus marelui sculptor gorjean, spațiului spiritual care l-a dăruit universalității.

Cel care „a despiciat cu dalta lui inspirată istoria sculpturii mondiale în două, așezând la granița dintre clasicism și modern Coloana fără sfârșit în frumusețe a geniului românesc” (Jean Cassou) l-a atras irezistibil pe marele cărturar Mircea Eliade, și el un produs al spiritualității românești, prin identitatea căutărilor, a cufundării în straturile străvechi ale culturii în imemorialul „Illo tempore” generator de energii creatoare. „Coloana infinită” este socotită de Mircea Eliade un moment culminant în creația brâncușiană, din moment ce după terminarea ei „n-a mai creat nimic demn de geniul lui”. Modelul îl află în stâlpul casei țărănești, iar semnificația este aidoma cu a coloanei cerului din folclorul nostru care susține cerul și face posibilă comunicarea dintre cer și pământ. Prezența stâlpului de casă ca model ne îndrumă spre civilizațiile străvechi, aflate în zone diferite ale lumii, în care locuința era o „imago mundi” având o semnificație cosmică accentuată de simbolismul Centrului străbătut de Axis Mundi. Un alt motiv străvechi este acela al „afirmării” construcției, al osmozei necesare dintre materie și spirit. Copiii din piesa lui Eliade se cațără pe coloană și dispar. Dispariția lor „în sus” de unde nu se mai întorc are și o altă semnificație. Aspirația spre absolut, spre ilimitat, spre esență și perfecțiune, întrupată în Coloană nu se realizează ca o promenadă, o trecere banală dintr-o „stare” în alta, pe un „pod” (coloana înclinată) ci, prin urcuș greu și asceză, presupunând o permanentă purificare (puritatea este o trăsătură a copilăriei), eliberarea de impuritățile telurice, călătoria fiind efectuată în „spirit”.

Multitudinea simbolurilor și varietatea sugestiilor au constituit pietre de încercare atât pentru regizor și scenograf cât și pentru actori. Pătrunzând sensurile majore ale piesei, regizorul a conceput spectacolul în modalitatea scenariului mitico-ritual în care „universurile imaginare sunt solidare cu tema” - Cele trei acte ale piesei, structurate pe trei zone - infern, pământ, cer - comunică între ele datorită Axis-ului, în replică brâncușiană. Ingeniozitatea regizorală a asigurat ritm, tensiune și elevație spectacolului. Ajudat de scenografia inspirată, semnată de C. Molocea, cu cele trei romburi și figurarea celor trei zone, regizorul Mihai Velcescu a urmărit sublinierea ideii, susținută de autor, că monumentală Coloană este ultima operă capitală a lui Brâncuși, națională și universală în același timp. Coloana a crescut într-un anumit spațiu specific originar, devenit prin ea, Axis Mundi, centrul lumii, și ca atare numai în acest spațiu, la Târgu-Jiu, își găsește justificarea, oriunde, în altă parte, la New-York, Paris, Curtea de Argeș s-ar anula. Un merit deosebit în realizarea spectacolului revine tuturor actorilor, pătrunși de necesitatea fidelității față de înțelesurile piesei. Sebastian Comănici, interpretul lui Brâncuși, s-a identificat cu personajul, simbol al creatorului de geniu, obsedat de perfecțiunea formelor, de tentația transcendenței, de febra creației. Actor de mare talent, cu disponibilități creatoare, impresionant S. Comănici a vibrat convingător la intensitățile meditației interioare, dramatice, caracteristice personajului marcat implacabil de „zborul între veșnicie și efemera întrupare umană”, le-a sugerat magistral prin alternarea logosului cu tăcerea, răstimpul tăcerii fiind acela al adâncirii în propria-i ființă, al meditației. A fost susținut cu dăruire și sensibilitate de Marina Maican, interpreta Fetei, un „alter” brâncușian, „materializându-i” tăcerile, aspirațiile, îndoelile, tot ceea ce creatorul măcina în zonele abisale ale cugetului său și, totodată personajul care transmite meditația autorului asupra operei brâncușiene.

Un spectacol de ținută în fașa unui public puțin numeros care a răsplătit însă cu generozitate sinceră și emoția talentului și reușita artiștilor din Botoșani.

(Gazeta Gorjului nr.1424/21.06.1980)

„Cel mai iubit dintre pământeni”
de Marin Preda

Noul roman al lui Marin Preda se înscrie în proza actuală, și nu numai în cea actuală, ca o realizare de incontestabilă valoare.

Romancierul a optat pentru proza analitică și reflexivă, gen Camil Petrescu, cel pentru care arta nu era „o distracție, ci un mijloc de cunoaștere”, și a reușit un roman de mare complexitate și adâncime, un roman arborescent, înglobând multitudine de planuri ale realității. Autorul pătrunde în intimitatea unor tipologii, sondează psihologii individuale sau colective, se străduiește, fără preconcepții, să descrie, luminându-le din interior, evenimente și întâmplări a căror dialectică îi scapă deoarece sare de tiparul logicului, frizând absurdul. Ficțiune, istorie verificabilă, destine umane, unele puse sub semnul tragicului, dezbateri filozofice (care ne amintesc de ideile lui Platon, Aristotel, Spinoza, Hegel, Marx), dezbateri estetice și literare (Dostoievski, Tolstoi, Th. Mann, Malraux), reflecții generate de o problematică extrem de diversă, toate s-au topit într-o perfectă osmoză în substanța artistică a acestui roman „total”.

Victor Petrini, asistent universitar la filozofie, își trăiește viața într-o rememorare dramatică tensionată, povestind-o însă cu detașare și ironie calmă (atitudine specifică, de altfel, autorului) supunând-o unei autoanalize pentru a discerne adevărul. Intelectual fin, cu aplicație spre filozofare, Petrini este totodată un lucid care pune sub lupa conștiinței faptele, căutând să înțeleagă, să găsească răspunsuri. Tânărul universitar nu concepe existența fără iubire, ipostaza solitudinii îi repugnă, de aceea romanul impunând în prim plan povestea iubirilor lui, este un roman despre mitul fericirii prin iubire. Numai că Petrini nu are șansa unei iubiri „nepieritoare”, el „cel mai iubit dintre pământeni”, eșuează în iubire, de unde și ironia conținută în titlu. Căsnicia cu Matilda, personaj feminin unic în literatura noastră, ființă abisală, cu reacții imprevizibile, e contradictorie, mână de forțe obscure, devine un infern, iubirea convertindu-se în antinomicul ei - ura. Suzy Culala este, ca tip de feminitate, opusul Matildei, feminitatea ei înflorind din fuga de identitate, dar și relația cu ea îi va fi fatală, Petrini fiind nevoit, în legitimă apărare, să-l omoare pe soțul ei, un dispoman periculos.

Romanul nu se oprește doar la erotică, ci implică politicul, moravurile din preajma anului 1950, ideile de circulație, veridicitatea operei fiind accentuată de finețea și calitatea observației, de obiectivitatea interpretărilor „sine ira et studio”. Naratorul, jucărie a soartei, trece prin mai multe medii, observă diferite tipuri umane, astfel că realitățile surprinse sunt privite din mai multe unghiuri, uneori și interpretate. De pildă, Petrini, un intransigent care, din rigoare morală, refuză compromisul și Ion Micu, adept al concesiilor de moment necesare „supraviețuirii”, apără în fond aceleași valori, amenințate la un moment dat, dar repuse în drepturi mai apoi. Petrini, greu încercat de viață se salvează moral tocmai prin fidelitatea nealterată față de valorile eterne ale moralei și culturii, sugerând că realizarea în spirit ar fi șansa noastră în acest secol agitat și dramatic. Apar în roman realități dure, de neconceput astăzi, indivizi abuzivi, inumani, malefici, înscenări și injustiții odioase care mutilează destine, atmosferă de suspiciune și delațiune, surprinse cu ochiul realistului obiectiv care notează fără să moralizeze didactic-ostentativ, căutând să intuiască prin sondaj etico-psihologic resorturile ascunse ale comportamentului oamenilor.

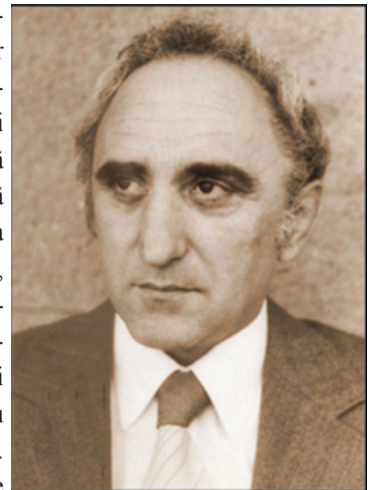
Deși narat la persoana întâi, romanul își păstrează caracterul epic datorită punerii în unitate a observației exterioare și obiective cu introspecția permanentă. Stilul anticalofil se subordonează exactității faptului obiectiv sau subiectiv.

Roman al unei confesiuni de impresionantă autenticitate, „Cel mai iubit dintre pământeni” se situează prin pasiunea pentru adevăr a autorului și prin dimensiunile majore ale actului artistic, în fruntea creațiilor inspirate din realitatea contemporană.

(Gazeta Gorjului nr-1416/26.04.1980)

Generațiile artiștilor din
Polovragi

Polovragiul aseme-
nea tuturor așezărilor
românești de la con-
tactul dintre dealuri și
munți întruchipează
o colectivitate umană
până mai ieri închisă ca
o cetate bine apărată,
dispusă pe uliți, pe că-
tune care fixau un anu-
mit statut pentru toți
cei care nu aparțineau
ereditar colectivității.
Poate ca un reflex de

apărare împotriva imixtiunii atâtor oameni în perimetrul nostru geografic. Este totodată această caracteristică a satului, expresia vie, grăitoare, a unei puternice personalități umane, demnă și mândră, conștientă de propria-i valoare, de locul pe care l-a deținut și-l deține în devenirea istoriei noastre.

Oamenii satului au verificat, prin șirul străbunilor, un anumit mod de viață, caracterizat prin cumpătate, intimitatea familiei, prin prețuirea muncii și hărniciei. Polovrageni, oameni străvechi, dintr-o stirpe mult mai veche decât prima atestare documentară din 1520, oameni cărora nu le place „să le suflă în ciorbă”, dar inteligenți nativ, gata să primească tot ce răspunde năzuințelor lor și se poate adapta măsurii lor sufletești n-au pierdut prilejul de a ieși în lume atunci când au simțit că timpul istoric le e prielnic. Ei sunt neîntrecuți crescători de animale, păstrători și iubitori ai valorilor spirituale, ai frumosului. Numai astfel poate fi interpretat faptul că ansamblul folcloric își are începuturile, în vremurile noi, ale socialismului, vremuri de afirmare fără precedent a spiritului românesc. În 1948, a fost o echipă de fluierași, copii, mai apoi fluierași și băcițe, ca în cele din urmă, să se contureze ansamblul în forma lui actuală de fluierași cu băcițe din trei generații. Câteva denumiri de spectacole sunt edificatoare: „Clacă mândră ca la noi”, „Strigățul peste sat”, „Nedeia-târg la Polovragi”, „Tors la argele” și altele. Asemenea spectacole includ o sumedenie de obiceiuri străvechi, multe pe cale de dispariție, de aceea, rostul ansamblului constă și în conservarea unor tradiții. Iată de pildă, momentele alcătuitoare ale „Șezătorii de iarnă”: „torsul”, „cusutul”, „capra”, „buhaiul”, „moșii”, „ursul”, „colind de copii”, „colind de oameni mari”, „colind cu păsărele”, „urarea cu bătaia în ciomag”, „joc de copii pentru lună”, „contractul băieților cu fetele”.

Prezent la prima și la a doua ediție a Festivalului Național „Cântarea României”, în etapa finală, ansamblul a împlinit 32 de ani de activitate. Un număr respectabil de ani care vorbește despre pasiunea polovragenilor pentru cântec și joc, despre dragostea pentru frumusețea tradițiilor satului. Rezultatele ansamblului sunt și rodul muncii profesorului Constantin Mesteacăn, animatorul, dirijorul și creatorul spectacolelor, polovragean de origine. Soliștii Elena Dușe, Maria Iancu, Mirela Simionescu, Titu Barbu, Ion Pătroescu și Mitu Popescu, trei virtuozii ai fluierei, Costică Simionescu, o veritabilă orchestră, - cântă la fluiere, caval, ocarină, piculină, pai, cimpoi, cuplul de comici Ilie Caralicea și Mihai Diaconescu, sunt doar câteva nume dintre numeroasele care ar merita să fie citate. Dansatorii valorifică și ei străvechile jocuri ca: „Învărtita”, „Măruntă”, „Mânioasa”, „Târcolul”, „Ghimpele”, „Frunza”, cu accent pe păstrarea trăsăturilor autentice.

Ansamblul din Polovragi, emblemă a condiției actuale a satului românesc, exprimă durabilitatea prin veacuri a pasiunii pentru frumos și obiceiuri. Un ansamblu încheat acum 32 de ani, în zorii socialismului, împlinit în zilele avântului nemiîntâlnit al culturii și valorificării strălucite, a talentului artistic al maselor populare.

(Gazeta Gorjului nr.1429/26.07.1980)

Însemnări de lectură

Trei frunze de stejar Domnului
Ion Popescu-Brădiceni pentru „Fluturi pe frezii”

Ion Căpruciu

Primul gând care mi-a trecut prin minte după ce am terminat de citit „Fluturi pe frezii”, volumul apărut nu ultimul al lui Ion Popescu-Brădiceni, a fost să mă urc în stejarul din propria-mi livadă răsărit singur printre alți meri, gutui și peri acum șaiszeci și mai bine de ani.

Ca și cum te-ai urca pe propriii-ți umeri, să-ți pui mâna streășină la ochi și să privești orizontul până la stele sprijinit când de vis, când de realitate.

Ce le face, Domnilor, Ion Popescu-Brădiceni cuvintelor de cad toate în poemele sale împușcate în tâmplă?

Sau a deprins arta de a preface apa în vin?

Cu trei cărbuni aprinși și aruncați într-o oală de lut peste apa neînceptută de la roata morii Ion Popescu-Brădiceni descântă de deochi o realitate în care toți fluturii invită la dans freziile în timp ce Marele Pan cântă din fluier sârba în două părți.

Descântă într-un metalimbaj de Pithia.

Poetul s-a născut la Cărbunești dar aparține întru totul de Brădiceni, de unde mama lui i-a dăruit toate poveștile și toate miturile, toate legendele, vedeți – s-a cam cocoșat puțin de când le duce cu el.

M-am uitat în calendar, întrebându-mă de ce își lansează cartea în săptămâna aceasta și am aflat că încă are legături secrete cu îngerii de la noi și cu bunicile care încă mai povestesc cele mai frumoase povești din lume.

Luni a fost sărbătoare, a ciorilor, trebuie să ieși în pridvor și să arunci semințe ciorilor ca să lase boabele să încolțească, marți e de trăsnete, Doamne adă-mi toți prietenii să-mi citească poezia, Miercuri, adică astăzi e de Împărat dacă lucrezi s-ar putea să se piardă sămânța pentru noile generații, trebuie deci să faci dragoste până când transpiră arborii și dau în muguri să nu-ți pierzi numele, Joi se încurcă și caii nu numai cei albi ba chiar și cei albaștri, Vineri e Vinerea Mare iar Sâmbătă vin Caii lui Sân Toader îmbrăcați cu flăcăii în dulame și cu părul în cisme să fure fetele, Mama Paraschiva ne-a spus povestea că și ea a avut o fată și a plătit nu știu câte acatiste până a reușit s-o aducă acasă.

V-ați lămurit acum cred și mai bine că Ion Popescu-Brădiceni are legături cu astrele și cu îngerii nu numai de pe ulița noastră.

De ce mă atrage poezia lui Ion Popescu-Brădiceni, cum nu m-ar atrage dacă oriunde e scrisă pe genunchi, pe poarta casei, pe arbori, poartă în ea un magnetism al locurilor, un același sens al vieții închinat poeziei oricât am fi rătăcit și mai rătăcim prin lume.

Parcă noi privim realitatea unul prin ochii ceilalți.

Poate ne-am hrănit cu aceleași iluzii oricum însă până la Târgu Jiu am mers pe aceeași potecă peste Dealul Bătrân.

Citesc o dată poezia, mă spăl pe ochi și o citesc încă o dată și tot alte sensuri îi află, ceea ce mă face să mă întreb peste o sută de ani cei care vor veni și au să se urce pe umerii lui, câte sensuri o să mai descopere într-o oglindă care dacă astăzi este pătrată mâine va fi desigur ovală.

Pline de sensuri, versurile poetului sunt o cultură de grâu din care mulți mâine vor treiera mei.

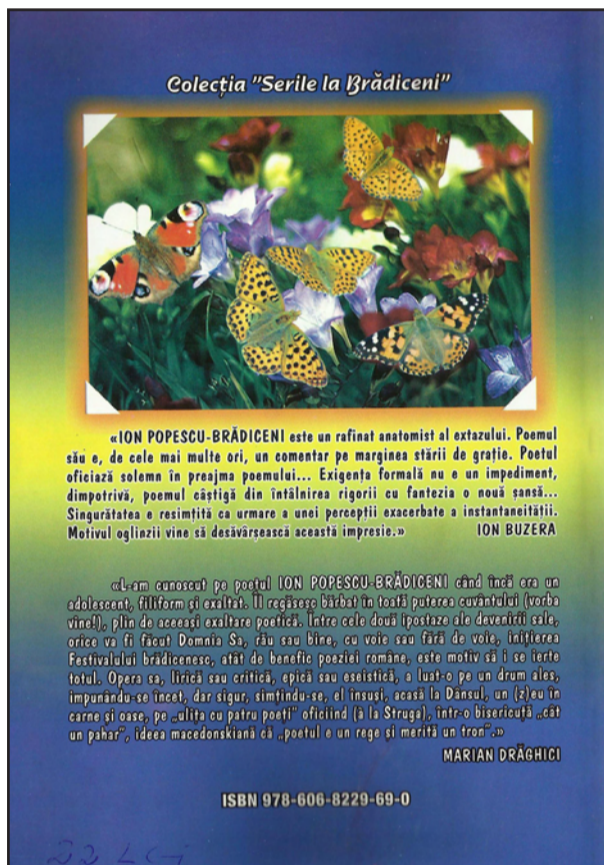
Cărțile lui Ion Popescu-Brădiceni sunt o sâr-

bătoare de metafore la care participă zeii și în care melcul nu zăbovește, lenea lui fiind doar un echilibru lăuntric, iar când vorbește despre satul Brădiceni cerul bate într-o dungă.

Poetul scrie poezie așa cum respiră, singur înălțându-și rugul, asistă cum arde în el de viu, zeii încercând disperăți să-l stingă.

Are angoase, mirări și întrebări, vorbește cu păsările, cu florile și de cele mai multe ori cu el însuși, întrebându-se mereu de unde vine, unde este, încotro merge?

Ce îi face femeii „când goală” se scaldă în privirea-i flămândă ca și cum derbedeul ce a fost nu i-a scuturat „floarea regală”?

Ce face Domnule acest Mag al cuvintelor că și cubul perfect se tocește la colțuri când îl rostogolește poetul, ce face cu istoria acestei lumi a poeziei prin care umblă de unul singur ca Alexandru cel Mare?

Dacă ia un pătrat de exemplu, acesta poate deveni un dreptunghi doar la un semn în care poetul va locui transtemporal crescând orizontal și succesiv, cum spune singur:

„Locuim într-o făptură / tu iubind-o eu cu ură / nu locuim pur și simplu/împărțim în două timpul”.

Ca un soldat care ține în echilibru întreaga transformare poetul caută după versuri știute numai de el uneori înregistrate de adierile vântului fără să schimbe nimic, dar înmulțind frumosul cu frumosul, puținul cu mult, chiar dacă uneori după alte reguli scrise de alții dar care se pierd în mulțimea ce trece pe stradă.

Despre minunea limbajului la Ion Popescu-Brădiceni vor mai vorbi și alții despre imprevizibilitatea în ceea ce scrie, asociațiile cele mai neobișnuite, unde ești tu Domnule Arghezi să-l tragi puțin de urechi pe învățăcelul tău, ca și despre îngerii care nu sunt făcuți să întinzi praștia spre ei.

Ca și despre logica de fier a sentimentelor undeva în poienile raiului de pe Parâng și de atunci pentru tine și pentru noi ceilalți, care îți cetim poezia, lucrurile curg.

Oricum ești și vei rămâne unul care participă la evoluția apei în vin.

POEME

Ion Căpruciu

Ulița cu cai verzi

Pe ulița cu cai verzi
cum ai putea să te pierzi
totdeauna la nămiezi
trece capra cu trei iezi
pentru lup nu sunt dovezi
de-aceia nici n-ai să-l vezi

Fiind o zi de primăvară
într-un nuc cântă o cioară
vulpea-i plină de scaieți
urcă-n dealul Cucuieți
și-într-un plop doi ciuhurezi
unul mov și altul bej
ascunși ca fasolea-n vrej
când se urcă pe arac

Dintr-un vârf de prepeleac
eu mân caii ce să fac

Diminețile
unui fluture

Peste drum stătea bunica
singură creștea pisica
și bunicul ce mai vremi
merele nu aveau viermi

Zilnic venea Titilușa
Coana Mare din vecini
când intra scârțâia ușa
cerul fiind mereu senin

Nelipsită fiind și mama
luna sta mereu pe casă
florile-și purtau năframa
de mătăasă
în culori toate deschise

Și eu legănat de vise
adorameam între narcise.

Barza

Sus pe casă
șade-o barză
-n cuib de pază
Cu trei lemne
bate semne
-n alfabetul Morse
învățat chiar de la Moise

Telefonista trimite
și în urmă și-înainte
doar cuvinte
că suratele sunt toate
telefoniste cu carte
înșirate
pe stâlpii de telegraf
sus acolo nu e praf
și transmit la rândul lor
ce e nou și cui e dor

Și mie de pe pridvor

RESTITUIRI

Nicolae Diaconu

A&A, adică Aurel Antonie

Sunt mulți ani de-atunci. În seara de toamnă se opri lângă mine un tânăr slab prin care nu se vedea din cauza prafului. Aflam, în curând, că se numea Aurel Antonie, c-a urmat și el, ca alți olteni, drumurile cărbunelui spre Rovinari, că, în timpul care-i rămâne dincolo de aceste drumuri, scrie proză, că, astfel spus, urmează tot niște drumuri, de astă dată, pe cont propriu. Apoi, drumurile sale au trecut pe la Cenaclul „Columbia”. Trei proze scurte ne descopereau faptul că sub acest nume începând cu prima literă din alfabet se ascunde un prozator de prima mână. Peste un anotimp, citea proză în Cenaclul revistei „Lucașfăruș” alături de confracții săi, poeții Adrian Frățilă și Artur Bădița. Era prin ianuarie '77, iar căldura acelei seri ne-a recom-pensat pentru o întreagă zi de viscol. Două luni mai târziu, ne aflam la editura din Craiova. Cu manuscrise. Apoi împărțirăm coloanele revistelor literare de bun simț și aplauzele unor cenacluri, din când în când mai lipsind câte unul. Între timp, Aurel Antonie colaborează cu proze la „Lucașfăruș” și „Viața Românească”, la „Ramuri”, publică în antologii literare, ba chiar și

în „Gorjul literar” (cu toată împotrivirea cen-zurii culturale locale), obține premii (între care, premiile revistelor „Lucașfăruș” și „Ramuri”). Iată, deci, bibliografia aproape completă a unui prozator, din care nu lipsesc decât două cărți de proză: „Mozaicul” (povestiri) și „Scrisoare către animalele mici” (roman) publicate la Editura „Scrisul Românesc”, sub regimul trecut. Noroc cu totalitarismul și „Cântarea României”, că-n noul regim, cu „Cântarea romilor”, deși Aurel Antonie are el însuși editură privată, n-a mai reușit să publice nici măcar o cărticică personală. Poate s-a hotărât să facă bani, că glorie avea.

Zodia lui Aurel Antonie stă sub semnul lui Borges. A scris chiar și o proză „Cele nouă morți ale lui Borges”. Mai stă și sub semnul lui Kafka. A rescris chiar și romanul acestuia „Castelul”. Și mai stă, desigur, și sub alte semne. Dar zodia care se află sub aceste semne este exclusiv a lui Aurel Antonie și este o zodie pe care se poate miza cu toată încrederea. Pentru că lui Aurel Antonie îi place să colinde munții fotografiind (a scris chiar o proză despre un cercetător care tot fotografiind se trezește în cuibul unei păsări de pradă), pentru că lui Aurel Antonie îi place să colecționeze date despre întâmplări neobișnuite și pietre prețioase, pentru că, deocamdată, singurele pietre de acest fel din colecția sa sunt câteva povestiri de factură fantastică și trei romane, dintre care două au toate șansele să rămână nepublicate.

JURNALUL POLIȚIEI GORJENE,
nr. 1/1995

Raționalismul și diferența specifică

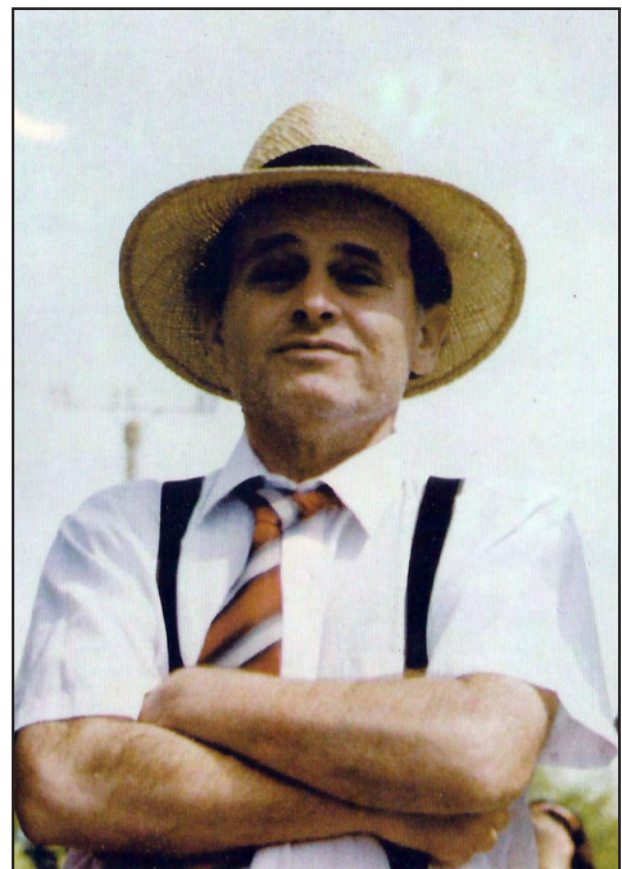
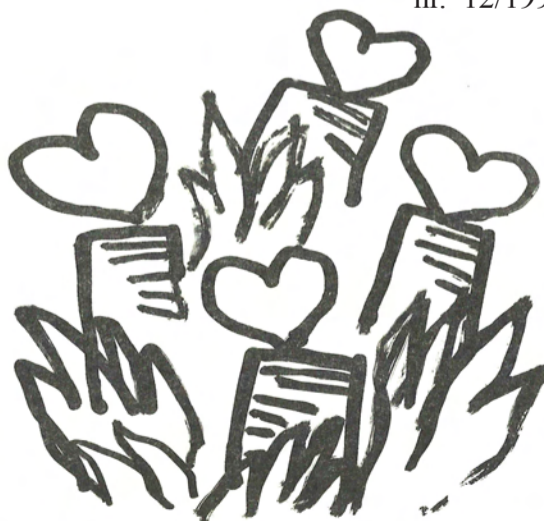
Am fost, în primăvara acestui an în Danemarca, dar, spre deosebire de „vărul Shakespeare”, n-am văzut nimic putred pe acolo... Între atâtea lucruri, ceva m-a uimit peste măsură: mai peste tot, pe clădiri, sau pe câte un stâlp în fața vilelor risipite pe un teritoriu cam cât Oltenia, era arborat drapelul național. Și nu era sărbătoare națională. S-a întâmplat să fiu prin acele locuri și de ziua sărbătorii naționale daneze: aceleași drapele peste tot, în plus, ceremonii publice și, toate instituțiile și casele particulare, lumânări aprinse toată ziua, în memoria eroilor.

Când am plecat din Danemarca, peste câteva zile, steagurile erau la locul lor, arborate maiestruos și bătute de briza Mării Nordului. Gazdele ne-au dat la plecare câte o crenguță de floare al cărui nume nu-l cunosc, într-un mic vas în care, în loc de pământ, era pus un fel de burete îmbibat cu apă. Ni s-a explicat că obiceiurile daneze nu permit înstrăinarea pământului sfânt al patriei. Am adus floarea acasă și aceasta a prins rădăcini în pământul românesc din gheață, nu degeaba danezii se socotesc porniți, la origine din Dacia.

Dar toate acestea se întâmplau în Danemarca...

Și Danemarca este înconjurată, cu excepția unei porțiuni de *terra ferma*, care o transformă în peninsulă, de apă. Prin contrast România, deși situată în mijlocul Europei, fiind chiar inima vechii Europe, cum susțin astăzi istoricii, este totuși, în felul ei o insulă într-o mare de slavi. Nu întâmplător un istoric spunea că România este singura din Europa înconjurată de români, pentru că marea aceasta de slavi, căreia i s-au adăugat alte „măriri și decăderi” de imperii istoric construite, a ros în două milenii nemilos din pământul sfânt al Daco-României. Și mă gândesc, iată, la obiceiul danez de a nu-și înstrăina pământul patriei nici măcar în gheață cât un degetar a cărei flori de seră... Sau la clădirile noastre, în care funcționează instituții de stat ori private, la blocurile și casele locuite de oameni ai acestei patrii, toate unite în ziua sărbătorii naționale prin aceeași nepăsare față de mesajul unei asemenea zile. Puteai număra drapelele arborate în Târgu-Jiu precum Ghiță Pristanda din „O scrisoare pierdută” și tot n-ai fi ajuns mai departe decât el! Și-mi imaginez ce frumos se vor fi desfășurat în briză, în ziua de 1 Decembrie steagurile danezilor, care, bineînțeles, nu serbau nimic în acea zi și pe care nimeni în Europa nu-i acuză pentru asta de naționalism.

JURNALUL POLIȚIEI GORJENE,
nr. 12/1995

Masa Tăcerii are ceva de spus

Cu ani în urmă, Marin Sorescu găzduia în revista „Ramuri” un supliment literar gorjean, pe care-l prefața cu o tabletă având chiar titlul acesta.

Reluând, de astă-dată pe cont propriu, inițiativa unei reviste culturale de provincie, dar europeană – am găsit potrivit să ne așezam sub același semn brâncușian-sorescian. Fără a uita că scriitorii gorjeni s-au simțit întotdeauna la Craiova ca la ei acasă, în capitala lor mondială, căci, la urma urmei ce altceva este lumea albă, dacă nu un fel de anexă austeră a Olteniei...

Dar și reciproca s-a vădit valabilă: la Târgu-Jiu, în Terra Litua, adică în Țara Pietrelor au șezut și au plâns și „parizianul” din Hobița, Constantin Brâncuși, și „mondialul” din Bulzești, Marin Sorescu, așchii sărite nu departe de trunchiul celor doi Tudor, întemeietorii de domnie, Vladimirescu și Argezi. Astfel spus, mâna de panduri cu care Mica Valahie și, în mod particular Gorjul, s-a așezat la masa destinului cu plăcerea de-a juca pur și simplu.

Există astăzi în Gorj o grupare literară cu pretenția de a fi grup. Revista „Brâncuși” devenită între timp referință bibliografică pentru orice critic și istoric de artă ce se respectă, precum și cele 200 de cărți publicate de gorjeni din 1995 încoace, constituie dovada că nu venim la masă cu mâinile goale.

Iar revista „Meridian”, toarsă în ajun de solstițiu la „masa rotundă” a cavalerului Codiță din caietul de aur al „Meridianului” craiovean de altădată și „gingaș cumpănită” prin obolul polițistilor gorjeni, se așează în zodie nu făcând, cum se obișnuiește din păcate, tabula rasa, ci adăugând cu umilință un prinos de „bucurie pură”.

Întors cândva printre consăngeni, Moșul cel Mare, Brâncuși ar fi exclamat: „V-am lăsat proști și săraci și vă găsesc și mai proști și mai săraci!”. Iacătă, în sfârșit, începem a ne da seama ce-a vrut să spună, ceea ce îți dorim și Ție „o hipocrite lecteur, mon semblable, mon frère!”

Frisonul corzii

Vasile Ponea

Mi s-au dat spre studiu o serie de materiale, poeme, cred eu, suficiente pentru un volum întreg de poezii, de către autorul lor Paul-Mircea Iordache. Mai citisem scrise de respectivul autor câteva poeme printr-o serie de reviste, dar nu putusem să-mi fac o părere despre D-sa și despre mesajul pe care dorea să-l transmită, pentru că erau puține și pe teme disparate.

Am luat grupajul de poeme înmânat și l-am citit mai întâi în întregime, făcând pe text o serie de observații din loc în loc, apoi l-am interpretat ca un cititor iubitor de poezie – filosofică în general, dar nu numai. De la început mi s-a părut că autorul este o fire sensibilă, întrebătoare și care încearcă să dea răspunsuri la multitudinea aspectelor din concretețea existențială, să definească metaforic noțiuni, stări sufletești, fenomene naturale etc. Printr-un declic, printr-o străfulgerare.

Astfel cu rigurozitatea 5-7-5 silabe a pretențiosului și prețiosului **haiku** multitudinea de micropoeme (182) au fost analizate vocabulă cu vocabulă și acum îmi exprim gândurile mele de cititor subiectiv, bineînțeles.

Poetul baleiază între cer și pământ cu multă grație și dezinvoltură, datorită unor calități native cu care a fost îndrituit, stimulând atenția și gândirea cititorului. Trezirea la viață în anotimpul primăverii, ce e specifică pentru plante, găze, animale, păsări se poate extrapola și la oameni prin aluzii subiacente ca în versurile: *Metamorfoză -/ mugur trezit de soare / strigătul vieții. / sau / Soare picurat / într-o lacrimă verde - / firul de iarbă. /*

Plastic, sugestiv, viguros și virtuos, poetul redă calvarul viorii, pentru înobilirea sunetelor produse de corzi, în vederea redării cât mai fidele a melodiei de încântare a sufletelor noastre, în următorul micropoem: *Frisonul corzii, / sunet strivit de deget -/ gândul viorii. /*

Autorul poate să ne dea stări sufletești liniștitoare și de încântare prin simbolistica din următoarele poeme: *Cerul răsturnat / într-o lacrimă de zeu -/ bobul de rouă. / ...sau / Cu cornul lunii / pe cumpăna fântânii, / eu secer stelele. / ; / Noapte de vară / cu Orfeu transfigurată -/ privighetoarea. / ; Hi-*

drofilie / Munții beau norii / și-i picură în peșteri / născând izvoare. / ; / Coliere de / diamante lichide - / roua pe frunze. / ; / Roș-violetul, / orizontal, din amurg- / ochi spre paradis. / precum și: / Țipăt de cocori -/ cortegiu ce ia în cer / sufletul verii. /

Micropoemul următor: */Roș-violetul, / orizontal, din amurg- / ochi spre paradis. /*, ne sugerează chiar cu o anumită putere de seducție, cum se trece dincolo de noi, prin stări halucinante și dorite.

Antiteza e foarte des utilizată în versurile sale creând duioase și mișcătoare senzații: */Prima zăpadă -/ un giulgiu trimis din cer / frunzelor moarte. / sau în Noapte de iarnă / Clipind complice, / stelele trimit în dar / frigul din cosmos. /*

Diverse ipostaze ale elementelor naturii statornicesc stări de vis: */Prin ceața nopții, / luna încoronată / naște himere. / sau / Brazi înzăpeziți- / albatroși tinzând spre cer, / cu aripi strînse. / precum și - / Șirag de perle / ascuns de zei în iarburi - / lăcrămioarele. / la fel și poemul - / Floarea de cireș- / o zână ascunsă sub / vâl de mireasă. /*

Tradițiile sunt sintetizate și dirijate să ne proiecteze în amintirile copilăriei: */ Steluțe- aprinse / cu suflute de copii -/ colindătorii. /*, iar nostalgia și statornicia neamului este redată deosebit de frumos și explicit în următoarele versuri: */Umbre de strămoși / în casa părintescă- / levitație. /*

Iubirea ca cel mai nobil și necesar simțământ omenesc este redată în poemul – **Flori de colț**: */Flori ce răsar din / semințe de iubire, / căzute pe stânci. /*

Durerea noastră de veacuri este concretizată în trei versuri și opt cuvinte: */Crucile celor / deportați se-ntorc în sat -/ comemorare. /*

Similitudini cu cele întâmplare oamenilor de-a lungul veacurilor sunt sugerate prin versurile: */Focuri de frunze- / condamnarea toamnei la... / arderea pe rug. /*

Anumite stări sufletești ale oamenilor au asemănări izbitoare cu aspecte din natura înconjurătoare: */Arbori desfrunziți -/ bătrâni semeți, împăcați / cu propriul destin. /*

Dintre fenomenele extravagante ale naturii autorul alege, în poemul **Aurora Boreală**, următoarea decriptare: */ Dans halucinant -/ Cosmosul dă spectacol, / peste Polul Nord. /*

Iată cum autorul ne prezintă o sinteză la puterea a treia, finalizând-o printr-o curgere firească, în poemul **Relativitate** : */ L u m i n a, spațiul / și acest vameș: Timpul -/ dar, totul curge. /*

Cei doi infiniti: $+\infty$, $-\infty$ și masiva concentrare de energie din cosmos, la Paul Iordache încep în trei versuri și șapte cuvinte: */Infinitul mic / din in-*

finitul mare -/ gaura neagră. / Este o performanță, nu, un mister!

Printr-o **Ediție specială**, poetul personifică natura și o innobilează cu stări omenești: */Frunzișul toamnei / aduce, din nou, la sol- /cronica verii. /*

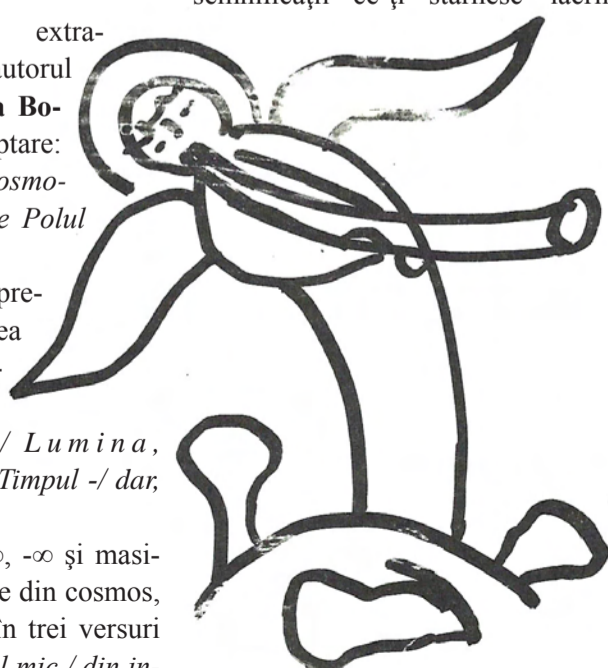
Nu putem spune că toate micropoemele din prezentul volum sunt valoroase, sunt unele redade prea comun, reclamă o anumită platitudine care nu emoționează, de exemplu: */Stea căzătoare, / transformată-n lacrimă- / un fulg pe obraz. / sau Hibernare – În somnolență, / brazda s-a întors, din nou, / spre somn de iarnă. /*

Și unele din poemele de mai largă cuprindere/respirație, au o estompere valorică, de exemplu poemele **Întâlnire** și **Gioconda**; în schimb excelează în poezia **Ciuta**, care este tulburătoare prin gingășia ei. Poemul prezintă drama vieții în general izvorâtă din devotament și iubire adevărată, ce se manifestă necondiționat, iar neîndeplinirea datului firesc îndeamnă la sacrificiul suprem, înobilând starea de spirit, care doar așa e firească: *.../Nu s-a trezit nici când atinse piscul / Și încă mai credea în Paradis / Când săgetând prin aer spre înalturi, / Frumoasa Ciută plonja în abis. /*

Reveriile din timpul sau de după comemorări îl transgresează pe poet prin mai multe stări sufletești. Destul de convingător acestea sunt redade în poemul **Jocul Umbrelor**.

În poemul **Turnul Eiffel** autorul afându-se în fața unui element de miraz, încercă să-și decripteze emoțiile și stările interioare stând în prejma colosului de oțel, dar și urcându-e până la gura sa, deschisă pentru toți. Autorul se manifestă cu prea multă fervență, este covârșit de măreția Turnului, mai ales în postura de vizitator al înălțimilor. Își revine abia la sol, când devine iarăși un anonim.

Poemul **Basarabia** este cel care crește mult valoarea volumului, este de fapt o sinteză a sentințelor istorice nefaste pentru poporul locuitor de milenii între Carpați și Marea cea Mare. Interogatoriul este succint, dar plin de semnificații ce-ți stârnesc lacrimi.

MICROPOEME

Paul-Mircea Iordache

Verdele timid,
clorofilă căruntă
flori de gioceol.

Soarele prelins
într-o lacrimă verde –
firul de iarbă.

Metamorfoză –
mugur trezit de Soare,
strigătul vieții.

Ploaie de triluri,
meteori negri pe cer –
ciocârliile.

Ingemănare –
maci și neghine prin grâu,
pastel tricolor.

Frisonul corzii,
sunet strivit de deget –
gândul viorii.

Cerul răsturnat
într-o lacrimă de zeu –
bobul de rouă.

Stropi de cer iviți
în lumina câmpiei –
flori de cicoare.

Sânge parfumat
scurs la înfrățiri de zei –
trandafiri roșii.

Bici de foc divin
țintit de Cer spre Pământ –
se ceartă zeei.

Luată de vânt,
o floare de tei zboară,
învârtindu-se.

Lacrimi de toamnă,
când vin primii fulgi de nea –
lapovițele.

Prima zăpadă –
un giulgiu trimis din cer
frunzelor moarte.

Prin ceața nopții,
luna încoronată
naște himere.

Noapte de iarnă

Clipind complice,
stelele trimit în dar
frigul din cosmos.

Vârful Păpușa din Parâng

Piscul muntelui –
sânul zeiței Gee,
expus lui Cronos.

Steluțe-aprinse
cu suflute de copii –
colindătorii.

Exploratorul

În vârful de cetini,
un pițigoac acrobat,
mereu, caută.

Brazi înzăpeziți –
albatroși tinzând cer,
cu aripi strânse.

Umbre de strămoși
țin casa părintească –
levitație.

Flori de colț

Flori ce răsar din
semințe de iubire,
căzute pe stânci.

Transcendență

Apa gândului
străpunge depărtarea,
unind suflute.

Temeritate suprealistă

Înfruntând toamna,
dintre frunze, răsare...
o margaretă.

Concurs astral

Stelele se-ntrec
ca să încapă, toate,
în ochii tăi.

Șirag de perle
ascuns, de zei, în ierburi –
lăcrămioarele.

Florile de măr –
parfum din Paradisul
tentațiilor.

Floarea de cireș –
O zână ascunsă sub...
văl de mireasă.

Transfigurare:

Stejar secular
în Codrii Cosminului –
Ștefan veghează...

În Bucovina de Nord:

Crucile celor
deportați se-ntorc în sat –
comemorare.

Focuri de frunze –
condamnarea Toamnei la...
arderea pe rug.

Cochetărie cinică

Prin pomi înfloriți,
Toamna ar vrea să pară...
o primăvară.

Arbori desfrunziți –
bătrâni semeți, împăcați
cu propriul destin.

Apus de soare

Din carul ceresc,
scăpată spre orizont –
o roată de foc.

Aurora Boreală

Dans halucinant –
Cosmosul dă spectacol,
peste Polul Nord.

Iarnă la țărnuțul mării

Barba lui Neptun
transfigurată-n țurțuri –
ger pe faleză.

Zăpezi înfrânte –
Coastele dealurilor,
turme de zebre.

Vârtecușul

În mijloc de drum,
un grup de frunze moarte
a încins hora.

Relativitate

Lumina, Spațiul
și acest vameș: Timpul –
dar, totul curge.

Lampagii pădurii

Făclii prin ierburi,
în nopțile de vară –
joc de licurici.

Horă de îngerii
cu aripi desfăcute –
corola de crin.

Mister spațial

Infinitul mic
din Infinitul mare –
gaura neagră.

Capcană luxuriantă

Boabe de rouă,
constelație pe pânză –
cuib de păianjen.

Ediție specială

Frunzișul toamnei
aduce, din nou, la sol –
cronica verii.

Toamnă târzie
... și tot mai puțin
astrul zilei se-nalță –
Soare timorat.

Omniprezență

Până-n orizont,
semnul regal al Iernii –
mantia albă.

Viscol

În gerul nopții,
maraton de spiriduși –
fulgi mânați de vânt.

Cardiogramă

În ritm anual,
inima copacului
se zbate-n cercuri.

Șansa longevității

În oricare an,
în inima de copac,
Timpu-și face cuib.

POEME

Ciuta

Ceva era tulburător în zare,
Și ochii vii ai ciutei stau țintiți,
Din văi răzbat noi urlete de fiare,
Iar nările-i țâșnesc aburi fierbinți.

În toamna asta nu avuse parte
De cerbul ei măreț, imperial,
Pădurea-și dezbrăca frunzele toate,
Lăsând-o și mai singură pe deal.

Iar ochii ei erau o noapte-adâncă,
În care se-oglindea ceru-nstelat
Și ea chema mereu, încă și încă,
Doar poate auzi-va cel chemat.

Știa că-n vale se trezește moartea,
Din somn de peste zi, și-o va căta,
Dar ea continuă să-și cheme partea,
Sperând că zeii o vor asculta.

Aleargă tot mai sus, pe stânci înalte,
Cătând mereu, în steiuri, un răspuns...
Pare-se, codrul e vrăjit de moarte
Și tot ce-i viu este ținut ascuns.

Nu s-a trezit nici când atinse piscul
Și încă mai credea în Paradis
Când, săgetând prin aer spre înalturi,
Frumoasa ciută cădea în abis.

Gioconda

Impresii pariziene

Așa îngândurată, cu ochii
larg-deschiși,
Tu pari o căprioară ce iedu-și ocroteș-
te,
De fiarele pădurii, de ghiarele de lincși,
Și-ai vrea, deși firavă, să lupți tu, băr-
bătește.

Aș vrea să fiu Orfeu și să-ți vrăjesc
privirea,
S-alung din juru-ți neguri și să adun
lumina,
În ochii verzi, sălbatici, găsind izbăvirea,
Să îmblânzesc pădurea, sfidând-o pe
Fortuna.

Deși pari a fi Venus, de fapt, tu ești Diana,
Cu vii săgeți în tolba și gamba
încordată,
Misterioasă-n toate și rece ca Selena,
Din cețuri te descoperi acum, întâia
dată.

Cu sete îți absorb săgeata din privire,
Trăind ardent destinul cerbului săgetat
De arcul zeiței, aflată-n urmărirea
Aceluia ce-i privise trupul îmbăiat.

Turnul Eiffel

Ascensiuni pariziene

Între cele patru picioare gigantice
ale unui dinozaur din oțel,
eu par a fi chiar oul,
sortit spre eclozare.

Gâtul mezozoiceii reptile ferecate
susține un minuscul craniu,
ce se adapă direct din nori.

În măruntaiele oțelitelor ale gigantului,
sunt absorbit printr-un picior –
de parcă, dinozaurul ar fi gasteropod.

Mai apoi, prin verticala gâtului,
sunt proiectat spre maxilarul ce
mestecă, din când în când,
semeni de-ai mei.

Era ziuă când am întâlnit umbra
uriașului...
Acum, iată, orizontul crepuscular este
roș-violet.

Acolo, jos, se dezvăluie o imensă stea
de mare, petrificată,
călcată în picioare de acest saurian...
Și totuși, steaua este vie –
toate brațele irizează mirifice
fosforescențe.

Capul reptilei ciclopiene își rotește
continuu
fulgerul unicului ochi.

Pentru o clipă,
creștetul meu este mângâiat de raza
umblătoare...
În imensitatea acelei clipe, simt că am
devenit zeu; apoi ...
Apoi urmează prăbușirea în bezna
noptii pământene –
ca un Icar.

Pe pământ, mă metamorfozez din nou:
aceiași călător singuratic, prin aceiași
furnicar omenesc...

Basarabia

Interogatoriu în fața Istoriei

Numele: Basarabia!
Părinți: Sunt fiică a României!
Bunici: Dacia Felix!
Rude: Surori gemene, Moldova și Bu-
covina și alte surori, Muntenia și Tran-
silvania;
Nași: Basarab I, întemeitorul Țării Ro-
mânești și Ștefan cel Mare și Sfânt,
stăpânitorul cetăților de la Nistru;
Locul nașterii: Între Prut și Nistru, de
la Hotin și până la Marea Neagră;
Data nașterii: Sunt urmașă a Daciei,
deci sunt aici din totdeauna!
Data condamnării: Mai 1812, când
imperiul muscălesc m-a dezlipit de la
trupul mamei;
Învinuirea: Grădina mea stătea în ca-
lea năvălitorilor;
Condiții de detenție: Legată-n lanțuri
de robie, cu botniță pe limba mamei;
Cum ai îndurat?... Privind spre Cea-
hlău... Prutul s-a umplut cu lacrimile
mele!
Te-ai revoltat?... În 1918, când călăul
era slăbit, am smuls lanțurile;
Și-atunci?... Schimbându-se la față,
din alb în roșu, în 1940 el m-a răpit din
nou, spunând că mă eliberează de sub
jugul mamei mele;
Care ți-e dorința?... Să revin la sânul
mamei!

*A consemnat, grețier,
Paul-Mircea Iordache*

Potrivnicii

Motto: Unde nu-i cap, vai de picioare

Deasupra, către cer, CREIERUL – un guvernator tainic în transformare, ceva mai jos, INIMA – o forță absolută, totuși asemeni unei slujnice supuse prin iubire, răsfirea puterea credinței... și mai la vale, un fochist lacom adușmecă materia – pânțele visceral – STOMACUL transferă energie la bagheta desfătării în zona umedă – Patrimoniul SEXUAL, apoi, vine PICIORUL TALPĂ într-un ritual celest-pământean de joc și ascensiune, de fugă și poticnire de înaripare ori de tristețe... potrivnicii mărturisind condiția spiralei umane... Creier, inimă, viscere, sex, piciorul, cel sprijinind umblet și destin pe o potecă în șerpuire...

Temeri fără răzor

Printre fragile îndrăzneli de-a scrie despre dobitoace simt niște temeri ca de gheară, de colți și lălăit la patru ace!

Caut acel imaginar benefic dezmarginind instinct spre alt hotar aidoma unui șoim care brăzdează Cerul dar fără încumetări de prădător hoinar las zborul în voie și nespuse misterul...

Țărancă bătrână din Gorj

Lacomă de muncă - marele ei păcat de singurătate... liberă în fața primejdiei și subțire printre întâmplări urzind o cale spre Dumnezeu...

Priviri lăuntrice

se dedică Mariei Timuc

Chiar ce privim ne afectează într-o măsură de neprevăzut... renașcă din străfund îngrijorări – sfârlează și liniștea e rest la visul cel pierdut!

Privim aiuritor mereu către afară iar fuga de sine e vinovată?! banal afurisit ne ține vai, în gheară

POEME

Doru V. Fometescu

încât epoci dintâi de-abia se mai arată...

Fleacuri și interese gri ne urmăresc fără a pricepe forfota de ieri... Priviri spre lăuntricul aluat zeiesc ne-ajută să-nflorim în primăveri!

Blestemul pădurii din Katym

Ceva din suflet răsfireat spre altul e semn al legăturii tăcute cu Înaltul

Jertfa și onoarea nu se înclină la forțele răului, ci doar la lumină, Pare să spun-o taină ori magic jurământ rostit de arbori-preoți, în adieri de vânt... Bezmetice pistoale înroșă cerul într-un amurg fălos cum efemerul! Pini vuiuau în clocot, asemeni clorofila tot implora năucă, în așteptare, mila... Iar sângele țâșnea ca din havuze, absurdul violent încolăcea văzduhul, disprețul colcăia aiuritor pe buze, trona puterea silei și nu Duhul! Apoi, când hegemoni încătușeau conștiința rămase Adevărul ca vis de libertate, Credință la un neam înaripând Cetate!

Realul în dezzechilibru

Iluzie puțină, putere măiastră fără formă, confuzie, real descumpănit și zbatere enormă! Medicamentul și noul fantastic aparat au ruinat Templul cu strămoș Hipocrate. Doctorul de azi e nefiresc, aproape un ratat cât pacientul nu-l simte ca un frate...

Se pare că totuși nevăzutul lucrează necesar pentru mirarea suferindă, ceva, renaște poate, prin faptă și cuget, prin taină, dăruire – jar!

Răscumpără tăceri uitate ca niște vagi tătăduiri pentru vârtejul din Cetate ce mușcă din bătrânele zidiri...

8 D

Poetul pur sânge dezvăluie darul dimensiunii demne - discrete și duioase... divinitatea dinlăuntru!

Resetări

Taci, ascultă și înțelege 3 vorbe simple, dar o străveche lege!

Ocolișuri

Din lava unor războiri păgâne venim dintr-un răstimp înfierbântat – amestec tainic de stele, duh și grâne cu un destin anume, fin brăzdat de plugul datinii și de nevoia trudei într-un ocol amarnic zăbovind cu pași mărunți, zănatici înspre zei...

Ascultă, să înțelegi trăiri și unduiri în sine – demne renașteri simple prin forțele divine...

Iluzie fragilă cu sufletul deschis...

Mădălinei Manole

Un chip frenetic precum al unei zâne a împupit devreme tot risipind corolă străvezie pentru păgânele iubiri, primise multe daruri din depărtări de zare – magic talent aprins în voce și chitară contur angelic ce doar în vis rămâne cu ochi răscolitori vioi ademenind trăire tumultuoasă, zefir de primăvară! Cântec dârz și totuși trist – iluzie fragilă la sudalmă cu sufletul deschis ca într-o palmă! Vai, chip frenetic hărăzit cu multe daruri din depărtări de zare – trafic de simpatie și dor de neuitare!

Cântec dârz și totuși trist – iluzie fragilă la sudalmă cu sufletul deschis ca într-o palmă... răsunset, straniu acatist

Împăcări

Criză de suflet, exces de confruntare, ferește-te de joaca în vâltoare...

Păcatul e plăcut și pofta-i păgână de-aceea viața cu moartea se îngână!

Viciul înfioară plăcerea perversă și timpul zbicește ca o aversă...

Se uită mult, se iartă și înșeală dar fugi din derizoriu ori greșeală ...

Doar credința aduce puteri nesperate cât simți aproapele ca pe un frate...

Dezmărginiri prin unduire

Motto: „Mintea înșeală ori scuipe minciuni” (DVF)

Hai, luați-vă gândul de la minuni, zic unii, plini de scârbă-n bățatură – acum și-n alte vieți, niște păuni tot croncâne sterili, peste măsură...

Metodic, ei scriu altfel și se „mănâncă” în patima faimei de-aici și de apoi; printre convenții îmbălbite încă Șiret înjură farmec de zăvoi!

Nu poți ști, orgolii ori fantasme de ce se răsfire – fir cu fire?! Cât ce-i frumos reverberează-n basme viul rezistă doar prin unduire...

Rostogolind penumbre

Cumva, rămân același hărăzit altfel... în jurul focului rostogolind penumbre, atemporal-entuziast, puțin rebel.

Eu îndrăznesc a fi chiar fără... portofel!

Canonizarea lui Brâncuși de către Biserica Ortodoxă Română!

Alex Gregora

În luna martie anul curent, mai multe persoane dovediră la Târgu-Jiu un interes bolnav și în sens defăimător față de o ciudată preumblare a poetului Laurian Stănculescu pentru aducerea de la Paris în țară a rămășițelor pământești ale sculptorului Constantin Brâncuși. Săgețile și acuzele se lansară în avalanșă către personajul cu pricina, proeminenții de aici și o doamnă de la Paris, cercetător principal la Centrul G. Pompidou, înfierându-l ca odinioară... Bașca faptul că se realizează niște emisiuni pe la televiziunile noastre, cu direcția ghidată înspre același singur punct pitoresc.

Încă de la prima citire aș vrea să-i fie clar oricui: eu nu mă poziționez de vreo parte sau de alta. La urma urmei, sunt doar un observator ce și-a luat poteca de mijloc. De aceea, nu reproșez nici în stânga nici în dreapta. Nu încerc să dau dreptate unuia ori să-i sar în apărare altuia. N-aș avea dreptul! Până acum, nimeni n-a luat pulsul adevăraților urmași ai lui Brâncuși din țară, în scenă intrând – inclusiv primul-ministru aflat într-o campanie de alegeri - doar amatorii. Uneori câte-un recuzitor... Profesioniștii însă, înțelepții și oamenii de cultură, au și ei – cu câtă încărcătură - ceva de spus!

În continuare o să explorez un punct de vedere (pot fi și altele!) al brâncușologului clujean Constantin Zărnescu, din numărul 5 al revistei „Confesiuni” a Centrului Municipal de Artă Târgu-Jiu. Articolul respectiv - „Patriarhul sculpturii moderne” - Sfântul românilor – are următorul motto: „Notre Seigneur Brancusi – Le Crist De Roumanie” (Credincios bătrân, 7 oct. 1986; Paris).

De la început, cel puțin un lucru ar trebui subliniat despre autor: monumentalul volum cu „Aforisme și textele lui Brâncuși” a ajuns la ediția a VII-a, rod al unor căutări și cercetări de aproape patru decenii. Astfel, Constantin Zărnescu poate fi considerat unul dintre importanții cunoscători ai vieții și gândului marelui sculptor. Trudă de seamă în urma căreia mărturisește: „(...) Am constatat, permanent, o dragoste, o fascinație și o devoțiune, greu de cuprins în cuvinte, față de sacrificiul și truda <<celui ce a creat ca un demiurg și a muncit ca un rob>>, într-o singurătate aproape monastică și monarhică, acolo, în inima Parisului. Fie că sunt filosofi și critici, poeți, scriitori, diplomați sau artiști plastici, reprezentanți ai avangardei artelor, ei se întreceau în <<exerciții de admirație>> față de sculptorul român, în expresiile cele mai înalte de entuziasm și venerație. <<Iată-l pe Sfântul nostru Nicolae! Cel mai mare dintre noi toți!...>>, a exclamat pictorul avangardist, originar din Strassburg, Jean Arp, în anul 1928, după ce i-a vizitat Atelierul, Păsările măiestre și Coloanele infinite, pe care, într-un poem, antologic, le-a numit <<portretul său>> artistic. <<Îl iubesc mai mult decât orice pe lume>>, ne-a amintit, într-un interviu, dat la București, în 1967, la zece ani de la moartea sculptorului, compozitorul româno-francez Marcel Mihalovici”.

Potrivit atâtor mărturisiri, Brâncuși apare deseori în ipostaza artistului singur, frământat de creație, în căutare de răspunsuri și pe deplin credincios. Gorge Jeanul nostru frecventând biserica română de la Paris de la vârsta de 26 de ani la cea de 81 de ani, cântând în strană, ca țârcovnicul, cum scria și Petre Pandrea.

În ceea ce privește mormântul sculptorului, Constantin Zărnescu povestește: „După ce a devenit cetățean francez, în aprilie 1956, văzând că relația sa cu Țara a fost întreruptă politic, prin declararea Republicii populare și prin amenințări la adresa românilor din străinătate care, neîntorcându-se în 48 de ore, își pierdeau cetățenia), Brâncuși i-a însărcinat pe viitorii lui legatari (moștenitori) testamentari să

achiziționeze un loc de veci în cimitirul Montparnasse (<<Division 18, numeros des scepultures 4>>)!... Însă, după ce au plătit, tinerii și promițătorii, pe atunci, pictori ai emigrației noastre, Al. Istrati și Natalia Dumitrescu, au trecut pe numele lor actele (ceea ce unor memorialiști li s-a părut firesc!), întrucât și Brâncuși presupunea că vor fi înhumați, cândva, tot acolo!... Și, când artistul a văzut chitanțele și contractul, pe numele lor, ar fi afirmat, după spusele lor: <<Să nu puneți, acolo, întreaga colonie românească!...>>”

Avertismentul din urmă al sculptorului a fost încălcat de moștenitori astfel: după 40 de ani s-a deschis mormântul lui Brâncuși pentru Alexandru Istrati; pentru Natalia Dumitrescu - în 1997; de la Iași, s-au adus rămășițele osemintelor mamei pictorului, Demetra Istrati. În ultima vreme, cu fluxul moștenirii brâncușiene s-a arătat de peste mări și țări cetățeanul canadian Teodore Nicol, nepotul doamnei Natalia. Iar locul de veci este, în continuare, firesc, proprietate privată. De aceea: „Ecuția posterității sculptorului nostru e următoarea: după ce a oferit bani familiei Istrati Dumitrescu să cumpere mormântul din Montparnasse și după decesul lor, a venit moștenitorul Teodor Nicol. Astfel, vor putea intra acolo și moștenitorii moștenitorilor moștenitorului” – scrie Constantin Zărnescu.

Iată, premoniția lui Brâncuși, cu privire la faptul că în mormântul său ar putea veni peste el întreaga colonie românească de la Paris, devine posibilă, adăugându-se o nouă măsură franco-canadiană, la cântar, desigur. Eu, în cazul în care s-ar petrece faptul descris, și nu știu dacă aș fi singurul, i-aș spune mormântului chiar... groapă comună!

Dar brâncușologul Constantin Zărnescu – cu mult temei și normalitate, după zicala potrivit căreia înțelepții niciodată nu defaimă - oferă o soluție cel puțin incitantă. Și citez: „Urmărind pe postul TV „Trinitas” conferința Prea Fericitului DANIEL, Patriarhul României, la Centenarul „Păsărilor Măiestre”, având ca sursă gândirea sculptorului român: Aforismele, teoriile, textele sale, am pledat și susținut, măcar în fața specialiștilor Brâncușologiei, că putem spera și întrevedea o salvare – în Biserica Ortodoxă a României, al cărui student, bursier, cântăreț și diacon, cu salariu, a fost sculptorul Constantin Brâncuși, socotit astăzi, prin elevația și valoarea apoteotică a creației sale demiurgice, cel mai de seamă reprezentant al Ortodoxiei Universale, alături de F.M. Dostoievski. Sculptorul Constantin Brancusi, viața și opera sa: ascetică, martirică, întru măreția divină și tainică a Artei – pot fi canonizate. (...) Sculptorul Constantin Brâncuși, realizându-și viziunile, pe plan universal, în emigrația din Sora Franță, a devenit (și) cea mai înaltă împlinire a Civilizației creștine a Poporului Românesc, într-o fastă și fericită epocă, aceea a României întregite”.

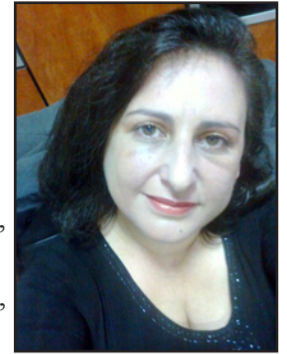
Și ce mai propune, în articolul menționat, brâncușologul Constantin Zărnescu, pe aceiași pași cu canonizarea - perioadă de înfăptuire, în următorii cinci ani, până în 2018, când se va aniversa Centenarul Unității Românilor. Iată: „Una din construcțiile monumentale, adânc grăitoare va fi, observăm deja, Catedrala Mântuirii Neamului, din București. Va fi, alături de grădinile ei și ale Maicii Noastre, și un Panteon?... Există (alte și alte) precedente dispartate, în acest sens: Cantemir, adus de la Sankt Petersburg, la Iași; Titulescu, la Brașov; Ion Slavici – în murii catedralei din Timișoara etc. Constantin Brâncuși – <<Sfântul din Montparnasse>> – <<Patriarhul Sculpturii modern>> – Sfântul românilor; ocrotitor al sculptorilor, statuarilor și tuturor cioplitorilor, ce destin va avea El?... Cum îl vom repatria?...”

POEME

Teodora Ciobanu

Ce-aș vrea să fiu ?

Ce-aș vrea să fiu ?
Un cuib în ochiul orb
Al unui zeu de piatră,
adormit,
Cioplit demult,
de mâini necunoscute,
Pierdut pe câmpul
scufundat în ceață,
Mușcat de dinții ploilor trecute,
Un cuib de corb
Mai înțelept ca mine, liniștit,
Cu aripi moi și gheare reci, de gheață.

Un cuib încăpător, în ochiul viu,
Clipindu-și neclintirea peste mine,
Când pasărea plecată nu mai vine
Și fără ea mă simt așa pustiu...

Taxa pe poezie

Am învățat să scriu pe membrane de aer
Asta ar putea fi luată
Drept o atitudine superficială
Sau mi s-ar putea percepe taxe
Pentru ocuparea spațiului public
-De când e aerul spațiu public ?
Aș întreba revoltată
- De când s-a născut primul poet
Mi-ar răspunde inchiziția taxelor
Printr-o adresă cu antet
Ori plătești taxa, ori îți punem sechestrul
pe creier
Ar mai scrie într-o notă de subsol...
Și aș plăti
În singura monedă convertibilă pe care o am
Viața mea

Poze cu zimți

și m-am trezit pe vârful unui spin,
făceam cu mâna unei bărci cu pânze
ce-și luase zborul pe un cer de scame...

în vremea mea nu navigau pe ape,
pluteau pe aerul voit vâscos,
cât să susțină albele carene,
ca niște sternuri de cocori bătrâni,
refolosite,
să nu-și piardă sensul
în vreo țărână cu impact acid
asupra unui os pătruns de timp

înmuguresc ?
așa târziu ?
se-anunță toamnă lungă ?
dau la știri
emoția unui boboc virgin,
adăpostit pe creanga calcinată ?

înmuguresc !
fără să cer cuiva
permisiunea planurilor mele.
înmugurirea mea e calculată
în calendare vechi

și-mi izbucnesc petalele perechi
din pozele cu zimți, de altădată...

POEME

Gelu Birău

20

Primul om a trăit cât a trăit
Și apoi a plecat
Printre ierburi să caute odihna
Căci nu știa unde trebuie să plece.
Al doilea om a început să plângă
Zi după zi până când
Cel de-al treilea
A înțeles că nu trebuie să-și teamă
Sfârșitul
Fiindcă mereu va călători
Pe același drum.
de atunci totul se așază
pe sfânta treime.

21

Căci era noapte și era furtună
Era furtună și era întuneric
Și copacii alergau sperați
În bătaia vântului
Ca și cum s-ar fi despărțit
Pentru totdeauna de iarbă
Și de pământ
Ca și cum ar fi fost îndrăgostiți
Căci era femeie și era bărbat
Era umbră și era lumina umbrei
Căci era începutul și începutul
Erai tu
Căci era puterea și puterea
Erai tu
Căci fără de voie albastrul se
culcușea
În ochii tăi răsfirați
Peste lume.

22

Codrule ,codrule
Înșelatul
Cu bărbați de argint răzlețind
Căprioarele
Cu cerbi de atlas izvorînd
Din izvoarele
Obosindu-mi întruna
Picioarele mele și luna
Codrule,codrule acum răsfățat
De Verdeîmpărat.

23

Îmi trimit privirile pe pământ
Ca și cum aș izvorî
Conspirat de speranțe

24

Caut explicația umbrei

Existența sa efemeră și răbdătoare
Toată furtuna prin care aud
Țipătul soarelui
Sau al dimineții
Nu înțeleg și de aceea
Rămân însetat în imperiul cel mare
Al serii.

25

Cel mai frumos nume de oraș
E Târgul
Adică pecetea cea mare a
comunicării
Efervescenta peripatetică
A lumii.
Amar sau Dulce
El se desface înnobilit de culoare
Pe umerii străjilor.
Cel mai frumos nume de oraș
E Târgul
Subțiratic și moale ca o femeie
Purtându-și umbra de aur
Peste vitralii.

26

Mă încadrez suspect de de exact
Între dulce și amar
Evident că aș putea chiar extinde
Posibilitatea intrării
Între preadulce și preamar
Dar am sentimentul că voi fi acuzat
De nestatornică iubire.
Te rog să nu te mai schimbi
Tocmai acum
Târgule târg
Să mă iei pe după umeri și să mă
ierți.
Tocmai de aceea îmi arvunesc
averea ta de scaune înțelepte
Ale nebunilor înțeleptite poteci
Peste veci.

27

O mână uriașă a mutat podul de
fier
Cu eroi cu tot
Pe o insulă unde va fi exilat
Ultima oară
Pot stăpâni de acolo
Și apele târgului
și dealul târgului
Și muntele târgului
Parângul cel Mare
Așezat ca o piramidă la
miazănoapte
Acum știu sigur că numai Brâncuși
l-a zidit pe acela.

28

Periodic prin târg
Adică pe aleile cele mici
Sau pe cele mai mari
Trece un om și un câine
Nici nu știu care dintre cele două
fințe
Are un codru de pâine.

Am avut mereu sentimentul
Că sunt fericiți
Călătorind într-un balon de zâmbet
amar
Sau dulce
Probabil că echipajul acesta bizar
Circulă zilnic
Dar nimeni nu-l vede
Și e cumva neliniștitor de confuz
ceea ce știm.

29

Ce-aș putea spune în fața frigului
Sau în fața luminii
Sau chiar cu asupra de îndrăzneală
În fața îndrăzneții.
Ce-aș putea înălța în fața iubirii
Sau în fața tristeții
Sau chiar în atât de curata iubire
De oameni
Decât palida-mi umbră
Ușor înstelată
Îmi place să te aud colorând
Propria-mi existență cu trupul tău
De argint.

30

Pe tine cititorule te aștept colorat
De speranțe
Abia îndrăznesc să te caut
Să nu te supăr în secolele viitoare
Când îți voi deschide ușa
Înspăimântat de lumină
Pe tine cititorule te ascult
Recitind primăverile,consumând
Hohotul iernii fără cusur.

31

Un bărbat
și o femeie
două continente stranii
între care se ascunde
oceanul
s-au așezat în icoana de abur
a răsăritului

32

De zgomotul prea verde
Încerc să ascund numărătoarea
Furtunilor
Cei care au plecat la războaie
Cei care au plecat în pământ
Luminătorii de ziua

Luminătorii de abur
Culegătorii de fructe
Îmi apasă pe frunte gestul lor
De victorie.

33

Vă bate gândul că aș putea trăi
Fără sfârșit
Și mă înspăimântă această speranță
Dusă amar peste iarnă
Până la încolțire până la clorofilă.

34

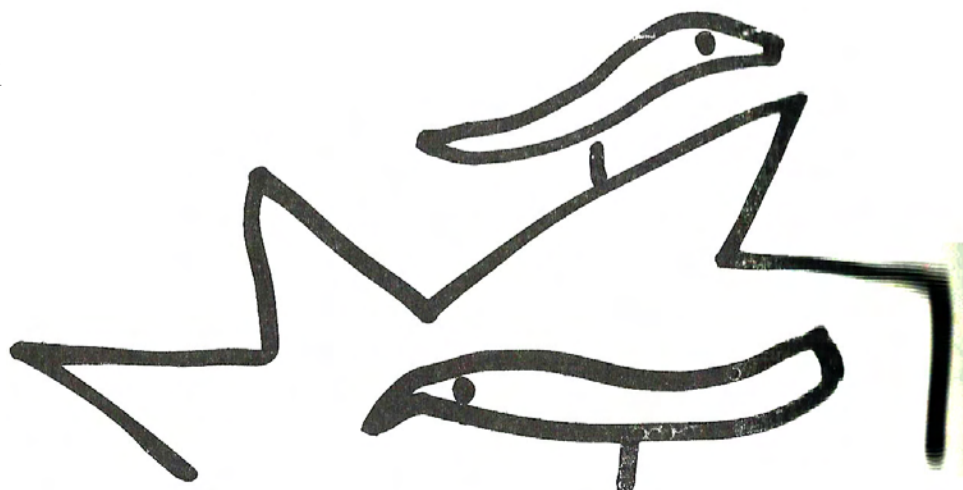
În adânc se mișcă luminile
Ca și aripile ca și dorul
În adânc se aprind
Privighetoriile
Acum ești semnul cel mare
Al primului verde
Al semnelui care moare întruna
Care naște întruna
Trupul nostru singuratic.

35

Colindătorul de ceruri
E îmbrăcat în apă
O mantie translucidă peste lume
Încărcată de roade și frunze
Trupul de nori duce cu el
Mult ami aproape
Clinchetul ploii
Aș fi vrut să cunosc
Această prelungă închisoare
A nemuririi.

36

Era bine să fi scuturat
așternutul de soare
munți uriași de nisip lichefiat
invadează potecile
acum recunosc fiecare gest al
răsăritului
și fiecare ninsoare
de aripi noi căptușite cu aur
zburătorul Manole ispitit de furtuni
copleșit de ninsoare
atras de mirajul uitării de sine
Era foarte bine aă fi discutat
Fructul copacului cele oprit
Ca și cum între noi doi
Pagina albă s-ar acoperi
De furnicile gândului.

POEME

Vasile Ponea

Vreau să mă-ntorc la mama-n prag,
Dar timpul a tot nins pe cale
Și cred c-a obosit și drumul
De-atâta amarnic-așteptare.

Timid un fir de gând mă-ncearcă,
Căci străvezie mi-e uitarea
Sunt către margine și gata
S-o termina și așteptarea.

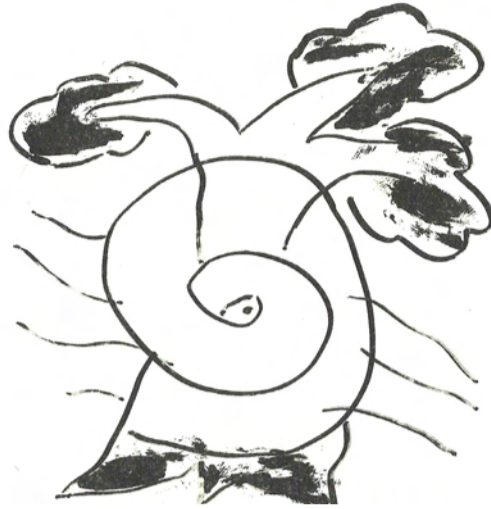
Împins de tainice resoarte
Mereu reiau un starșnic gând
Să nu mă tem, căci se mai poate
În viață să rămâi... creând.

Am început chiar să m-aud,
să-mi amintesc de mine
în multiple culori și suspine de lacrimi.
Oare unde am fost până acum?!...
A fost un timp când mă hârjoneam cu veșnicia pe plaiuri,
Azi nu mi se refuză nici-o tortură,
Tot mai rari au devenit nesățioșii de adevăr
și cei cu o tăcere luminoasă, coborâtă aveau.
Tot mai deși sunt cei cu o memorie scurtă a conștiinței,
și plini de orgolii, cu limbi ruginite.
Împrejurul mi-e înjunghiat de răgnet,
lacrimile le aud în șiroaie,
mă cutremură un abis sufletesc,
ce mi-a încremenit pe buze un surâs dureros.
Însă nu pot să privesc dincolo de istorie și să ignor,
când răul e făcut fără-nctare
cu sânge rece și o mină prea firească.
Suntem în frigul spiritual al întunericului,
într-un timp cu adevărul relativizat,
cu o tiranie a patimilor extrapolată,
cu deșertăciuni zilnice, fără smerenie în lung și în lat.
Dar la ce bun să ai pieptul plin de decorații
în singurătatea pe care ți-o oferă viitorul?!...
Blocăm adevărul, oare cât va mai sta acesta cu noi?!...
Unde să-mi mai aud singurătatea,
de atâta indiscreție bolnavă împlântată în toți și în toate?!...
cum să-mi mai ascult tăcerea ce uneori m-atrage,
alteori m-alungă...
nu vreau să-mi pierd fiorul și să devin document,
nu vreau să obosim de desnădejde și de zdrobirea visului,
ci să ne crească o conștiință martirică, ce nu negociază nimic,
să devenim demni și senini, precum crucea de pe turla bisericilor.

Degeaba strig – strigătul se lovește
de cerul gurii, de dinți, de buze
și se răsfrânge în mine.
Acustica mediului e opacă,
nu acceptă adevărul s-o facă să tacă
și timpul dintre noi se îngustează
starea nefastă de spirit totul ne claustrează.

O rămășiță de gând mă îmbie-nainte.
Glasul norilor ce dau sunetul apelor
mai trezește câte o conștiință
să săvârșească ceva întru desăvârșire,
căci doar să ne-mbrăcăm cu rușine
e prea mult, chiar să-mi aleg mie-mi răsplata.

Întăresc-mă Domnul
că sunt covârșit de păcate.

Să fiu iubitor de bine și de milostivire
cu gânduri vesele nepovestite,
căci azi se răsplătește mândria de ocară
și setea de-avuție și minciună...
Oare când mă va judeca dreptatea?!...

Deși, cu pași rătăciți prin meandrele mileniului,
treptat ni se dezvăluie taina, cu atâtea învelișuri.
Aceasta ne împinge la o judecată dreaptă a săracilor
și ca o necesitate - izbândă lipsiților să le dăm.
Iar în noaptea tuturor luminată de gânduri
singuri să ne-alegem răsplata. Ce mai așteptați?!...

Năstrușnicii

- Azi unii polițiști se dedau la fapte reprobabile și asta... pentru că cetățenii nu mai săvârșesc infracțiuni.
- Ce fericire e azi să te strecuri printre multiplele șanse de a muri, nu ca ieri sau alaltăieri.
- Tuturor celor concediați li s-a oferit ocazia să țină post negru până la Paști, dar și după... Asta da pact cu biserica, în folosul credinței.
- Cei din eșalonul 2; 3... ce s-au ascuns sub masca revoluționarilor, au fost deconspirați și i-am pus în fruntea țării.
- Mai toți știu că au cap, dar nu toți știu să-i găsească și utilitatea.
- Unde-i unu, nu-i putere – unde-i putere, nu-i morală.
- De fapt moartea ne trimite la viață.
- Printre excentricitate / „nebulie și rațiune” curge opera.
- Când îmi îndeplinesc o datorie, mă simt fericit, și-mi apare ca speranță o altă datorie pe care aș dori să o îndeplinesc, pentru ca fericirea să fie continuă.
- Criticii ratează, dacă atacă într-una epigonii.
- Permanent simt cum în poeme fur din cuvintele limbii române și le aștern sub numele meu – hoție pe față.
- Întâlnim doar exactități cu lacune.
- Mintea mea zvăpăiată îmi risipește gândurile.
- Ceva, mereu îmi eclipsează scopul.
- Unii din cei în vârstă spun că ei cunosc viața, dar n-au adresa ei.
- Se spune că cei mai fericiți morți sunt cei din groapa comună – căci mai tăifăsuiesc și ei.
- Este adevărat că adevărul se adevărește cu o mare cruzime.
- Sub dictatură se făceau bancuri inteligente, reușite – în democrație a dispărut inteligența?!...
-Aș trage un somn chiar înaintea de oboseală.
- Doar în furtună cerul se manifestă turmentat.
- Destui află fondul problemei, dar fonduri pentru rezolvarea ei, ba.
- În nemernicia mea am început să mă aud și să-mi amintesc de mine.
- Sunt jefuite toate ostenețele noastre, pentru că am rătăcit în neumbră.
- Cronofagia T.V-ului – un element (o caracteristică) al/a sclavagismului modern.
- Omul modern este un faliment ideologic și moral.
- Viața este o litanie continuă – (de reluări) a unor teme fundamentale.
- Se spune că suntem condamnați să fim liberi, dar nu în adevăr, care e singura libertate. Se relativizează permanent adevărul.
- Nici când nu se poate crește veșnicia.
- Azi vezi răul făcut într-o veselie, cu sânge rece și cu o mină prea firească, pentru că trăim valuri de suspiciune reciprocă.
- Lenea îți oferă cele mai multe insuccese.
- De ești atent găsești ridicolul în orice situație.
- Multiple drame jucăm în comedia vieții.
- Versul prin care te îndoiești de tine va fi cel mai autentic.
- Simt că poemul vieții mele e nescris.../ sau neterminat sigur.
- Dece ne lamentăm, când avem jertfe care ne luminează continuu?!...
- Oare când va crește cantitatea calității și va dispărea impostura egalității?!...

Călătorii în timp

Ion Popescu-Brădiceni

1. Cum devin oamenii istorie! Dar mai întâi devin întru devenire, ca pe urmă să devină întru ființă!

Totuși, când scriu textul memorialistic de față, personalități precum Teofil Părăianu și Constantin Galeriu, care mi-au marcat mie însumi formarea ca scriitor și ca filosof aplicat, mi se par realmente postistorice.

Argumentele-mi se grupează, cumiști și bucuroase, în fuga condeiului, în virtutea celebrei triade terținclusive: Sine – Eu – Supraeu. Dacă ea îmi servește și drept metodă, e cu atât mai profitabil.

2. Când l-am cunoscut eu pe Teofil Părăianu, era deja orb, cu părul alb și barba colilie, ca-n basmele copilăriei mele intrabradicene. Purta ochelari. Convorbirea ne-a fost preț de un ceas, dar – realizez abia acum – esențială. Pe calea filocalică, angajându-ne, alte triade tipologice se șteau dintre interpretările oferite cu o luciditate și cu o generozitate reîntemeietoare de idei și semnificații:

- curățire, iluminare, desăvârșite
- deplinătatea vieții duhovnicești, iubirea de frumos, bunătatea ca frumusețe a sufletului
- profunzimea gândirii, învățătura, ruga.

3. „În troparul cuvioșilor – mi s-a confesat arzând lăuntric ca o lumânare aprinsă, Teofil Părăianu – se spune: luându-ți Crucea Vieții în spinare, i-ai urmat lui Iisus Hristos. Trupul ne este trecător, prin urmare sufletul trebuie îngrijit. Mântuirea e posibilă, deoarece chipul lui Dumnezeu din om rămâne, nu se pierde niciodată din el. Păcatele de care ne facem vinovați întunecă Acest Chip dar nu-l exfondează, nu-lucid. Iar Crucea... Crucea este partea de suferință legată de dorința de a te depăși pe tine însuși. Dacă Dumnezeu e mereu bun cu tine, numai bun tu însuși poți purta în tine Chipul lui Dumnezeu. Lucrând asupra ta după voia lui Dumnezeu, sufletul va fi iarăși nemuritor, precum înainte de-a se fi născut în corpul tău perisabil și mereu supus ispitelor de tot felul. Astfel pui în valoare ceea ce a așezat Domnul în tine, pui adică marele accent pe Spirit. În partea de jos a Rombului stă Arhetipul, în partea de sus: Spiritul. Poți, în bunăvoie, să te bucuri împreună cu îngerii de Paști și de Crăciun. Poți, totodată, să-l înțelegi pe Dumnezeul din propria-ți Ființă simultan cu Cel-din-natura-înconjurătoare. Și poți să tragi concluzia că ești minunat întocmit (adică ideal creat), că trăind toate cu înțelepciune le-ai făcut, că-n conștiința noastră am fost repetivi pentru «lucrurile-lui-Dumnezeu», care sunt altfel, sunt «scrierile-sine-stătătoare» transformate în fapte umane și animale, vegetale și minerale”.

4. „Dar Credința ce este, părinte?” – l-am întrebat, cu graba de a-i reînnoia imediat, discursul exemplar, de maestru al Rugului Aprins reîntrupat salutar dinainte-mi.

„Este un Turn neclintit. Este un Turn al Lacrimei, pe care Iubirea îl zidește, drept invizibilă scară la Cer. În acest turn nu te îngâmfi prin teorie, căci numai practicianul Credinței se (re)întâlnește cu Dumnezeu. Hristos este ascuns în poruncile sale, pe care, doar respectându-le, El îți se arată. Nu rămâne gândul său, cum nu rămâne focul în apă. Acest Gând, dacă, nu-l întipărești, prin puterea inimii, se stinge... Să iubim prin urmare pomii necăjiți și oamenii înfloriți. Și unii și alții vor rodi și le vom culege fructele divine. Suntem toți fructe ale Credinței.”

5. A doua călătorie în timp o întreprind alături de părintele Constantin Galeriu; pe pragul dintre taină și puterea învietoare și catartică a cuvântului rostit întâi, ergografiat în aceste clipe sacre și chemat la rampă. Dialogul a debutat ex abrupto și a pornit de la Sfinția Sa: „Ne amenință trei uriași: neștiința, uitarea, nepăsarea. Ei sunt pricinile patimilor și răutăților. Li se alătură alți trei monștri: plăcerile, slava,

averea. Ba în imediată apropiere își rânjesc colții: lăcomia, desfrânarea și mânia.”

„Dar, părinte, dreapta socotință nu le-ar putea stăvili atacurile nefaste?”

„Cea mai grea boală, dragă domnule, e necredința și necunoașterea Lumii-lui-Dumnezeu... Socotința e dreaptă, chiar când lumea invadată de strâmbătate se opune celei a lui Dumnezeu. Cei care o locuiesc sunt înrobiții Diavolului. Dar dacă... și așa decăzuți, s-ar ruga, – căci ruga e vorbirea minții cu Dumnezeu... Da, și gândurile sunt de trei tipuri: îngerești, omenești și drăcești. De pildă, te poți gândi la apă și cu sete, și fără de sete. Înfrânându-ți setea imediată, ajungi la cealaltă. Te poți gândi la bani și dorindu-i, și nedorindu-i. Această nouă gândire este, și ea, triadică: avânt ascetic / evlavie / dor. Relația cu Dumnezeu este de asemenea tripartită: încredere – minte lipită – atârănare. Dragostea de Dumnezeu e după poruncă (ii iubește pe toți la fel); după fire (părinte și copil), împotriva firii (pătimașă, nebinecuvântată de Dumnezeu), dar și născută din nepărtinire, din urcuș duhovnicesc („Tatăl Nostru” dedicat zilnic) și, în final, din arătare a nădejzii.”

6. Vocea melodioasă, ritualică, a părintelui Constantin Galeriu, îmi osmotiza / cosmiciza inconștientul, în care amintirile zăcuseră ca-ntr-o hibernare autosalvatoare, reînviitoare primăvara.

I-am replicat umil: „M-ați uns cu miresele cugetarilor, părinte”. Și-a șters de pe frunte cu o batistă albă transpirația. „Sunt răcit și o febră mă chinuie de trei zile. Dar azi e cea de-a patra și mă simt mai sănătos”. A reînnotat firul convorbirii, după câteva clipe de reculegere. „Noi, călugării, suntem păzitorii tezaurului sfânt al credinței. Ne-am zidit ca români și creștini ortodocși în istoria întregii familii umane carpato-danubiano-pontice. Am pus stavilă invaziei unor curente venite și din Apus, și din Răsărit. Ce-mi ziceau Alexandru Elian, Mircea Eliade, Nicu Steinhardt, André Scrima, Șerban Cioculescu ori Rabindranath Tagore: Voi europenii ați avut această piatră filozofală care este Hristos. Ați găsit-o? Dacă DA, ați pierdut-o din nou? Cu mintea de copil neprihănit și de bătrân desăvârșit ar trebui s-o repuneți pe pedestalul-i original. De ce îmi imputau ei mie europenitatea? O făceau retoric, antiflastic, autoironic? Că doar opera lor trăda acest europeanism! Gestul lor însă era de acuzatori ai decadenței spirituale a Apusului de fier, modernist și vai, pe urmă post-modernist, fragmentarizat, relativizat, diseminant până la autonegare. Suntem încărcăți cu o atitudine negativă. Independența, care se opune integrării sociale, este statuată de filosofie într-o eroare. Teologicul Kafka își condamnă personajul (pe K.) la nefericirea absolută, de suspendat între Castelul inaccesibil și Comunitatea Sătească îngropată în zăpadă și prizonieră a unui ger nesfârșit”.

7. „Ca europeni, nu e cazul să ne părăsim valorile naționale. Islamul propovăduiește supunerea oarbă față de Dumnezeu. Dumnezeul Evangheliei este iubirea pentru că este treime. Un Dumnezeu solitar nu poate institui iubirea solipsist. Solipsistul se iubește numai pe sine însuși. Iubirea este deplină în trei. Islamul este de un monoteism rigid. Ghandhi a fost asasinat de un islamic. El, eliberatorul Indiei, el care s-a ghidat după învățătura: „Iubiți pe vrăjmașii voștri”, el care, se pronunța Lucian Blaga, „parcă ar fi Hristos reîntrupat trecând pe câmp”. Precizez, dragă domnule, că temeiul viziunii crezului meu e în cărțile hinduse dar nefiind un eretic. Mircea Eliade a beneficiat de o bursă acordată de Tagore. Nae Ionescu, cel ce i-a format pe cei din generația lui Eliade, este cel mai profund filosof ortodox român. Pe 22 aprilie 1986, la Chicago, Nicolae Steinhardt, Mircea Eliade și G. Dumezil au concis, de comun acord,

spre sfârșitul dezbaterilor despre triada «mit-credință-logos» că mitul poartă în el un mesaj, un sâmbure înrădăcinat în relația primordială. În adâncul ființei umane rămâne ceva de nedistrus. Descoperirea lui Dumnezeu în adâncul ființei sale de om liber se întâmplă după ce dispare adorarea de sine, narcisismul înțeles diabolic. Nici adorarea Naturii nu e recomandabilă căci omul a înzeit-o, i-a contrafăcut idoli și o mulțime de zei din ce în ce mai mărunți. Măcar de-ar fi rămas la cei dintâi Olimpieri, descriși de Hesiod. Antonie cel Mare a edictat / apodictat: Dumnezeu e logic și rațional. Rațiunea e definitorie pentru om. Dar omul e om prin religie (Eliade, Frazer, Țuțea). Religia nu este o achiziție evolutivă, un stadiu al devenirii, ci actul originar însuși în neîntrerupta manifestare a sacralului. Trei factori: ființă, semnificație, adevăr constituie conștiința în spațiul Sacralului. Fără el nu poate funcționa omul, a cărui reconfigurare se va porni din realitatea profundă, eternă, a Existenței, ci nu din fenomenele trecătoare. Vaet via! Ne vom întoarce în acest real etern, absolut, Divinul. Spiritul caută sens în orice lucru ca să-i dea legi.”

8. „Părinte Galeriu, spiritualul în artă ce este? Fundamentul sau „coroana însângerată”?”

„Comilitoni ca domnia-ta mă revigorează. Mă reconfortează fizic. Căci pentru psihic doar adevărul dăruie catharsisul. Acordul între mine și Dumnezeu transgresează taina de-a mă fi lumit, și îmi voi descoperi binele în celălalt. Dar nu oricum, nu în afara criteriilor fundamentale. În credință, dibuirea nu e bună. Însăși „dibuirea” (a se înțelege intuiția) din artă nu e bună. Deși intuiția e de-la-sine precisă: prin învățătura dar și prin ingenuitate, adică „geniu”. Omul a fost zidit după chipul lui Dumnezeu; tot ce are Dumnezeu însușire esențială i se dă omului ca virtute.”

„Ați traversat infernul comunist ca și Nicu Steinhardt, ca și Virgil Bulat, ca și Constantin Noica, ca și I.D.Sârbu, ca și Nichifor Crainic, Al.Paleologu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga ș.a. Dar v-ați salvat, ați supraviețuit...”

„În epoca stalinistă a guvernat sfânta ură de clasă. Comuniștii l-au „sfințit” pe diavol. Duh și Libertate este omul. Gândirea e produsul creierului său. Informația vine de la Dumnezeu. Paradoxul acestei transversalii te zăpăcește. Am traversat și eu o asemenea îndoială, aparent total antinomică; și netransfigurabilă; libertatea – reiau – nu e ființă ci însușire a ființei; ființa libertății e adevărul; binele în necesitate nu e virtute; ființa fără un Înainte și un După creează distincția între panteism și transcendență; Dumnezeu e Cel Dat, dar și Cel Care dă! (a se analiza verbul – a da – dare cu majusculă și cu minusculă și a se observa diferența axiologică); fapta poate fi și DA, și NU; ea vine de la Nu la/in/întru Da, de la neființă la ființă; unde neființa este adevărata ființă și ființa se transformă în neființă cu fiecare clipă devenită trecut; de aceea în rai nu trăim decât pururi în prezent”.

„Îmi stă pe buze încă o întrebare. Din ce l-a zidit Dumnezeu pe Om?”

„L-a fost zidit/s-a fost zidit/a fost zidit din toate cele care nu erau încă, dar urmau să fie, să participe la eternitatea vie a lui Dumnezeu. E atâta logică în religie, deși uneori e intenționat „ascunsă” și așteaptă a fi revelată.”

„Putem părea anacronici...”

„De ce? Istoria e grefată pe religie. La început a fost mitul... Eu, ca român autentic, pot să particip la eternitatea Lui în comuniune și în dialog cu El. Dialogul îmi este nu atât permis cât solicitat drept condiție a criptofaniei lui Dumnezeu. Dar, vezi domnia-ta, El e numai DA. Însă a înfăptuit libertatea ca să fie atât freamăt în lume. În om e posibilă și

☑ negația odată cu posibilitatea de a alege: ca-dru fatal al pierderii de sine și al conformării eului în iluzia Puterii; eul l-a căzut pe om în istorie și în politică; contradicția dintre istorie și politică e un fariseism; cele două instanțe pământești sunt ca două jumătăți ale unui măr; mâncând mărul, devii robul lor; dar nimeni și nimic nu te împiedică să faci o istorie pașnică și o politică dreaptă, singurele forme în care Dumnezeu acceptă să fie... invocată; creativitatea e istorie și politică; în rai locuia și Șarpele; Satan era și el Consiliu; sunt îngrijorat că din cauza unor regimuri politice corupte sufletul omului va fi într-atât de rănit încât s-ar putea pre-da diavolului. Răul e doar limitat de voința lui Dumnezeu în sensul în care ziceam că chipul divin din om e de nedistrus, de neatins; în adâncul omului, în cartea deschisă care este inima sa, în biserică și în... mormânt, unicul loc în care va învia ca Domnul Iisus Hristos cândva”.

„Dar să presupunem că și Dumnezeu poate greși?”

„Numai omul poate să-i ierte, ca unul care participă la propria sa zidire. Am ajuns la o primă concluzie: „viața-i o antinomie adâncă și luminoasă”; arta-i de la tine, este expresia ta, ca substitut al lui Dumnezeu. Și... și... ce să spun...”

„Am priceput...”

„Nu-i ceea ce ai crezut că sugeram... Logosul e verticala existenței. Crucea îmbrățișează lumea în orizontalitate și pe Dumnezeu în verticalitate. Condiția omenească e marcată de sfășierea între bine și rău, de cunoștința binelui și răului, care nu se transgresează unul pe altul, ci se integrează unul în altul: Omul e rațiune (orizontala existenței) și credință (verticala existenței)”.

„„Fericți cei care n-au văzut și au crezut” i-a glăsuțit Hristos lui Toma. Dar eu, ca artist, nu pot să cred fără să văd, fără să-mi folosesc simțurile. Cum voi ieși din această erezie?”

„Din această erezie nu se iese. Orice artist e un damnat și tocmai de aceea opera sa e un sacrificiu, iar uneori el însuși este un sacrificial (un sacrificat)! Însă acum survine cea de-a doua concluzie: credința nu înseamnă evidență ci saltul calitativ în dăruirea supremă; tu însuși ești ofranda de pe Altar, întruparea supremă a iubirii, lumina lumii și sarea pământului”.

„Dar cu Învierea, cum e? Cum este ea posibilă?”

„Și aici e un nod ce trebuie tăiat cu spada inteligenței și cu flacăra extazului. Adam a murit întâi spiritual. Trupește, mult mai târziu. A făcut copii. A păcătuit. Plata păcatului e moartea. Așadar a murit a doua oară. Și astfel a fost iertat. Consecința: a reînviat mai întâi spiritual. Ca fiii săi să poată trăi spre a-i continua ființarea în timp și în spațiu”.

„Două morți și două învieri”.

„Exact. Astăzi, acțiunea Nomotetului e această dedublare oarecum impenetrabilă. Atoatefăcătorul moare și învie cu fiecare dintre noi, și de câte două ori. Nenorocirea este că situația e inevitabilă. Și pare a se repeta la infinit. Dar dacă, la un moment dat, Dumnezeu o să obosească, o să se epuizeze? Această întrebare se vrea ca o treia concluzie și ca nouă ipoteză de lucru”.

Scriitorii în Infern

Gheorghe Grigurcu

(Urmare din pag. 3)

Cei ce s-au disociat de sistemul comunist suportă avalanșa fără oprire a unei terminologii de afurisenie: „Lepădături”, „stafii”, „fugari”, „huligani”, „clevetitori”, „calomniatori”, „șleahță”, „urdori”, „transfugi”, „secături”, „dezertor”, „detractor”, „epave”, „rămășițe burgheze”, „paraziți”, „spectre”, „asasini” ș.a.m.d. Patriotismul exilului e întors cu capul în jos: „am luat cunoștință de activitatea mîrșavă a unor specimene care, desprinzîndu-se din matcă, s-au înregimentat în tabăra dușmanilor, devenind cu știință și voință trădători și renegați”. Cioran apare potopit de asemenea zoaie pamfletare: „E necesar să subliniem că pentru psihologia epavelor politice, de care ne ocupăm, nimic nu era mai potrivit decît această filosofie a disperării existențialiste în care Emil Cioran înfiolește infamia apostaziei și a renegării. (...) Emil Cioran, <<filosoful>> de azi al demenței apostatice, a fost un parazit ca oricare altul. (...) Lumea se adună în jurul său ca în jurul unui monstru expus într-o menajerie (...). Pentru <<filosoful>> disperării existențialiste, care vrea să fie Emil Cioran, o singură soluție logică s-ar impune și anume: sinuciderea!”. Nu e uitat nici Mircea Eliade: „Mircea Eliade e un sexolog maniac. (...) Mircea Eliade cu o erudiție mai mult decît anormală cultivă toate aberațiile erotomaniei. (...) Pornografia lui constituie patronajul <<spiritual>> al legionarilor renegați”. Radu Gyr își aduce și el obolul la certificarea unei „epoci luminoase”: „Da, la 23 August 1944 s-a ivit aurora libertății românești (...). Și-n bucuria însoțită a acestei biruințe românești - biruința Capitalei noi și-a omului nou - mă văd crescînd eu însumi, înalt, înnoit și solar”. Și nu omite a-și renega aderența legionară, simulînd că ar fi hipnotizat de „fericirea” adusă de totalitarismul roșu: „Mitul legionarului s-a spulberat (...) Poporul român a trecut din sclavie și exploatare la libertate și bună stare”. Dovada irecuzabilă a mistificării se ivește nu doar prin ceea ce a scris Radu Gyr în partidă ascunsă ori, mai înainte, în Gulag, (ca și, de altminteri, Nichifor Crainic), ci și în mărturiile din volumul său memorialistic, apărut postum, în 2001, **Calendarul meu**, în care se dezice de dezicerea sa forțată, în cuvinte care se extind asupra întregii înscenări cumplite, de tip Pitești: „Caracteristic regimurilor politice autoritare, literatura militantă este o literatură care se obligă, se angajează să servească doctrinei sociale circumscrise duratei concrete și zonei geografice. Adeseori scriitorul practică o asemenea <<artă>> în ciuda adevăratului său temperament. El simte, gîndește și elaborează după norme severe, sub un riguros dicteu politic. Autorul trebuie să pară optimist și exploziv de entuziasm, teme ca: tristețea, deznădejdea, moartea fiind socotite depresive, cu o influență negativă asupra cititorului și, ca atare, damnate, prohibite. Se produce astfel o literatură <<oficială>>, o literatură de <<Stat>>, întemeiată pe dogme”.

Un capitol special ni-l oferă Ion Vinea, împreună cu fosta sa soție, Henriette Yvonne Stahl. Dedicat și el ditirambilor socialiști, asociați cu satiricoul interbelicului, autorul **Orei fîntînii** a avut o partitură consistentă în „demascarea” lui Petru Dumitriu, fugar, la un moment dat, în lumea capitalistă. Familiar al lui Vinea o bună bucată de timp, prozatorul răsfățat de statul comunist pe care nu s-a dat în lături a-l răsfăța exorbitant devine un caz în caz, ca într-un marsupiu al acestuia. Iritarea autorităților bucureștene față de dezertarea lui Petru Dumitriu atinge culmea după ce prozatorul a publicat la Paris două cărți și anume **Rendez-vous au Jugement Dernier** (1961) și **Incognito** (1962). Le vine în ajutor Vinea, îndreptînd asupra lui Dumitriu un jet de epitete ale ignonimiei: „Erotoman”, ins cu „metehne atavice”, „mincinos”, prozator cu scris „vulgar, dezlinat și mai ales cleios”, „disprețuind ghilimelele”, „apostol al vagului și nimicniciei”, „jalnic pornograf”, posedînd o „scelerateță reptiliană”, avînd un trecut de „meschinării, escamotaje, înșelăciuni și turpitudini” ș.a. Și încă: „Panorama obscenă a viciilor, filmul abject al perversiunilor sexuale, al năravurilor solitare, al spurcăciunilor <<oedipiene>> se desfășoară fără omisiuni mai cu seamă în romanul **Incognito**, o adevărată spovedanie psihanalitică a slăbiciunilor secrete, a metehnelor

atavice ale autorului”. Nu lipsește nici acuza unei pastișe: „De prisos să mai spun că întîmplarea de mai sus, pe plaja de nisip, e pur și simplu <<șparlită>> din Maurice Druon”. Henriette Yvonne Stahl preia observația, adăugînd alte nume acuzînd „pasișarea grosolană”: Joseph Conrad, Hemingway, Malraux, Ramon Sender, cu precizarea că Petru Dumitriu, dispunînd de „un talent redus, fără imaginație, ticluia cu ușurință numai atunci cînd avea materiale de la alții, fiind în sine lipsit de forță epică și incapabil de invenție literară”. Și pe deasupra susținînd că acesta s-a inspirat chiar din creațiile sale, **Între zi și noapte, Voica** și altele. E dificil acum, în lipsa unei analize atente, de stabilit cota de adevăr a unor asemenea aserțiuni, cu toate că, așa cum ne atrage atenția Ana Selejan, „acestea toate îndeamnă la mai multă prudență în reevaluarea scriitorului Petru Dumitriu”. Foarte semnificative ni se înfățișează în schimb dezvăluirile cu privire la comportamentul de arivist „socialist”, de altminteri de sonoră reputație în acel timp, al prozatorului, la moravurile sale în aparentă contradicție cu „sobrietatea” comunistă. Henriette Yvonne Stahl, care i-a fost soție și lui, în pofida faptului că era cu 24 de ani mai în vîrstă, declară suficient de credibil: „Era avid să facă bani și carieră publicistică. Dovedind o prefăcătorie infamă și multă necinste, el a știut să profite de primii ani de după 23 August 1944 - tulburi și de tranziție - și din atmosfera hitleristă a trecut cameleonic în noua atmosferă socialistă, prefăcîndu-se cu abilitate în aderent al regimului din țară”. Caracterizîndu-l drept „un individ orgolios peste măsură”, ducînd „o viață de lux și extravaganță revoltătoare, care necesita bani, foarte mulți bani”, scriitoarea exemplifică: „Astfel, pe cînd era încă director de editură, a încheiat un contract cu forurile cinematografice pentru suma de 60.000 lei, mișînd că va furniza șapte scenarii după capitole din volumele **Cronica de familie**. A încasat banii fără să dea măcar un singur scenariu”. Pentru alte 11 contracte pe care nu le-a onorat, „a încasat drept acțiuni enorma sumă de 330.000 de lei cu care figurează și astăzi ca datornic!” Pe deasupra, Ion Vinea relatează împrejurarea că Petru Dumitriu și-a făurit prima treaptă a traiului multînlesnit colaborînd la **Fapta**, gazeta „revolver”, rău fumată, a lui Mircea Damian, după care a continuat să-și manifeste lipsa de scrupule: „Mergera prin casele oamenilor cumpărînd suveniruri <<de familie>> și obiecte de artă, dar neplătind decît la mari intervale și numai silit prin rugăminți sau amenințări disperate. Se împrumuta cu bani și îi restituia la calende”. Episoade de alură balzaciană ar fi determinat în bună parte exilul scriitorului mereu dornic de huzur: „Frica de el însuși. Frica de creditorii și furnizorii neachitați. Frica de angajamentele literare nerealizate, de contractele ce vor rămîne fără îndeplinire”. Nu putem acum a lua chiar toate informațiile oferite pe această direcție oficial inflamată drept strict autentice, însă ele par foarte, foarte verosimile. Ne amintim bine de faima de dandy realist-socialist, cu un caracter carent în energicul său elan de ascensiune, pe care o avea, în anii '50, autorul **Drumului fără pulbere**. Îl întîlneam în 1954, cînd oamenii purtau șepci și haine „pe puncte”, la Casa Scriitorilor ca și la Athénée Palace, privind lumea de sus, purtînd smoking și papion ca un semnal al unui timp pentru noi iluzoriu, pentru el pesemne că real. Ca și de asemănările frappante pe care le prezenta cu acesta un emul al său, cu o eleganță vestimentară așijderea emblematică, căutător de mobile vechi și lucruri scumpe în casele celor ajunși la ananghie, A. E. Baconski, supranumit un Petru Dumitriu clujean. Înainte ca unul să ajungă postuland la favorurile Occidentului și altul un dezamăgit tot mai nervos al regimului comunist pe care-l servise pentru a ajunge la o anume treaptă socială, cei doi alcătuiau în lumea literară un cuplu pregnant...

Victime luate drept trădători, trădători luați drept victime, iată două circumstanțe care ne fac să parcurgem scrierea Anei Selejan cu interesul cuvenit unui roman senzațional, dedicat celei, cu siguranță, mai triste perioade pe care a străbătut-o vreodată literatura română.

Ana Selejan: **Glasul Patriei - Un cimitir al elefanților în comunism**, Ed. Vreamea, 2012, 168 p.

☑ ...dar cine-și poate umbra lui schimba?! –
pretenția e moartă, cum zice cronicarul...
(norocul nu te-ajută de l-ai avea cu carul)
de-aceia ilustrele Socrate te rog nu întreba,
preferă înghițitul, tot fără-a privi paharul!..

Riscul

Ferecat în clipă nu mă uit la ceas
pare-o veșnicie ticăitu-i lent...
gândul și el pare de-amintiri atras
le rumeg și astăzi cumva permanent;

Ce fac din voi amintiri bizare...
când destul într-una șirul vostru crește,
să vă cert și-acum de neascultare,
când voi niciodată nu iubiți ce este?!..

Dincolo de clipă umbra de-mi privesc
aflu întristat de ale ei schimbări...
fuge de lumină și de-i poruncesc
să-și asume riscul altei reîncarnări;

... Că-n ce viitor să mai sperii cinstit;
cu ce reîncarnare să reintri-n tine? –
ferecat în clipă fi-vei tot mințit
și de ceasul vremii cu-al său ticăit,
căci prezentu-i riscul, pentru orice mâine!..

Psalm

...Ne certăm gălăgios Doamne
și pentru blagoslovirea țărâni de sub picioare,
bravăm etalând nedemne taclale-n slogane
fudulindu-ne vai, și cu haine
aruncate de alții la tomberoane –
iartă-ne Prea Înalte, de-această bunăstare!..

Ferice de bărbații rămași verticali
și neamurile ce și-i asumă onest,
de Tăile în care mor veșnic loiali
(ei sunt pentru minciună dușmanii fatali)
acești bărbați sunt Doamne, singurii normali,
cum normal le este și traiul lor modest!..

Vicleniile iluziei

“ Scriu pentru mine însumi,
spre a mă îmbunătăți lăuntric ”
-Eugen DELACROIX

Simt că și căldura respiră astăzi greu
umbrele și ele-și caută refugiuri –
de la pământ la cer, același Dumnezeu
plachează totul cu mii de fetișuri;

Și gândul tău e un real fetiș
ce crezi că-ți este-ntruna relevat –
un ceva se mișcă-n tine pe furiș,
spre tine, poate, cel adevărat!..

O-nțelepciune plutește pe văzduhuri
doar ochi să ai s-o vezi corect –
tu vezi întruna doar reziduri
din ce în ceruri e perfect!..

E cald eretele pe cer se zbate
de parcă-i prins de-o mână hădă –
să scape zadarnic aripi bate
și-al său noroc e în derivă...

...Simt că și căldura se înăbușe
de-atâtea ofuri cu nespun năduf –
cum ea și-a ta iluzie ghidușe,
din inocență lunecă în bluf!..

Sfat

“ România nu are nevoie de erudiți,
are nevoie de caractere ”
-Regele CAROL I

În câte crezuri trebuie să crezi...
(ajunge unul cuiva pe această lume?)
suferi, plângi, te bucuri, râzi de ce auzi și vezi –
tu clipa ta trăiești, ori clipele postume?

Nu-ți căuta umbra de soarele-i în nor
(lui Dumnezeu nu-i cere să fie undeva!)
credința-i suferință, iar crezul îi amor –
și-a ta iubire sfântă, mai e și-a altcuiva!..

Nimic nou nu rămâne și-n clipa ta sub soare
(o, ce vezi în jur fi sigur c-au mai fost...)
răstoarnă-ți răzvrătirea în cumpăt și răbdare,
de-auzi că-atâtea-s strâmbe, uitându-și al
lor rost –

(...răbdarea tu o ia nu-nfrângere, chemare
spre sigură izbândă, cu minimum de cost!..)

Sensul celor trei munți

George Văsii

Creștinismul trece printr-o criză capitală. Cine poartă vina? Textele evanghelice? Ierarhii, preoții, teologii? Sau masele care și-au întors privirile spre meciuri, seriale și vitrine? Se pare că vina e împărțită și totuși, vina nu o poartă decât acest implacabil destin pe care îl dictează constelațiile, raportate la nivelul spiritual global al Pământului.

Criza creștinismului nu trebuie căutată în teologie sau mase, ci în respirația ciclică a lumii, care, datorită unei îndelungate perioade de asimilare, se satură și vrea ceva nou. Unei perioade de strălucire, totdeauna îi urmează o perioadă ulterioară de regres, de întuneric.

Acesta este ritmul vieții și al existenței: respirația, bătaile inimii, succesiunea zilelor și a nopților, anotimpurile; toate vorbesc despre o anumită ritmicitate. Nici un fenomen nu este monoton, liniar. Evoluția este o sinusoidă, care cunoaște o linie ascendentă, un apogeu, pentru ca apoi să coboare până în fund de prăpastie.

Materialismul trebuie să-și epuizeze perioada lui de apogeu și din fericire, intuiționiștii îi și presimt etapa de declin.

Nimeni nu poate nega faptul că marile monumente ale culturii se datorează creștinismului. Iată-l oboșit, epuizat. Parcă s-a spus totul; parcă nu mai există nimic de adăugat!... Iluzie!

Realitatea este, că lumea modernă trăiește și ea, ca niște copii, bucuriile unei vitrine cu jucării: mașinile, produsele tehnicii moderne. Suntem în faza în care trăim din plin satisfacțiile cuceririlor tehnicii moderne și de aceea, trebuie să așteptăm să ne plictisim de ele și să mai vrem și altceva.

Lucrarea noastră se adresează tocmai celor ce s-au plictisit de atâtea jucării și reușesc să-și facă timp și pentru cele vechi, pentru cele ce stau prăfuite în sertare.

De povești, oamenii s-au cam săturat.

Oamenii s-au cam săturat de Dumnezeu creștin, Care cere rugăciuni, pomeni, metanii, evlavie și cucernicie.

Textele evanghelice, însă, ascund încă multe surprize. Surpriza noastră este, că vedem în învățătura lui Hristos: TREI MUNȚI. Oricum, e mai atrăgător un Hristos Care cheamă omul la un fel de alpinism intelectualizat și spiritual, decât un Hristos Care te cheamă doar la slujbe, post și rugăciune. Au și acestea rolul lor obligatoriu și necesar; și asceza trupului e necesară, pentru că, pe fondul ei, se poate construi asceza minții, dar slujbele și posturile, aceste „obiiceiuri tradiționale”, zac în umbra ascunsului mesaj christianic, îngropat de veacuri.

Desigur, noi nu ne-am rezumat strict doar la textele evanghelice, ci și la cele aflate de noi, aflări cuprinse în prima Lucrare a noastră: „Cercetări în Lumea nevăzută”.

Am mai încercat ceva în această Lucrare; am încercat să ignorăm barierele dintre diversele religii și să le apropiem de ceea ce are creștinismul mai prețios. De aceea, am încercat să facem să intre în rezonanță ideile christianice cu cele două mari religii: ale Egiptului și Indiei.

Considerăm că aceasta, ne-a prilejuit o mai vie posibilitate de a scoate în relief indiscutabila claritate a existenței celor: TREI MUNȚI din învățătura Christianică:

1. PREDICA DE PE MUNTE;
2. MUNTELE EXTAZULUI: TABORUL și
3. MUNTELE CUNOAȘTERII: GOLGOTHA!

Am pus accentul în această Lucrare, pe faptul, că sensul existenței noastre milenare a fost, este și va rămâne: CUNOAȘTEREA!

De aceea, și secolului cercetărilor științifice, îi găsim un important rol, cu adânci semnificații pentru evoluția intelectului.

Spiritul științific are marea calitate de a disciplina gândirea. Cercetarea implică: studiu, informare și profundă analiză. Ea dezvoltă rațiunea, care, pentru Lucrarea noastră, joacă un important rol, acela de a crea premisele, de a realiza baza unei ample PIRAMIDE, pe care vor trebui să urce, în final, toți oamenii de știință. „Știentismul”, da, e o boală! E una din

plăgile secolului XX, dar are și plaga aceasta ceva bun: trezește curiozitatea oamenilor...

Desigur, însă, că secolul nostru, dominat de realizări materiale, de goana după produse industriale, își are și el latura lui aberantă. Prea multă sete de bunuri materiale și prea puțin interes pentru spirit, pentru înobilirea spirituală, prea puțin facem pentru a avea și o „conștiință superioară”, de care depinde viitorul nostru.

Goana după materie? Fie și goana după materie, dar acest monstru va pieri odată și odată și-atunci, spiritul intuitiv, SIMȚUL SACRULUI, își va spune cuvântul și își va cere drepturile.

Se înșală cineva, dacă consideră că ateismul va pune stăpânire pe conștiința oamenilor. Conform aspectului astral, de patru secole suntem sub semnul negării valorilor. Trei constelații succesive sunt ciudate și bizare. „Declinul” spiritual a început - conform ciclurilor astrale - în anul 1620. Capitalismul marchează apogeul negației, iar apariția materialismului anunță însuși declinul lui.

Acum stăm sub semnul Capricornului, care e provocator de panică! E rece și întunecos; bizar, ciudat și contradictoriu. Dar ne apropiem de Vărsător, care, din 2040, va aduce schimbări capitale și restaurarea IERARHIEI VALORILOR.

Este adevărat că până în 2040 ne așteaptă cea mai cruntă „calamitate” din câte au existat în ultimii 2000 de ani, dar important este că vom trece și de asta și Vărsătorul nostru își va revărsa în tihnă vasul său cu băutură cristalină, care va potoli setea celor ce au răbdat secole de secetă și uscăciune.

Noi, cei ce am scris această Lucrare, suntem niște făpturi mai aparte, căci, noi de pe acum trăim în Constelația Vărsătorului și, beneficiind de constelațiile Lira și Vulturul, prezente cu câte o stea în Capricorn, ne-am permis luxul, ca, în plină epocă materialistă, să luăm o atitudine de spiritualitate pură.

Ne lăudăm? Poate!..

Lăsăm cititorul să constate dacă SENSUL CELOR TREI MUNȚI este autentic sau e un surogat.

CRONICA DE CARTE

„Șapte poeme de stare despre brâncuși” *

ALEX GREGORA

Despre cartea de versuri ”PAȘAPORT PENTRU ZILE DE CEREMONIE”, apărută la Editura BRUMAR, a scriitorului Cristian George Abrebenel am scris la momentul apariției, în 2012. Textul respectiv îl reiau la finalul acestor rânduri rezervate doar celor „Șapte poeme de stare despre brâncuși” care încheie volumul menționat. În definitiv, sculptorului gorjean nepereche i se pot aduce pe orice cale semne ale iubirii și admirației, inclusiv sub forma poemului, în acord cu adâncimea și substanța expresiei.

Intrarea în teritoriul artistului universal beneficiază de un **Prolog** de conflict, ca o terapie a realității: “Zilele dinainte de ceremonie/ se desfășurau în sine./ Sinea erau ele”. Pașii următori sunt la fel de stranii, prin traversarea interogativă, către o văpaie de lumină împlinită progresiv în poemul notat cu **I**: „Cum aș putea vorbi despre tine, sculptore,/ fără să te trezesc?/ Fără să-ți profanez somnul intrat de mult/ în atlase și dicționare./ Am doar cuvinte/ în care curg gânduri netrezite./ Atât de mult te-au sufocat ideile noastre/ încât mi-e teamă să nu te lovesc./ răstignit fiind de stâlpii ciopliți de ciobani./ Er ai o minune la care se închinău simboluri,/ armai o lumină cu lepezile/ ce acopereau străbunii noștri,/ lepezile prăbușite peste sufletele lor./ Oasele lor, zidare, le tencuiai/ în zidurile cetăților noastre de iarbă și codru./ Nevestele noastre, manole,/ le-ai furat zidindu-le în doine./ Ai populat mesele tale/ cu pietate arborilor noștri/ în care nerăbdător aștepta câte un geniu./ Și străchinile noastre/ le-ai adus la praznicele tale,/ și horele, și vârstele noastre/ le-ai închis în sipete dăltuite./ Ai populat apele spiritului cu pești de piatră,/ și testoase de piatră,/ năpădindu-ne cu nostalgia poveștilor,/ balade cântate de clopote din turlă,/ rapsozii de bronz ai zeilor noștri”.

Poemul **II** respiră din nou umbrele copilăriei eterne a sculptorului, într-un curriculum potrivit îngeresc și cu urzeala unei vecinătăți bucolice: “Era o vale bogată în timp,/ Arcade de clipe susțineau ogoarele cerului./ Vaste teritorii afânate în care armate de dălți/ ascundeau material privirilor./ Tu er ai copil brâncuși,/ er ai alături de noi la bine și la rău./ Spuneai pe acolo, așa într-o doară,

rugăciuni pietrelor”. De fapt, un parcurs cu combustii devorante care se sfârșește cu un pandant: “Iar nouă, celor de aici, ne-ai lăsat sărutul,/ curcubeul unui legământ al intimității”.

O altă probă de ton ce umple spațiul creat de Cristian George Abrebenel cu litere și duh o găsim în poemul **III**, din care extrag: “Veșnic era un paznic la masa noastră,/ veșnic era o nuntă/ la care tu furai o ladă de zestre,/ veșnic era un botez/ la care tu furai o cumințenie de copil.” Și finalul de poem: “Noi te-am iubit cu toții./ Oricât de departe er ai,/ tu îți lăsa iicoana în curte la noi/ și nu lipseai niciodată”.

Și ca să dau foile pe înainte, pe (ne)liniștea textelor în cauză, caut alte confesări ale poetului rănit din dragoste de Brâncuși: “Ne-ai prins în plasele tale, sfârleze de vânt,/ să ne durezi prin tindele albe/ din lemn sfânt de gutui”. “Icoana liniștii ne-o puneai în față/ și noi ne rugam la sfânta liniște/ și auzeam lumea cum tremură” – **IV**. “Copiii au zis: brâncuși e o mănăstire!/ Ei l-au pipăit îndeajuns/ pentru a grăi adevărul”. “Trimite-ne somnul tău, brâncuși,/ în lăzile de zester/ ale ctitoriei tale” – **V**. “Flăcău vânos era sculptorul./ Ridica plaiurile sale,/ ridica țara la pieptul său să o descânte” – **VI**.

Prin ardoarea cu care Cristian George Abrebenel tensionează poemul - fără samă de interes, posibil, stricte - eu găsesc de cea mai bună calitate acumularea eseistică de aici. Mai ales că în versurile de final al ciclului se reține o manifestare de herb, de asemenea remarcabilă: “Pomule brâncuși, ai înflorit sub paza armatelor de gânduri,/ îți curg din tulpini fântâni,/ din palme, muguri de dălți stau gata plesniți,/ și roiuri de suflete/ îmbracă haina măiestrelor tale/ în zborul prin cerul frunziș”. Încheiată cu o stare de extaz și cucută: “O vrajă eternă îți va aureola mâinile,/ chipul tău getic frizând naivitatea./ Ai luat ograda gorjenească/ în ranița ta de globetrotter/ și ai pus-o pe soclurile muzeelor occidentale/ Ai luat zborul păsărilor noastre și l-ai cărat/ prin geamantane în colecții particulare./ Tu, ieremia, ai prorocit/ căderea pietrelor în starea de ființă,/ stâlpcule, infinit așezat în vârful tulpinii nesfârșite” - **VII**.

Consumată integral, după o rețetă a poemului antic, Starea Brâncuși asumată și însumată de Cristian George Abrebenel în “Șapte poeme...” este una modernă, câtă vreme biciuie și răsplătește cititorul de poezie adevărată.

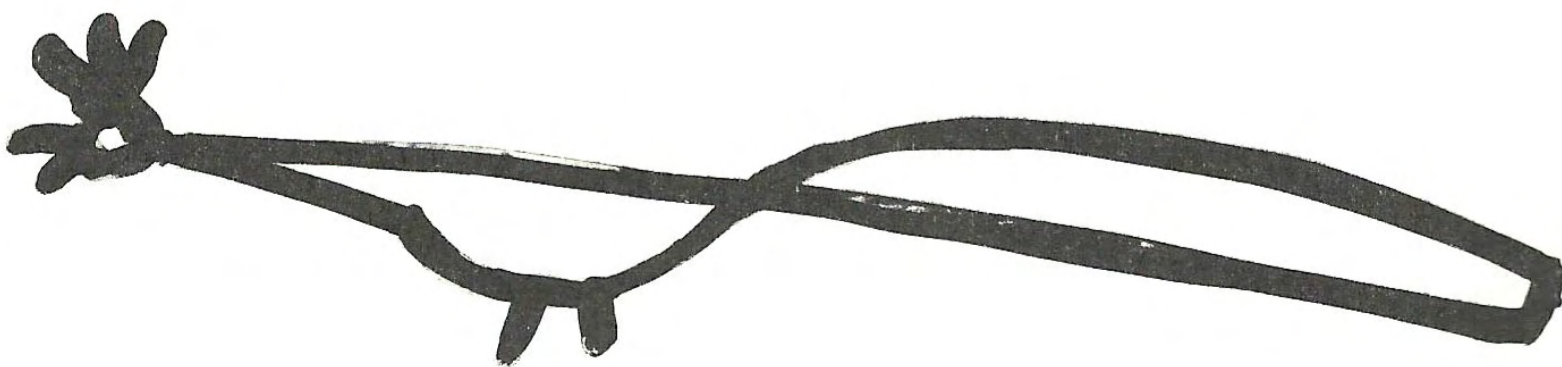
Și înapoi la genialul nostru sculptor, consider că versurile ce-i sunt dedicate aici sunt trecute printr-o băutură esoterică al cărei efect nu poate fi decât admirația.

* * *

*”PAȘAPORT PENTRU ZILE DE CEREMONIE” – A apărut la Editura BRUMAR cartea de versuri – având titlul menționat – a

scriitorului Cristian George Brebenel. Cu poeme de la începutul anilor '80 până aproape de zilele noastre: „Printre ele sunt multe poezii din anii de groază ai deceniului '80 – '90 (de pildă, Erau atâtea ierni și Poem de Crăciun)”. Ori, gorjeanul nostru ce tocmai și-a lipit, nu știm din ce motive, un A la nume, este autorul altor două cărți valoroase: “**Despre Ființă**”, studiu de ontologie, apărut în primăvara anului 1998 la editura “Crater”- București, și romanul “**Guvernământul General al Genezei**” – cu subtitlul „Prea îndelung tratat de panică și patetism exorcizat benign sub formă de roman”, apărut în mai 2003, cu ocazia Târgului de carte „Bookarest”, la Editura „Cartea Românească”. Iată ce scria importantul critic Vasile Spiridon despre romanul cu 666(!) de pagini, într-un articol din revista „Convorbiri Literare”: „Reușita scriere (...) constituie încă o mărturie ficțională despre evenimentele grave și dureroase, despre „erorile”, abuzurile și victimele din perioada comunismului. Din păcate, de la apariția ei și până acum, a fost nemeritat de puțin comentată în presa noastră literară”.

Cu “**Pașaport...**” Cristian George Brebenel se încearcă pe sine în poeme scrise ca pentru crivățul ce face și desface o furtună de trăiri majore. Având un motto din Max Blecher – “În inutilitatea aceasta care mă înconjoară și sub cerul acesta pe veci blestemat umblu încă și azi” – cartea îl poartă pe consecventul cititor de poezie în dimensiunea altor arhipelaguri: “Exersând starea de nefericire/ e ca și când aș aluneca din turnul unei catedrale/ spre smârcul placid al orașului/ peste care s-au așezat norii,/ e ca și când aș străpunge cu sensibila mea epidermă/ magnetismul ipocrit al rugilor ce se silesc să urce spre cer;/ gustul indiferent al celor adunați spre rugăciune,/ mincinoasa messă a celor dispuși să-și trăiască clipele/ înmuiate în durerea altora” – Exersând starea de nefericire. “Tenebrius”, “Carne pe carne” și “Vitrina cu umbră” sunt capitolele sub care au fost adunate 66 de poeme și încă, la final “Șapte poeme de stare despre brâncuși”, din care citez “**Prolog**”-ul: “Zilele dinainte de ceremonie/ se desfășurau în sine./ Sinea erau ele./ Monade părgăginite într-un ou./ Și astfel s-au conjugat/ primele verbe ale logosului./ Erau pâraie de lumină/ în sinea zilelor acelea;/ Luceferi, lună, soare, stele,/ veneau din viitor./ O slobozenie de mituri/ se întrema la școala haosului./ Doar sinea stătea perfectă,/ cioplită din volume de gânduri”. Mărturie angajării înaltei poezii, cartea de-acum generează și confirmă dacă mai era nevoie, marile cuprinderi intelectuale ale lui Cristian George Brebenel, marcate de-altfel și prin elegantul format cu ilustrații de Albrecht Durer.

RESTITUIRI

Poem

de Mircea Dem. Rădulescu

Al nostru e: pământ din vechi pământ
Și sânge din latinul nostru sânge,
E trup și os din osul nostru frânt,
Un dor avem în el și cel mai sfânt,
Și nimeni astăzi nu ni-l poate-nfrânge.

I-am moștenit tot dreptul din părinți,
La șoapta lui mi se-nfioară buza;
În lutu-i plămădit din suferinți,
Strămoșii frământatei noastre ginți
Dorm îngropați la Sarmisegetuza.

Al nostru e, iar nu al vostru, Huni,
Ce-ați năvălit de dincolo de Nistru,
Trecând în goana cailor nebuni
Peste mormântul marilor străbuni
Și i-ați trezit cu-al vostru răs sinistru.

Voi, colb și pleavă sunteți, venetici
Din hoardele barbarului Atila;
Noi scutul Romei am înfipt aici,
O! pentru marii noștri mucenici,
Voi niciodată n-ați știut ce-i mila...

Dar astăzi sună ceasul de apoi,
Să vă chemăm la dreapta judecată,
Ca uraganul năvăli-vom noi.
Cântați semnalul goarnei de război!
Năpraznică va fi a noastră plată.

Se va-ngrozi poporul de mișei,
Vor tremura ca-n temniți vinovații,
Ne vom lupta cu-nverșunări de lei,
Și dacă-n drum ne-or sta zăgaz Carpații,
Vom dărâma Carpații peste ei!...

Vom năvăli ca un dezastru mare,
Îi vom călca-n copitele de cai
Sub roatele de tunuri și de care,
Să știe ungerii că-n fiecare
Din noi răsare aprigul Mihai.

O, noi cunoaștem bine vechiul drum,
Tăiat de legiuni și țara toată
Se scoală azi ducând potop și scrum!
Iar din mormânt cer răzbunare-acum
Martirii ce-au murit pe roată.

Al nostru e; îl vrem și pentru el,
Porni-vor și moșnegii de la vetre,
Îl vrem, îl cerem, e supremul țel...
Și vai de trădător și de mișel!
Îl vom scuipa și-l vom goni cu pietre.

Pentru că numele lui Mircea Dem. Rădulescu, poet și prozator, a fost voit împins în uitare, iată un detaliu semnificativ. În curtea mănăstirii din comuna Comana, județul Giurgiu a fost înălțat, în anul 1932, la inițiativa lui Nicolae Iorga, un Mausoleu în amintirea eroilor români din primul război mondial.

Pe cripta cu osemintele eroilor sunt încrustate patru versuri semnate de poetul Mircea Dem. Rădulescu: „Cei ce căzut-au pentru țară,/Pe lanul câmpului bogat,/Jertfind o-ntreagă primăvară, /Nu au murit, ci-au înviat”.

Paul Cernea

Iată largi extrase dintr-o poezie mai puțin cunoscută, scrisă de Radu Cosmin ca scrisoare către monarh și intitulată „Vrem Ardealul!” Este povestea unei eroine care și-a asumat riscul de a sprijini răspândirea acestui poem-manifest în Transilvania.

„Sire, am văzut, în noapte, regimentele în stradă
Baionete, săbii, goarne și-am gândit că-i vreo paradă.
Am crezut că merg oștenii mândrei noastre artilerii
Să salute-n glas de tunuri ceasul sfânt al învierii...
Am crezut la miezul nopții că oștenii înarmați
I-ai chemat în ceasul ăsta să-i repezi peste Carpați.
Dar la sunetul de goarnă, în loc munții să se sfarme
Oștile Măriei Tale au scos sabia să farme
Și să-năbușe în pieptul tinerimii idealul
Celor ce strigau în noapte „Vrem Ardealul!, Vrem Ardealul!”

(...)

Geme, Doamne, tot Ardealul, se văietă Bucovina
Aruncând asupra noastră toată lacrima și vina
Că în clipa ce-o amenință s-o răpească alt stăpân
Noi, plecați Măriei Tale, stăm cu mâinile în sân.
Ori am vrea ca alte neamuri dezrobind-o să ne-o deie
Să scriem din mila altor marea noastră epopee

(...)

A venit, Mărite Doamne, ceasul mântuirii noastre!
Freamătă pământul țării și sub zările albaste
Steaua noastră ne surâde dintre creste carpatine
Și ne cheamă spre triumful mândrei noastre ginți latine.
Sângele roman își cheamă strănepoții toți la arme.
Că de-i scris în clipa asta rostul lumii să se sfarme,
Noi avem menirea sfântă din frânturi să întregim
Neamul răsipit de veacuri, de vrem ca să mai trăim!

(...)

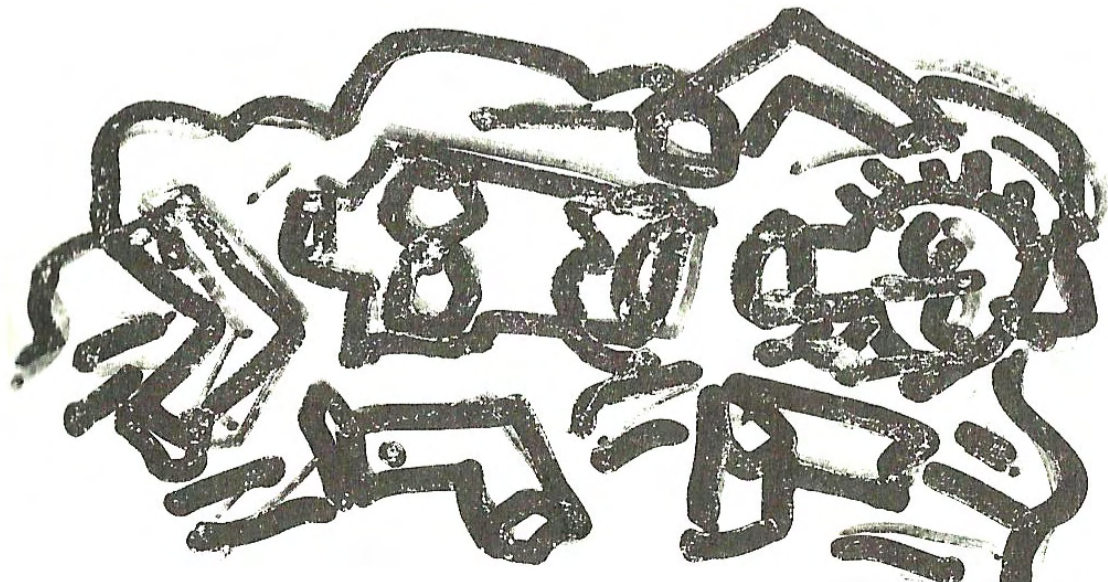
Sire, știm că sub coroana de oțel ce porți pe frunte
Alte-s gândurile care s-au pornit ca să ne-nfrunte
Glasul sângelui ce strigă în suflarea românească
Nu-i același de sub haina și sub purpura regească.
Și mai știm că pentru ceasul și avânturile vremii
Pentru fruntea ta albită e prea grea povara stemei.
Dar de-ți este, Sire, spada ruginită și bătrână
Dă-o s-o călească-n focul tinereții altă mână.
De-ai uitat-o, Vodă Doamne, pilda Marelui Ștefan
Ce, bătrân, prindea în mână viforosu-i buzdugan
Și pune pe plete albe lauri verzi de bărbăție,
Lasă altora mai tineri buzduganul să ți-l ție.
Dar de nu te lasă glasul sângelui ce porți în vine

Să-ți pui laurii de aur ai victoriei latine,
Spune altora să cheme pe viteji din munți și plai
Și cu cinste să-mplinească visul sfânt al lui Mihai. «

Această poezie a fost trecută în Transilvania de un mecanic de locomotivă care prelua trenul la granița de la Predeal. Așa a ajuns ea la Blaj pentru a fi răspândită în rândul populației române, ca să o îmbărbăteze în speranța eliberării. Multiplicarea reprezenta, desigur, o problemă a cărei rezolvare era deosebit de grea. Și-a asumat sarcina multiplicării Maria Puia, o tânără care lucra ca dactilografă la biroul juridic al Mitropoliei Blajului. Poezia a ajuns astfel la sute de persoane. Era învățată pe dinafară și recitată la întrunirile tinerilor.

S-a întâmplat însă ca unul dintre cei care primiseră textul să fie un trădător în slujba autorităților maghiare. Maria Puia a fost arestată și supusă la chinuri pentru a-i trăda pe conspiratori. Dar, așa după cum spune ea însăși în scrisoarea de adio, „Am socotit că e mai bine să mor eu singură, decât alții o sută”.

Acest crez nu poate fi înțeles desigur de oameni...

Despre drama PASĂREA DE AUR, sau INFINITUL BRÂNCUȘI, cu autorul ei, Valeriu Butulescu

Gorjeanul nostru, Valeriu Butulescu, născut în anul 1953 în cartierul Preajba al municipiului Tg-Jiu, și-a făcut o datorie de suflet și de onoare față de marele nostru înaintaș Constantin Brâncuși, prin zămislirea piesei de teatru **Pasărea de aur**, sau **Infinitul Brâncuși**, cum a fost rebotezată de diriguitorii de la **Teatrul Național Radiofonic** din București.

Piesa a fost publicată integral de editura SI-TECH din Craiova, în 2005, dar și în primele două numere de anul trecut ale revistei noastre. Pe 15 martie 2007, cu ocazia comemorării semicentenarului morții marelui sculptor, piesa a fost prezentată pe programul „**Radio România Cultural**” de către Teatrul Național Radiofonic, într-o distribuție de excepție, în rolurile principale jucând doi maestri ai scenei românești: **Ștefan Iordache** și **Constantin Codrescu**, alături de **Maria Buză** (Teatrul Național București), - o producție de **Magda Dușu**, în regia artistică a lui **Mihai Lungeanu**. Deși fusese salutăată de critici importanți și se potriveaua ca o mânășă pentru Teatrul „**Elvira Godeanu**” din Tg.-Jiu, n-am înțeles, și nu înțeleg nici astăzi, de ce această piesă, care era deja cunoscută, nu a fost prezentată pe cea mai importantă scenă dramatică a Gorjului?!

În ciuda indiferenței locale, drama **Infinitul Brâncuși** și-a continuat destinul ei fericit, fiind singurul spectacol românesc selectat de **Institutul „Goethe”** din Lisabona pentru **Festivalul European de Artă Radiofonică** on-line, acțiune culturală importantă a **Uniunii Europene**, realizată de **Radioteleviziunea Portugheză RTP**. Prin implicarea **Institutului Cultural Român**, piesa a fost tradusă în limba portugheză. Ulterior, RTP a asigurat traducerea în engleză. Francezii, ca de obicei, atenți la tot ce ține de memoria lui Brâncuși, au tradus-o și în limba lor. Și se pare că seria traducerilor va continua...

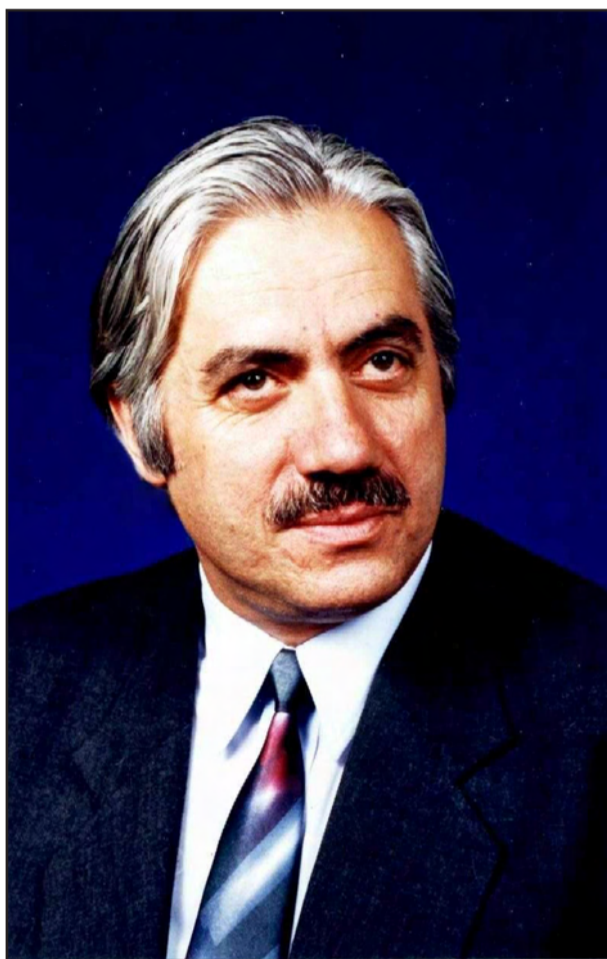
Piesa constituie o abordare aforistică a ultimelor ore de viață pământeană a lui Brâncuși. Și aici lucrurile se leagă bine, Valeriu Butulescu fiind recunoscut de numeroși critici și comentatori ca un adevărat maestru al acestei specii literare, cele peste 2000 de aforisme ale sale fiind traduse și publicate pe toate continentele, în treizeci de limbi! Comentând formidabila circulație internațională a aforismelor lui Butulescu, în **Istoria literaturii române contemporane**, criticul **Alex. Ștefănescu** o prezintă ca pe o *”performanță nemaîntâlnită la un alt scriitor român”!*

Ca dramaturg, Valeriu Butulescu a semnat zece piese de teatru, în majoritate jucate pe scene din țară și de peste hotare, dar cea definitorie pentru creativitatea sa scenică este, și va rămâne, după părerea mea, **Pasărea de aur**. În anul 2004, la Festivalul Național de Dramaturgie Românească de la Timișoara, Valeriu Butulescu a fost încununat cu **Premiul Uniunii Scriitorilor din România** pentru creație dramaturgică originală.

Având în vedere bogata încărcătură brâncușiană a temei în discuție, precum și multiplele ei repere gorjene, am consemnat acest interviu, mai puțin convențional, cu dramaturgul Valeriu Butulescu.

Vasile Ponea: Domnule Valeriu Butulescu, abordarea aforistico-filosofică în hotarele piesei Pasărea de aur v-a fost impusă de o relație anume, de intuiție, sau ați simțit-o ca pe o necesitate vitală?

Valeriu Butulescu: Am plecat de la o premisă elementară. Arta lui Brâncuși, în profunzimea ei măiestrie, surprinde lucrurile prin însăși esența lor. Deci, dacă te încumeți să faci o piesă despre Brâncuși, trebuie să recurgi la o rostire esențială. Apoi, parafrazându-l puțin pe Nietzsche, Brâncuși a arătat că se poate face filozofie cu cioca-

nul. El scotea idei din materie, lovind cu dalta. Ideile lui au greutate, au sex, respiră. Aproape fiecare operă a Marelui Gorjean este o cugetare în trei dimensiuni. În acest context, abordarea aforistico-filosofică a piesei Pasărea de aur este inevitabilă. Brâncuși a scris puțin. Nu avea încredere în hârtii. Știa ce ușor le împrăștie vântul. El a avut darul și puterea de a-și săpa gândurile în piatră și bronz. Bruma de literatură rămasă de la el se reduce la aforisme. Căuta tot esența, și în cuvinte.

A existat totuși și o necesitate, aș putea spune, vitală, de a scrie această piesă: dorința sinceră sau, dacă vreți, obligația mea morală de gorjean, de a omagia, prin arta și puterile mele modeste, pe cel mai omagiat artist al Gorjului, Constantin Brâncuși la cincizeci de ani de la trecerea sa în neființă.

Vasile Ponea: Dacă nu mă înșel, piesa a fost scrisă pentru Târgu-Jiu, dar s-a jucat la București, apoi la Lisabona...

Valeriu Butulescu: Sper că nu sunt prea mărișor, dacă iau în răspăr un vechi proverb: nu totdeauna socoteala din Târg se potrivește cu cea de-acasă! Adevărul e că piesa *Pasărea de aur* am scris-o pentru Brâncuși! Pentru memoria lui nepieritoare. A fost parastasul meu literar, la praznicul lui de cincizeci de ani! Și Brâncuși

m-a răsplătit. Prin magnitudinea numelui său, a făcut ca piesa să se joace la București... Datorită lui Brâncuși piesa mea a fost tradusă rapid în portugheză, engleză, franceză. Și tot Brâncuși a dus-o la Festivalul de la Lisabona...

Vasile Ponea: Cred că v-a trebuit o doză apreciabilă de curaj să tratați o temă atât de dificilă?

Valeriu Butulescu: Vorbind foarte serios, teatrologul bucureștean Mircea Ghițulescu, criticul Dumitru Velea, precum și Teatrul din Târgu-Jiu m-au ajutat, m-au încurajat în demersul meu. Pentru că, așa cum ați sesizat, a scrie o piesă despre acest Dumnezeu al sculpturii moderne, este un act temerar. Când lucrăm la text, îmi puneam uneori întrebarea: oare nu țințesc prea sus, oare ștacheta tematică nu e prea ridicată, ținând cont de puterea, vârsta și greutatea mea? Am mai spus-o și cu alte ocazii, apreciez ca instructive și utile discuțiile lungi, pe text, purtate cu Valentin Tașcu, Marian Negrescu și Ion Cepoi. A existat și, din câte știu, există încă disponibilitate de a juca această piesă pe scena din Târgu-Jiu. Textul a fost luat în discuție și de Teatrul Național Craiova. Problema care a rămas fără soluție, este actorul care să ducă rolul Maestrului. Teatrul gorjean are mulți actori buni. Dar într-o astfel de piesă, având un mega-personaj cu imagine arhicunoscută, trebuie găsit un actor apropiat, ca vârstă, ca trăsături fizice...

Vasile Ponea: La București a fost găsit Ștefan Iordache...

Valeriu Butulescu: A fost o surpriză de proporții! Sincer să fiu, îmi luasem gândul de la un spectacol cu *Pasărea de aur* în 2007. Când, prin februarie anul trecut (2006), m-a sunat prietenul meu, fost coleg de Parlament, Radu Aurică, de la Teatrul Nottara, să mă întrebe dacă aș fi de acord ca maestrul Ștefan Iordache să joace rolul Maestrului Brâncuși. Întrebarea mi s-a părut o glumă. E ca și cum ai întreba un cal dacă vrea, nu ovăz, ci fulgi de ovăz cu zahăr! Așa că, vă dați seama, acordul meu a fost total, necondiționat și instantaneu. Mai era o lună până la comemorarea lui Brâncuși, iar calendarul lui Ștefan Iordache, era încărcat la maxim. Regizorul Attila Vizauer a găsit o soluție definitivă: un spectacol audiție realizat de Teatrul Național Radiofonic, coordonat de Magda Dușu, în regia lui Mihai Lungeanu. Și, așa cum a mărturisit la premieră, marele actor a acceptat să joace rolul lui Brâncuși, oarecum peste program, tocmai pentru că rolul i-a mers la inimă. E om al Sudului, s-a născut la Calafat, a sculptat și el o vreme, în lemn. Și Ștefan Iordache are un adevărat cult pentru Brâncuși...

Vasile Ponea: Se simte că v-ați pregătit cu acribie pentru această piesă. Poate că efortul Dv. merita un spectacol scenic...

Valeriu Butulescu: Meritele mele nu intră în discuție. Vorbim acum de ce merita memoria marelui Brâncuși. Adevărul e că, cel puțin în unele locuri (nu e vorba de Gorj), semicentena-

☑ rul morții genialului sculptor nu a ieșit din cunoscutele noastre tipare festive: coroane, panglici, diplome de excelență, fursecuri, discursuri politicianiste. A mai fost bifată o acțiune, s-au mai păpat niște fonduri! La București, la prima audiție, cu presă și public, spectacolul radiofonic regizat de Mihai Lungeanu a plăcut în mod deosebit. Mai multe voci autorizate au cerut atunci o punere în scenă la Teatrul Național București. Dar era prea târziu... Interesele unei puneri în scenă sunt mari și întortocheate... Cer timp, telefoane, relații. Poate la centenar... Oricum, Ștefan Iordache ne-a consolât pe toți, spunând că un spectacol radiofonic are o rază de acțiune și o forță de pătrundere cu mult peste cele ale unei montări scenice. Spectacolul rămâne în fonoteca de aur. Poate fi reînviat oricând.

Vasile Ponea: Cum ați sintetiza linia dramatică a piesei Dv.?

Valeriu Butulescu: Am încercat să redau frământările unui mare artist, copleșit de vârstă și glorie, ajuns la capătul drumului său pământean, conștient de moartea sa iminentă, dar și de nemurirea sa. Un patriotism decent răzbate din replici. Brâncuși și-a iubit Gorjul natal pe care, paradoxal, l-a părăsit tocmai pentru a-i sfinți numele. În capitala culturală a Lumii, el a rămas același țaran sfântos de odinioară. Spiritual, artistul nu a părăsit niciodată Hobița. Brâncuși, pur și simplu și-a mutat coliba sa din bârne cioplite, la Paris. Aici, în pragul morții trăiește intens nostalgia întoarcerii la paradisul copilăriei. Pentru că, oricât de grea ar fi fost, copilăria rămâne un paradis. Singurul Paradis pierdut. Semeț ca o Coloană fără sfârșit, în ciuda vârstei, „Bradul” din Brădiceni se simte chemat înapoi de apele zglobii ale Bistriței, primul său dascăl de sculptură, râul care l-a învățat răbdarea de a șlefui.

Vasile Ponea: Piesa este încărcată de replici aforistice. Câte dintre acestea sunt autentice?

Valeriu Butulescu: În discuțiile purtate, ca și în arta sa, Brâncuși a fost adeptul rostirii esențiale. Replicile sale sunt sapiențiale, scurte și încărcate de sensuri. Așa că nu m-am sfiit să pun pe limba personajului principal aforismele mele cele mai izbutite. Am folosit numai trei aforisme autentice, ale lui Brâncuși, redate, evident, cu ghilimele. De exemplu, apoteoza Maestrului, din finalul piesei are la bază un aforism original al acestuia: „O sculptură desăvârșită trebuie să aibă darul de a-l vindeca pe cel care o privește.” Artistul părăsește viața terestră prindându-și Pasărea de aur. Opera îi conferă forța eliberării, a desprinderii de lumea pământeană. Opera îi asigură zborul spre cerul nemuririi sale, dar și spre meleagurile iubite ale copilăriei. Metaforic vorbind, artistul nu moare, ci se întoarce să se odihnească în țărâna natală, asemenea lui Milarepa: „să-mi fac pernă din oasele mamei mele...”

Vasile Ponea: În ce măsură piesa respectă veridicitatea istorică a evenimentelor relatate?

Valeriu Butulescu: Chiar dacă este doar o proiecție artistică a decesului marelui artist, ridicată pe principiile convenției teatrale, piesa reproduce fidel o serie de secvențe biografice. Alexandru și Natalia Dumitrescu, arhiepiscopul

Teofil sunt personaje reale, din anturajul Artistului, care dau autenticitate acestui tragic poem al morții. Sunt cât se poate de reale frământările sculptorului muribund, grija părintească față de opera sa - „copiii lui”, înfiți de marile muzee ale lumii -, dorul de Gorjul natal, pe care nu-l mai văzuse de două decenii, răceala ostilă a autorităților române, atitudinea nedemnă a unor academicieni de Dâmbovița...

Vasile Ponea: Vreți să fiți mai concret?

Valeriu Butulescu: Brâncuși nu a fost un mare neînțeles, ca Van Gogh, de pildă. În 1957 recunoașterea lui internațională era totală. Depășise și frontierele ideologice ale Cortinei de Fier! Lucrările lui puteau fi văzute chiar și la Ermitaj. Opera lui avea încă de atunci o valoare inestimabilă. Refuzul autorităților române de a primi moștenirea artistică brâncușiană nu are temei sau explicație logică, nici măcar prin prisma ignoranței bolșevice. O rușine greu de șters vreodată de pe obrazul național, acest refuz nu venea, culmea, de la cazangiu Gheorghe Gheorghiu Dej, nici de la sudorul Chivu Stoica, sau de la alt politruc român ridicat în scaun de Armata Roșie. Negarea operei lui Brâncuși purta semnătura unor spirite fine, oameni cu o vastă cultură, academicieni, precum Alexandru Graur - părintele gramaticii moderne -, sau magnificul George Călinescu... Acesta din urmă, lucru și mai grav, a încercat chiar să-și motiveze „estetic” atitudinea slugarnică față de un regim tenebros, de un roșu crepuscular: nu a ezitat să scrie negru pe alb că Brâncuși nu se exprimă artistic, prin mijloace esențiale! Năucitor! Să scrii așa ceva tocmai despre Brâncuși, artistul care reduce lumea la însăși esența ei. Această „sentință”, falsă și nedreaptă a amărât și mai mult ultimele zile ale Artistului. Venind din partea lui Călinescu, indiscutabil un vârf al culturii noastre, acest verdict otrăvit a fost mult mai dăunător decât tractorul lui Tănăsie Lolescu....

Vasile Ponea: Curioasă asociere...

Valeriu Butulescu: Să ne înțelegem. Trebuie să ne întoarcem puțin la delirul anilor ,50! (Delir asupra căruia, din păcate, marele prozator Marin Preda nu a mai avut vreme să se pronunțe literar.) În piesă, dar și în realitate, Brâncuși cunoaște incidentul tragi-comic consumat la Tg.-Jiu, în 1954. Atunci Lolescu, un alt fiu al Hobiței, de profesie activist PMR, a primit dispoziție de la un taliban local să doboare Coloana Infinitului, să o dea la topit, pentru că țara avea nevoie de pluguri, nu de coloane! Pe vremea aceea comuniștii dețineau monopolul puterii și puteau doborî orice. Tocmai spărseseră munții, în sensul bun al cuvântului, de la Bumbesti până la Livezeni... Și aici apare don quijotismul frumos al problemei. Fire pașnică, total atehnic, Lolescu nu cere dinamită de la Făgăraș! Caută o soluție agrară! Leagă Coloana „cam pe la mijloc” cu un lanț și trage puțin de ea, cu un tractor adus de la SMT Vădeni. Gest formal, inutil și inofensiv, trebuie să recunoaștem... Coloana, evident, nici nu se clintește. Mai mult, tractorul ajunge „cu roțile din spate în sus”, poziție total indecentă și compromițătoare pentru un utilaj de fabricație sovietică. Atunci, Lolescu, spre cinstea lui, se întoarce la „raion” și raportează spășit: „tovarășu’ secretar, nu să poate!”. Și uite așa a fost

salvată cartea de vizită a Gorjului! Lucrurile s-ar fi sfârșit tragic pentru olteni, și pentru români, în general, dacă de Coloană ar fi tras George Călinescu, cu tractorul său estetic...

Vasile Ponea: Chiar credeți că Lolescu a dorit salvarea Coloanei?

Valeriu Butulescu: Da. Mie așa îmi spune inima. Și ideea aceasta transpare în piesă. Forța de distrugere a comunismului era totală. Nici măcar Coloana Infinitului nu putea ține piept, la infinit, puterii populare... Dar trebuie știut că ura comuniștilor nu era îndreptată împotriva lui Brâncuși, ci mai degrabă împotriva lui Gheorghe Tătărăscu, fost premier, poate cel mai remarcabil politician al Gorjului ultimului secol. Dacă n-ar fi fost insistențele doamnei Aretie Tătărăscu, marea Coloană gândită de Brâncuși încă din anii '20 n-ar fi răsărit, probabil, în Târgul de Fân al Târgu-Jiului, ci undeva pe malul lacului american Michigan. Comuniștii nici nu socoteau Coloana drept lucrare a lui Brâncuși. Pentru ei, era opera, sau mai degrabă un anumit organ al lui Tătărăscu! Li se părea liberală, inutilă, burgheză și moșierească pe deasupra.. Dar nici nu vedeau în ea un pericol politic și social. Nu avea niciunde coroană, nu purta însemne legionare, nu scria pe ea nicăieri „Bucovina”, sau „Pentru Țară și Rege!” Așa că s-au luat cu Coloana, formal, la trântă. S-au făcut că o doboară. Și poate, pentru moment, adică până prin 1965, simbolic, au doborât-o! Au abordat o soluție românească mai veche, de pe vremea lui Laiotă Vodă...

Vasile Ponea: Despre ce soluție vorbiți?

Valeriu Butulescu: Pe vremea lui Laiotă Basarab noi plăteam tribut la Stambul, nu la Moscova. Deci, se înțelege, pe-atunci eram în mare prietenie cu poporul frate turc. Și turcii ne-au luat cu ei, ca aliați, să-i ajutăm să bată „nemții cu coadă”, adică pe austrieci. Cam așa cum ne-am dus acum în Irak, să-i ajutăm pe americani să fure petrolul lui Saddam, în numele democrației. Tipic pentru diplomația românească, de atunci și de acum, lui Laiotă îi părea rău și de austrieci, și de turci, dar și de scaunul său de domnitor i se rupea inima. Așa că și-a îndreptat el tunurile către cetatea nemțească, dar le încărcă numai cu paie, câlți și ceva praf de pușcă. Făcea mult zgomot și fum, dar cam atât. A economisit astfel ghiulele pentru încă un război, mulțumindu-și, deopotrivă, amiciei și inamiciei... La fel a procedat și Tănăsie Lolescu, asediatorul ideologic al Coloanei...

În concluzie, comuniștii anilor ,50 n-au vrut să distrugă Ansamblul monumental de la Tg.-Jiu! În mod cert. Coloana, să spunem că putea opune o anumită rezistență. Dar Masa Tăcerii și Poarta Sărutului se puteau evacua într-o singură zi! Să nu facem din comuniști niște monștri mai mari decât au fost!

Vasile Ponea: Credeți că opera lui Brâncuși s-ar fi păstrat mai bine în România?

Valeriu Butulescu: Întrebare grea și provocatoare! Ca orice bun român mi-aș fi dorit ca operele brâncușiene să se afle pe pământ românesc. Desigur, dacă autoritățile comuniste ale anilor ,50 acceptau darul lui Brâncuși, patri-

(Continuare în pag. 36)

(Urmare din pag. 35)

moniul artistic național ar fi crescut considerabil. Dar, haideți să fim practici! Câți vizitatori are anual Muzeul Luvru și Centrul Pompidou, în comparație cu Muzeul de Artă al României? Dincolo de orice glazură patriotică, trebuie să recunoaștem: Brâncuși e mult mai mare, e mult mai vizibil, e cu adevărat mondial și titanic, acolo la el, adică la Paris. Dacă vrem să-l vedem, ne putem duce în Montmartre, cu cărțile de identitate, fără pașapoarte. Nici nu merităm mai mult, după maniera brutală în care i-am respins testamentul artistic. Franța, care este a doua lui patrie, îi poartă memoria, cu o pioșenie decentă.

Și mai este un aspect. Rămân la părerea că opere de asemenea valoare nu pot fi păstrate la noi în siguranță. O bună parte din operele create de Artist în România, înainte de plecarea la Paris, sunt astăzi pierdute. „Sărutul” a fost recuperat, întâmplător, din butoiul cu varză al unui țaran întovărășit, spălat bine, și dus apoi la Muzeul de Artă din Craiova. Ansamblul monumental de la Târgu Jiu e prea mare pentru a putea fi subtilizat! Dar „Domnișoara Pogany”, oacheșe și mărunțică, a părăsit țara, discret și definitiv, ca Omar Haysam. La București, Revoluția din Decembrie, în degingolada ei tragi-comică, demnă de pana lui Budai-Deleanu, a atins punctul culminant, printr-un schimb bezmetic de focuri între Biblioteca Națională și Muzeul de Artă! Aici și-au ales românii locul cel mai potrivit pentru a încinge bătălia lor ideologică. Rezultatul va este cunoscut. În Muzeul de Artă, soldații noștri pur și simplu au luat la țintă tablourile, din plictiseală, desigur. În halucinația lor grotescă, tablourile li se păreau că sunt teroriști! În realitate, erau pânze prețioase, de Velasquez și Rembrandt, strânse cândva, cu trudă și cheltuială mare, de către baronul Brukenthal. Iar Biblioteca a ars în întregime, mai grozav ca cea din Alexandria. S-au făcut scrum cărți de mare valoare, documente și incunabule, inclusiv manuscrisele lui Eminescu. Când i-am reproșat acest aspect unui politruc contemporan mi-a răspuns sec, cu o candoare dezarmantă: „Ei, și? Ce dacă au ars! Ne-au rămas fotocopiile!”

Vasile Ponea: E o șarjă nimicitoare! Vă rog să vă opriți!

Valeriu Butulescu: Lăsați-mă să-mi termen idea! Poate sunt răutăcios, dar spun lucruri adevărate! Unde vreți să păstrați operele lui Brâncuși? Nu vedeți că în momentele de răscruce istorică (și la noi se țin lanț!) muzeele noastre sunt copios devalizate, nu de turci și tătari, ci de propriile lor conducători? Nu vedeți că de patrimoniul nostru, de patrimoniul adevărat, s-a ales praful și pulberea? Gândiți-vă numai la Tezaurul de la Pietroasa, de pildă! Goții l-au îngropat adânc și bine... A stat, la loc sigur, în pământ, aproape un mileniu. Apoi, înainte de Revoluția de la '48 l-au dezgropat românii, din greșeală, bineînțeles. (La noi toate marile descoperiri s-au făcut din greșeală.). Tezaurul avea o valoare istorică de neprețuit, pe care unii arheologi au comparat-o ulterior cu cea a mormântului lui Tutankamon, dezgropat de Carter mult mai târziu. Dar românii nu vedeau în acele opere de artă decât aur sclipitor. Cea mai mare parte a tezaurului a fost topită în prima săptămână! L-au vândut la zarafi, să-și cumpere telegari și caleașcă! Ce-a mai rămas a ajuns într-un fel

de muzeu, înjghebat la Universitate. De acolo a fost furat, într-o noapte cu lună de un student somnambul, care a intrat nestingherit, în vreme ce paznicul dormea, visând un vis frumos, despre seriozitatea balcanică... Hoțul ia comoara în spinare și pleacă, dar este incomodat la mers de câteva piese ale tezaurului, Cupa, Vasul Dodecagonal etc., pe care le aruncă pe stradă, învelite într-un jurnal. Le găsește un profesor, în sfârșit un om sărac și cinstit, vorba lui Iliescu, dar naiv, pentru că le predă tocmai Poliției! Aici, Tezaurul pierde iar din greutate, iar ce rămâne, ajunge în beciul Băncii Naționale. De aici, în iureșul Primului Război, este încredințat spre păstrare... rușilor, singura garanție fiind o chitanță de mână. Rușii se dovedesc a fi paznici buni, când e vorba de avutul altora. Îl păstrează și astăzi! Refuză să ni-l restituie pentru că, între timp, noi am pierdut chitanța...

Vasile Ponea: Gata! Cred că este destul de concludent!

Valeriu Butulescu: Din marele tezaur al României nouă nu ne-a rămas decât tezaurul folcloric al Marioarei Murărescu! Kosonii și brățelele dacice, adevărate și false, se vând de-a valma, prin bazarurile lumii. Bieții goți! Dacă ar fi bănuț ei ce vor face românii cu tezaurul lor, nu se oboseau să-l mai îngroape! Din faimoasa Cloșcă cu puii de aur, n-am fost în stare să păstrăm decât un puișor, și acela reconstituit de un maestru al Muzeului din Berlin...

Așadar, vă întreb? Credeți că, având asemenea precedente, suntem apți și suficient de maturi pentru a păstra Comoara lui Brâncuși? Am serioase îndoieli. Mă tem că faimoasele bronzuri ale Maestrului ar fi încăput deja pe mâna privatizaților de la Strehai! Mă tem că „Orgoliul” ar fi ajuns astăzi cazan de țuică în toată regula!

Vasile Ponea: Cum credeți că vedea Brâncuși mântuirea artistului?

Valeriu Butulescu: Vizita părintelui Teofil la domiciliul Artistului, surprinsă în Pasărea de aur, este de fapt o realitate biografică. Brâncuși era un suflet credincios. Chiar a lucrat o vreme ca paracliser, la Biserica ortodoxă din strada Jean de Beauves. Dar dimensiunea creștină a universului său poate fi rar decriptată din operele sale. Poate în Crucifix, poate în Rugăciune, poate în Sărutul din Cimitirul Montparnasse. El abstractizează practic și sacralitatea, globa-

lizează într-un fel credința, o scoate din spațiu și timp, reduce religia la liniile ei primordiale. Lucrările sale, în marea lor majoritate, începând cu Cumințenia Pământului, par mai degrabă idolatre, de un păgânism frust, imemorial. Crede în forța vindecătoare a artei, știe că un artist adevărat nu trebuie să învie, pentru că opera sa eternă nu-i va permite să moară niciodată. Dar în viața sa de toate zilele Brâncuși a crezut cu putere în Dumnezeu. Toți acei idoli de piatră și lut, plămădiți de mâna lui viguroasă, au prins viață pentru că Dumnezeu „le-a suflat în nări”, revărsându-și harul Său asupra lor. În concluzie, Brâncuși crede în Dumnezeu. Dar crede totodată că, spre deosebire de spiritul profan, un artist autentic se poate mântui prin propria sa artă.

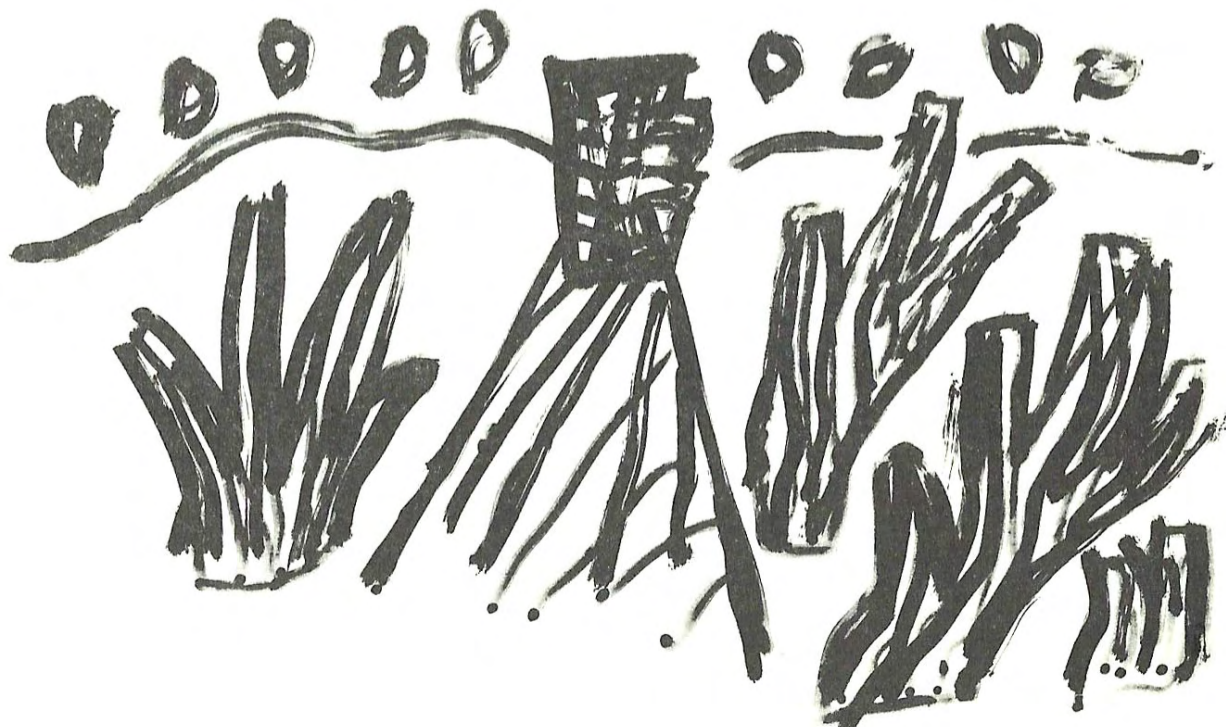
Vasile Ponea: Cum apreciați includerea piesei Dv. Infinitul Brâncuși în Festivalul de artă radiofonică de la Lisabona?

Valeriu Butulescu: Întrebarea mă obligă din nou să fac pe modestul! Și nu cunosc lucru mai obositor decât falsa modestie. Vreți să fiu sincer? Absolut sincer, sau numai sincer? Limba noastră ne oferă posibilități multiple de a ne doza gradual ipocrizia. M-a bucurat mult includerea piesei în acest festival organizat de prestigiosul Institut Goethe. Roxana Ripeanu a tradus excelent textul în portugheză. Apoi au urmat celelalte limbi. Cu Brâncuși în față, ușile străinătății se deschid ușor. Însă piesa aceasta este scrisă pentru uz intern. E prea românească. Nu se potrivește pentru export. Traducătorii au făcut o treaba minunată. Dar e greu de răsădit în altă limbă, bunăoară jalea - acest bocet gorjenesc, care încheie drama: „*Constandine, Constandine! / Unde plecași tu, Constandine? / Și lăsași plaiu-nverzit, / Și câmpu-nflorit, / N-auzi tu cum plâng izvoarele? / Cum se tânguie mioarele? / Mumă, mumă, vino-napoi! / Că veni primăvara la noi, / Și vântu' risipi norii / Și se-ntoarseră-n țară cocorii... / Mumă, mumă, vino-napoi! / Că răsări iarba-n zăvoi...*”

Evident, acest pasaj liric a fost comprimat în versiunile străine, fiind greu de înțeles. Pentru atâta tristețe, trebuie să te naști român...

Vasile Ponea: În încheiere, țin să vă mulțumesc, domnule Valeriu Butulescu, pentru timpul alocat acestei discuții pline de conținut și neprevăzut. Vă urez sănătate și performanțe noi în domeniul creației.

Interviu realizat de Vasile Ponea

Absurdul dă în floare cu cât mai plină țara de umor

Paula ROMANESCU

Cine a spus că epigrama-i gen minor (ba nici măcar atât!) în landul genurilor literare cu ștaif care-și vor fi câștigat în vreme drept de cetate în lumea cuvântului, cu siguranță n-a știut ce spune.

Spiridușul acesta – numai spirit! – a dovedit că nimic din ce înseamnă creație literară nu i-a rămas străin.

A luat din dramă lacrima și a inventat râsul cu lacrimi.

De la comedie a împrumutat hohotul de râs și a remodelat surâsul.

Din tragedie n-a luat nimic. A preferat s-o ignore cu superbie dându-i morții cu tifla cât s-o facă să priceapă, blestemata! că omul „știe” dar că puțin îi pasă atâta vreme cât poate umple cu voioșia lui golul de tăcere, opunând neantului tern solara și irepetabila lui clipă de eternitate.

Iată însă că sprintăra epigramă prinde să atace cu dezinvoltură și absurdul. Cum, care?!

Absurdul acela ridicat „pe culmile disperării” de un Urmuz, Ionesco, Tzara, Cioran, Gherasim Luca (hai să-l mai amintim și pe Beckett cu Godot-ul lui, deși nu prea știa el de grai românesc!), când comunicarea dintre oameni prindea să devină un dialog al surzilor.

Și-a fost ziua de 5 aprilie 2013 când, la o întâlnire de la Chișinău a epigramiștilor români și ... moldoveni (altă absurditate!), **George Corbu** – mai marele în Uniunea Epigramiștilor din România, poet de aleasă stirpe, în al cărui vers profunzimea și scânteierea se îmbină cu grație, a prezentat un grupaj de epigrame din volumul în curs de apariție – **Corbigrame III** –, pe care Acad. Mihai Cimpoi le-a catalogat drept „premieră universală basarabeană”, creație prin care epigrama înfruntă absurdul, străpungându-i carapacea de neînțeleșuri cu fragila săgeată a râsului - surâs (nu rânet!) țintind simboluri pe care omenirea și le-a adjudecat: Turnul Eiffel, Platon & comp, Mona Lisa, teatrul absurd, Sena etc.

„Când cântăreață-i Mina Lisa,
Parisu-i ca și dânsa, chel
Iar Tanti Sena interzis-a
Mustața Turnului Eiffel”.

Cine și-ar imagina-o pe enigmatică Gioconda (nu aceea care se mărită în nu știu care cartier, că de când cu nomadismul democratic „Giocondele” de pe la noi au trecut de la cort la rulotă și de-acolo la herghelia cailor mâncători de carburanți, zburători ca vântul prin copacii exilați pe la margine de „otorută” de când pădurile au

devenit ... umbră!), pe Mona Lisa de al cărei surâs doar Leonardo ar fi putut da sama, devenită star pe marea scenă care-i Parisul tot, interpretând „*La Cantatrice chauve*” în vreme ce Sena, o „tanti”, leneșă și nepăsătoare își urmează curgerea spre largul apelor din larguri pe sub Podul Mirabeau, în ciuda litaniei ca o dulce legănare tristă „*Vienne la nuit sonne l'heure / Les jours s'en vont je demeure*”. Și tot ea, „Tantica Sena”, ofuscându-se și interzicând cu severitate „*mustața Turnului Eiffel!*” ... Cei care vor fi trecut vreodată pe la orele de franceză în vremea prunciei pusă pe buchea cărții, își mai amintesc poate că *La Tour* (Eiffel, din Pisa, de la castel, etc.), de atâta admirare a celor care fac *le tour* (înconjurul lumii sau al grădinii părintești), are cochetărie și, prin urmare nu poate fi decât de genul feminin... Să fie în epigrama aceasta vreo aluzie la cele minorități de sex incert? Dracu' știe! Deși până și el ar fi gata să jure că nu știe nimic... Unde ești tu, Toma credinciosule (în puterea artei teatrale) Caragiu, să ne-o spui cu inimitabila ta ingenuitate de sfânt botezat în apele de foc purpuriu ale iadului acela care a jucat tontoriul pe viețile noastre, ale tuturor (că bietul om, năpăstuitul, n-are – când are! – decât o viață în care, cu fiecare zi „toate sunt cum n-ar mai fi”)?

Tot în absurd se înscrie și politica europeană (că de cea mondială cine-i absurd să pretindă c-are avea vreun Dumnezeu!):

„*Ce-au avut de zis au scris
Platon și Aristotel –
Foaie verde de Paris
Ce oraș este Bruxelles!*”

Prin urmare, logica fost-a, nene, cât a fost! Democrații ai bătrâni au lăsat scris urmașilor de până-n veacul veacurilor, zestre de înțelepciune. Numai că firăvioarele lăstare ale arborelui vieții s-au dedulcit la verde ... de Paris (fie el și „foaie verde” de fumat sau de ... întors!) când jocurile-s făcute la Bruxelles de câțiva bătători cu pumnul în masa tratativelor duioase de la care robii (plantați de-a pururi pe Calea Robilor de pre pământ), așteaptă de-a surda (c-așa-i absurd!) promisiunile firimituri de la festinul leilor.

Nu tot în absurd se leagănă și credința noastră că suntem „*neam de europeni*”?

Păi, ce vreți argument mai tare decât c-o
„*știu italicii și frâncii
Ce nu ne vor trimite reni
De nu le vindem lor toți pruncii.*”?

Acum, de! drept îi că, fără reni, adio Moș Crăciun cu Coca Cola, și-atunci chiar c-am sfeclit-o de tot dacă nici poveștile nu ne mai ajung măcar să ne dezmoțim nițel la vremea pârguirii electoralelor! Cât despre prunci, nu-o bai! Facem alții gata silico-nați, gata rumeniți în incubatoare, numai buni de export...

Și uite-așa, în lumea ce s-ar vrea rațională măcar cu sufletul (că inima este cam de multișor cord – de acord!), absurdul își

asigură, iată, în pragul mării Învieri din anul 13 al mileniului trei, reînviere triumfală prin creația poetului epigramist român George Corbu, urmaș al lui Urmuz, fie și pentru că acestuia timpul nerăbdător nu i-a mai dat răgazul de a scrie și-o epigramă pe lângă cele *opt proze și-o fabulă* care compun esențiala și uluitoarea sa *opera omnia*.

Cum lipsea poate (asta mai lipsea!) un motto operii urmuziene, George Corbu i-l anexează cu filială plecăciune:

„*Moto-ul epigramelor absurde:*

*Din apoftegma zilei cumsecade,
Din bezna nopții ajunsă sfetnic rău,
Veni-ntâmplarea de a-i spune bade
Lui Demetrescu cratimă Buzău.”*

Să ne bucurăm că tot unui român i se datorează înscrierea epigramei în absurdul cel cu certificat de noblețe întru întregirea creației literare din acest început de mileniu pe planeta noastră *albastră ca o portocală*. Pentru că, de-ar fi să-i dăm crezare poetului, ar cam trebui să admitem adevărul (absurd) potrivit căruia

„*Captivă-n înveliș de urdă
Scâncește epigrama-n vrac
Sub dominația absurdă
A postmodernului i pak...*”

Se cuvine să-i urăm (epigramei, nu autorului!) vânt bun în marea nebunie a lumii în care doar câinii se mai uită cu iubire la om (să vadă dacă este!). Dar cel mai adesea, nevorbitoarea făptură o rupe la fugă la vederea celui care mai cuvântă...

Se cuvine să-i urăm și autorului, acest mare lucid marcat de o nemăsurată tristețe cu care știe să ne vindece de propria noastră amărăciune prin administrarea unei sănătoase doze de râsurâs, bună intrare în rândul celebrilor săi înaintași într-ale absurdului din țara (lumea) asta plină de umor...

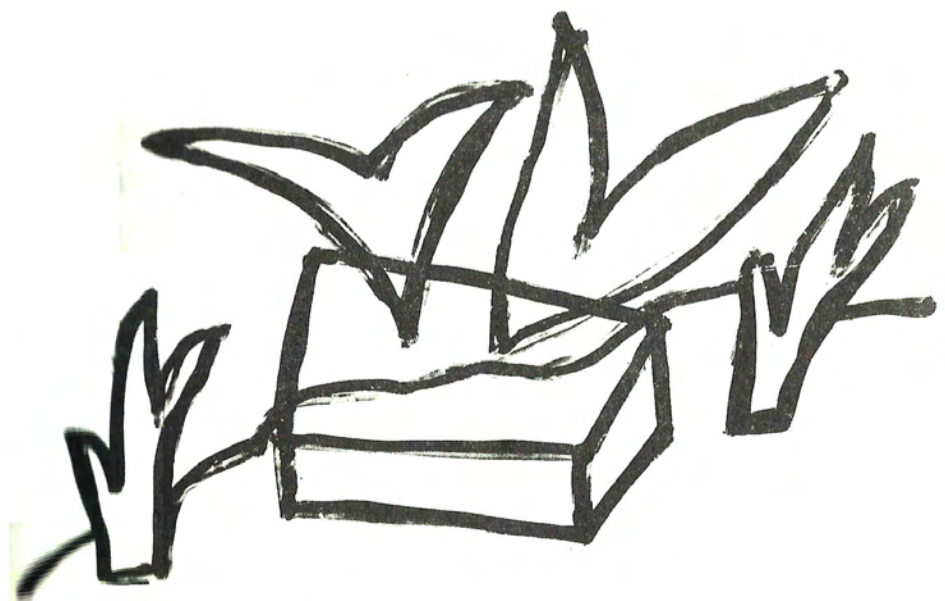
M-a încercat odată îndoiala că epigrama ar avea ceva serios de „spus” când sunt parcă prea mulți poeții care cochetează cu ea, confundând gluma gen „Hă, hă, hă!” – satâr *de basse cuisine*, cu umorul subtil – laser, bisturiu în mâna unui chirurg de înaltă clasă:

*Mulți poeți atinși de morbul
Epigramei, scriu de zor...
Și, scriu bine, întrebai corbul?
Zise Corbu: Nevermore.*

Să rămână mai mic numărul celor care scriu epigramă, promit să nu mai scriu și eu.

E absurd!

Și totuși epigrama a dat în floare în regatul absurdului.

De la un caz la altul...

Ion Trancău

Cazul Mircea Cărtărescu

În rândurile care urmează, inventariez succint forme cu fond critic confesiv din ultimele patru numere, 3, 4, 5 și 6 ale hebdomadurii național *România literară*, din anul 2013. Acest demers nu va fi, desigur, neutru, dimpotrivă, subiectiv, iar pentru rimă... selectiv.

Spațiul consacrat și onorat de editorialul lui Nicolae Manolescu, în pagina 3, din revista *România literară*, este, de data aceasta, transferat lui Adrian Alui Gheorghe și acoperit de *Cazul Mircea Cărtărescu*, pe care-l consideră un scriitor român aproape sau chiar clasic în viață, de vreme ce este prezent în manualele școlare cu câteva texte și figurează pe lista lungă/scurtă pentru câștigarea Premiului Nobel. Poetul și publicistul/criticul Adrian Alui Gheorghe ne îndreaptă mintea și sufletul spre revista cultural-literară *Conta* care apare sub conducerea sa la Piatra Neamț. Adrian Alui Gheorghe recurge la expresii și enunțuri pamfletare pentru a stigmatiza turpitudinea din mass-media care a atins limita maximă în România postdecembristă, iar mediocritatea și prostia au ocupat fața și interfața, în acest timp al canibalismului cultural. În contrast flagrant cu presa mediocră și cu televiziunea aservită politic și financiar, scriitorul moldav crede în șansa lui Mircea Cărtărescu de a fi ... nobel(i)at cândva. Deocamdată, autorul poemelor din volumul *Levantul* și al trilogiei românești *Orbitor* este controversat, mai mult pe plan național, admirat și contestat, poate, în egală măsură. Un top al poezilor români, de la Alecsandri încoace, este de-a dreptul bizar și derizoriu, suscitând ilaritate, dacă nu, stupefacție. În acel clasament, comentat de Gheorghe Grigurcu sub titlul *Ierarhia poezilor*, în numărul 3 al revistei *Confesiuni*, Mircea Cărtărescu ocupă un loc modest, după Eminescu, Minulescu, Nina Cassian și Vasile Alecsandri, dar urmat de poeți moderni interbelici, ca Bacovia, și de neomoderni, precum Nichita Stănescu, Emil Brumaru și Marin Sorescu.

Amintesc, într-o divagație îndoielnică și hazardată, că *Premiul Nobel* pentru literatură, în anul precedent, a fost obținut de scriitorul chinez Mo Yan, autor al unui roman masiv, cu un titlu insolit și incitant, *Obosit de viață, obosit de moarte*. Desigur, scriitorul chinez, recunoscut pe plan universal nu este un moian, adică un locuitor al satului Moi, din comuna Bâlteni, localitate în care eu însumi m-am născut. Genialul prozator chinez este adeptul romanului amplu, acceptând chiar situația incredibilă de a-l scrie pentru un singur cititor.

Cazul unor critici și poeți români/americiani

În același număr 3, al revistei *România literară*, citim un *semn de carte* cu un titlu de intensă participare confesivă și afectivă, *O restituție emoționantă*, de criticul, poetul și memorialistul Gheorghe Grigurcu. Este comentat, cu subtilități critice inconfundabile, volumul *Oameni din lande-balade și poeme*, de George Dan, carte primită din SUA de la prietenul prefațator M.N.Rusu. Emoționantă este și precizarea lui Peter Sraeger, care, în pagina 20, ne înștiințează la rubrica *me-*

ridiane, despre *Filosofia lui Blaga tradusă după un secol în limba germană*.

Cazul ICR

Nu poate fi trecută cu vederea, chiar dacă se află pe ultima pagină a revistei *România literară*, informația umoristico-ironică a d-lui *Cronicar*, după care *ICR-ul face pui în țară*, un exemplar, adică un nou-născut, fiind chiar *Filiala Oltenia, la Târgu-Jiu*. În numărul următor, 4, din 25 ianuarie 2013, în pagina finală semnată de același *Cronicar* de la *România literară*, este evidențiată Carmen Mușat, care, în *Observator Cultural*, crede că inițiativa de a înființa filiale în țară exemplifică/ilustrează prelungita actualitate a tezei maioresciene despre *formele fără fond*. Scriind la ... *Confesiuni*, mulți dintre colaboratori se abțin, cu doze mai mici sau mai mari de poltronerie provincial-gorjeană, când abordează tema faimoasei *Filiale a ICR Oltenia... via Târgu Jiu*.

Cazul unui scriitor american

În numărul 5 din 1 februarie 2013 al revistei *Romania literară*, Nicolae Manolescu publică un editorial prin care depășește spațiul literar național, cu titlul *Scriitorul ca memorialist*, transferându-ne în certă universalitate. El abandonează, probabil, acel tip de *Lecturi infidele*, citind *Memoriile lui John Irving în franceză, ca și majoritatea romanelor scriitorului america, cu excepția celui care l-a consacrat Lumea văzută de Garp*. Nicolae Manolescu se confesează, cum o face totdeauna, cu franchețe, observând că memoriile scriitorului american *se referă la dubla carieră, de sportiv la lupte libere și de romancier*, dar se arată siderat că scriitorul american nu apare *pe nicio listă, lungă ori scurtă, a Premiului Nobel*, deși a dovedit din plin exemplara genialitate. Nicolae Manolescu divulgă apoi motivele lecturii sale aderente, penetrante și comprehensive: scriitorul american este un șaizecist transoceanic, născut în 1942; unele coincidențe în ceea ce privește lecturile preferate, deloc comune, creația romancierilor ruși din secolul XIX, Gogol, Tolstoi, Dostoievski și Cehov, cărțile lui Dickens, Melville, Greene, chiar unele idiosincrazii, stârnite de Oscar Wilde, sau disensiuni în receptarea și evaluarea critică a romanelor lui Proust și Joyce. Finalul editoriaului are o undă de autoironie decepționistă, de confesiune onestă și demnă: *N-am primit nici un leu, ca să scriu, cu excepția unui avans acordat de Editura Paralela 45, pentru Istoria critică... Pe scurt, n-am trăit niciodată din scris*. Conso-lându-se, Nicolae Manolescu mai constată, extinzând și generalizând spațial: *Puțini scriitori trăiesc din scris în SUA, ca și în România*. Să fie oare similare condițiile (de trai!) ale scriitorilor americani și români?!

Cazul poeziei bahice

În numărul 5 din 1 februarie 2013 al revistei *România literară* citim, cu aceeași delectare spiritual-artistică, un *semn de carte* cu titlul *Poezia alcoolului* de Gheorghe Grigurcu, inspirat de volumul *Liniștea de dinaintea liniștii*, avân-

du-l autor pe Paul Vinicius. Gheorghe Grigurcu, criticul care a lansat titlul emblematic, *Un trandafir învață matematică*, concluzionează cu emoție confesivă: *Poezia alcoolului are state de prestație măgulitoare în literele românești de la Dimitrie Stelaru(...), la Nicolae Labiș(...)* și la Mariana Marin, *Ioan Flora, Ioan Es Pop, Ion Mureșan*. Bineînțeles, mentorul revistei noastre, *Confesiuni*, n-a ambiționat o listă anostă și exhaustivă, uitându-l, de pildă, pe Nichita Stănescu, un poet redutabil, în multe privințe. Nu putem, de asemenea, să-i reproșăm autorului *Fișelor de memorialist* că a omis nume celebre din literatura universală, începând cu orientatul Omar Khayyam, continuând cu medievalul european François Villon și cu alte nume celebre de poeți din perioadele și curentele literare care s-au succedat de-a lungul timpului.

Cazul revistei Tribuna

Cu o distinctă tonalitate confesivă, meditativă, satirică și pamfletară semnează Nicolae Manolescu editorialul *Noua direcție a Tribunei din Cluj*, în numărul 6 din 8 februarie 2013 al revistei *Romania literară*. *Tribuna*-a remarcat și s-a impus cu consecvență în rândul revistelor centenare, fondator fiindu-i Ioan Slavici, în anul 1884. A cunoscut redactori și colaboratori de incontestabil prestigiu, printre cei apropiați de zilele noastre numărându-se Mircea Zăciu, Victor Felea, D.R. Popescu, Augustin Buzura și alții. Recent a fost promovată ca redactor-șef, pe criterii politice, un filolog și jurist cu doctorat la profesorul universitar Mircea Muthu, un cvasi-anonim în actualitatea literară purtând numele, atestat doar în documente de stare civilă, Mircea Arman. În același concurs dubios a fost obstrucționat și contracarat Ovidiu Pecican, un redactor și un colaborator remarcabil prin devoțiunea sa de veritabil *tribunist*. După acest incident penibil, au demisionat de la conducerea venerabilei reviste transilvane, *Tribuna*, doi profesori universitari și colaboratori excepționali, Ion Pop și Ion Vlad. Nicolae Manolescu se arată, pe drept, revoltat de aceste fapte din peisajul presei noastre cultural-literare, mai ales, de infatuarea noului redactor-șef al revistei *Tribuna* din Cluj, un lamentabil arivist, asemănător confrăților lui, politicienilor parlamentari. În editorialul semnat de Mircea Arman, se observă impolitețea acestuia față de scriitorii, eseiștii și criticii literari respectabili de azi. În stil emfatic, Mircea Arman crede, cu nonșalanță, că revista *Tribuna* va deveni o publicație *națională*. Finalul editoriaului manolescian este intransigent, considerând opiniile din articolul lui Mircea Arman ca demne de un *adevărat pamflet, debordând de spirit sectar și de generalizări tendențioase*.

Cazul revistei *Tribuna* ... în prelungiri!

Ion Trancău

În *Interval*, publicație cultural-artistică de la Colegiul Național *Spiru Haret* din Târgu-Jiu, am semnat cândva un editorial intitulat *Reviste centenare*, în care situam *Tribuna* clujeană, într-o enumerare prestigioasă a acestora, după *Familia*, 1865, *Convorbiri literare*, 1867, *Literatorul*, 1880, și înaintea altora, *Vatra*, 1894, *Ramuri*, 1905 și *Viața românească*, 1906. Pe toate le omagiam ca reviste cu rol marcant în evoluția ascendentă a literaturii noastre din secolele XIX și XX. Ele au continuat menirea nobilă și benefică prin apariții catalizatoare până în prezent. George Coșbuc, de exemplu, considera anii colaborării sale în paginile revistei *Tribuna*, fondată de Ioan Slavici în anul 1884, ca fiind anii lui *cei mai roditori*.

Am tratat succint *Cazul revistei Tribuna*, după ce am citit cu deplină consonanță empatică, editorialul lui Nicolae Manolescu din hebdomadarul *România literară*, numărul 6 din 8 februarie 2013, intitulat *Noua direcție a Tribunei din Cluj*. Mi-am dat seama repede, chiar de la prima lectură, că adjectivul *noua*, antepus substantivului *direcție* are un sens peiorativ, ironic și nu unul pozitiv, cu adevărat... novator. Mircea Arman, noul redactor-șef al revistei *Tribuna*, cocoțat în funcție pe criterii politice, evident meschine, tinde să imprime venerabilele

tea, Ion Mureșan, Marta Petreu, Adrian Popescu și Mircea Popa.

În *România literară*, numărul 9 din 1 martie 2013, în pagina 10, la rubrica *atitudini*, Ion Pop scrie *Despre o invitație la cimitir* adresată domniei-sale și lui Ion Vlad, *stimatul profesor și coleg universitar*, de către publicistul insolent și fostul lor student Mircea Arman. Ion Pop ironizează atitudinea incalificabilă din editorialul lui Mircea Arman, scris sub impulsul funcției și limitelor de redactor-șef, considerându-l un *netrebnic șef de gașcă, mafiot vrednic de a fi deferit justiției*. În opinia lui Mircea Arman, Andrei Pleșu și Gabriel Liiceanu nu sunt decât *epigoni ai lui Noica*. Mircea Cărtărescu devine un autor de *proze delirante, exhibate de tot soiul de indivizi frustrați – cultural sau sexual – ori de-a dreptul, sociopați*. Mircea Arman sfițează, degenerând într-un *emfatic rechizitoriu, în insulte arogante și infatuare*. Ion Pop ne invită, elegant, fără nimic strident să recitim *cu un zâmbet amar Glossa lui Eminescu*.

În *România literară*, numărul 10 din 8 martie 2013, pagina 24, domnul *Cronicar* se referă la *O pagină nouă în cazul Arman* din revista *Cultura*, semnalând și salutând replica tânărului și subtilului critic literar Alex Goldiș, care îl blamează pe recentul ștab de la *Tribuna*, incriminându-i

reviste transilvane o *direcție* regresivă, tendințioasă și nefastă, nu departe de orientările și tezele ideologice defuncte, proletcultiste. Nicolae Manolescu are meritul unei intervenții prompte și oneste, semnalând amplu acest caz de scandalosă perempțiune în presa noastră cultural-literară. Cazul se intensifică cu amploare polemică în numerele 8, 9 și 10 ale revistei *România literară*. În numărul 8 din 22 februarie 2013 citim un *Protest* la adresa noului manager al revistei clujene *Tribuna*, care a avut tupeul (nu curajul!) de a replica obiecțiilor civilizate manolesciene într-un interviu din *Cotidianul*. Mircea Arman a proliferat detractări inadmisibile și iresponsabile, amintind de limbajul de lemn, la adresa unor personalități de prim rang ale literelor actuale, scriitori, teoreticieni, critici și istorici literari, profesori universitari de valoarea lui Nicolae Manolescu, Ion Vlad și Ion Pop. De aceea scriitorii, conducerea și membrii filialei Cluj a *USR* i-a solicitat *grabnica formulare de scuze publice, disociindu-se de cel care se desparte de calitatea lui de scriitor membru al USR*, așteptând ca domnul Mircea Arman să *dea curs distanțării autoproclamate, prezentându-și demisia din rândurile scriitorimii profesionale românești*. Protestatarii sunt scriitorii Doina Ce-

discursul *sforăitor, demagogic, pășunist, redactat într-un limbaj de lemn, alarmant pentru orice revistă*. Tot de arsenalul punitiv de măsuri al cenzurii comuniste este și *epurarea* numelor universitarilor clujeni Ion Pop și Ion Vlad din Consiliul consultativ al revistei *Tribuna*.

Includ asemenea confesiuni, ca pe o completare finală de maximă probitate și grație a articolelor mele, cu amintiri frumoase lăsate de legăturile publicistice anterioare cu revista clujeană *Tribuna*. Ca student, în anul 1958, am primit, la București, o scrisoare prin care redactorul Miron Scorobete mă încuraja în aptitudinile mele literare. În vara anului 1975 mi-a publicat un articol critic insurgent, *Acta, non verba!*, axat pe tema condiției literaturii în învățământ. În anul 1986 mia-u apărut mai multe recenzii despre cărțile unor poeți gorjeni: Ion Popescu, fără Brădiceni, Artur Bădița, Nicu Mondescu. Un alt articol, intitulat *Un reper brâncușologic*, a recenzat cartea lui Ion Mocioi, ca teză de doctorat, *Estetica operei lui Constantin Brâncuși*. De aceea sunt solidar cu scriitorii clujeni calomniați cu expresii suburbane de către noul redactor-șef al revistei *Tribuna*, propulsat în funcție... pe criterii politice obediente.

POEME

Gabriel Gogan

Îngheț

Stropi de apă vie, transformați în țurțuri
De gerul banalității
Viață, care în loc să trăiască
Încremenește sub ambră...
«Și totuși se mișcă!» a spus cineva
Chiar înainte de a înceta să se miște

Matrics

Viața mea a început să fie
O înșiruire de deja-vu-uri
Mă mișc prin rețea cu grația lu' Matrix
Singura diferență dintre noi
E că Oracolul meu e blond
Și văd câini, nu pisici
Coborând scările...
Pe domnul Smith îl cheamă nea Fane
Ne dușmănim de moarte, poartă ochelari
de sudură
Îl aud prin noapte, după prea multă băutură
Cum îmi viruseaza navele
Care merg prin canalizare...
Trebuia să fi ales pastila albastră
Când mi-o oferise Neo, sau Leo,
cum îl chema?
Cel puțin așa erai și tu bucuroasă...
Dacă viața-i un vis, nu mă trezi
Păstrează realitatea pentru tine
Mie lasă-mi iepurele alb, stropit cu vin
Trimite-mi o vedere, Alice, pardon Trinity...

Copilărie

Spada mlădie, inima zglobie,
Pădurea verde mă știe
Calul tresare, de pe cărare,
Cețuri se-nalță spre soare

Mîntea alene, visează balene,
Corsete și cosânzene
Corsari și comori și trecători,
Pline de sânge și flori

Vântul adie, soare-n chindie,
Pădurea verde mă știe?
Copilărie, copilărie
Insula care n-o să mai fie...

Nu mă uita

Nu mă uita,
Când rupi poza mea
Mânioasă,
Crezând că nu-ți pasă...
Nu mă uita,
Când floarea albastră
De nu-mă-uita
Îți bate-n fereastră...
Nu sunt un fulg de nea
Pierdut în zăpada pufoasă,
Sunt o stea
Strălucind
Pe cerul negru al ochilor tăi,
Arunc văpăi,
În întuneric m-aprind,
La lumină mă sting...
Stinge lumina, te rog

T traduceri

Dušan Puača

Grecii antici n-au fost extraordinari constructori. Mai mult de jumătate din edificiile lor s-au dărâmat.

X

Victoria a fost atât de mare, încât o parte a fost lăsată pentru bătălia următoare.

X

Generalii noștri sunt cei mai buni. Toată lumea îi caută.

X

Revoluționarii provin din familii sărace. Copiii lor, din familii bogate.

X

Luptătorii pentru drepturile muncitorilor au pornit bătălia decisivă. Muncitorii, deocamdată nu opun rezistență.

X

Ne-a părăsit tocmai când aveam cea mai mare nevoie de prezența lui. A trebuit să fie judecat în lipsă.

X

Am depășit limita apărării legitime. N-a putut să mă prindă nici cel mai rapid polițist.

X

Am împlinit 51 de ani. Am devenit proprietarul majoritar al pachetului de acțiuni al vieții mele.

X

La capătul tunelului n-am găsit lumină. Am săpat degeaba.

X

Încă o schimbare de direcție și ne vom întoarce de unde am plecat.

X

Aș fi scris și eu Frații Karamazov. Dar Dostoievski a fost mai iute.

X

De data aceasta am fost mai rapid ca amantul soției. M-am ascuns primul în șifonier.

X

Turnul este drept. Privirea voastră e oblică.

Milivoje Radovanović

Pentru tulburarea întregului vinovată este cealaltă jumătate.

X

Cine nu a simțit chemarea junglei, acela nu știe ce este memoria istorică.

X

Toți trebuie să-i ceară demisia. Președintele nu poate dezamăgi nici măcar un singur cetățean.

X

Despre victimele inutile vorbesc doar cei care nu au murit.

X

Ce fel de oameni mari sunteți voi, dacă eu nu am auzit de voi?

X

Apărătorii noștri nu sunt agresori. Au depășit linia de apărare datorită necunoașterii terenului.

X

Nu ați murit degeaba. Și noi vom veni pe urmele voastre.

X

Nu mai avem ce să apărăm. Totul a fost apărât.

X

Nu putem să fim cu toții fericiți, dar putem fi părtași la bucurie.

X

Nu noi și rușii suntem cei mai tari. Acum, cei

mai tari suntem noi și chinezii.

X

Un singur dictator nu poate să schimbe părerea generală despre democrație.

X

A fost un proces democratic. Cel linșat a trebuit să respecte voința majorității.

X

Trei persoane s-au recunoscut în acest aforism. Iată cât de imprecisă este satira.

X

Intellectualii ar trebui să se alăture majorității. Mai mulți oameni știu totdeauna mai multe lucruri.

Dragan Rajčić

Din fericire avem un guvern care face totul ca nouă să ne fie mai bine, pentru că fiecare nouă zi este mai rea decât cea precedentă.

X

Mai răi decât cei ce doresc dispariția noastră

rapidă sunt cei ce doresc același lucru pe îndelete.

X

Cu noi puteți discuta și așa și altfel; oricum nu vom fi de acord cu nici un compromis!

X

Cei care spun că pentru toate acestea cineva este vinovat, aceia încearcă să obstrucționeze ancheta.

X

Campania mea electorală va fi una pozitivă. Voi vorbi despre mine numai la superlativ.

X

Am fost comunist din convingere. Am crezut că-mi va prinde bine.

X

Cheltuielile se înmormântare depășesc valoarea decedatului.

X

Mori bărbătește! Nu da șpagă doctorului!

X

Noi, sârbii, avem un caracter bun, dar știm să fim răi cu cei care nu cred în aceasta.

X

Încă nu ne-am mișcat din loc, dar nu puteți minimaliza importanța drumului parcurs.

X

Cu noi, puteți, ori așa, ori pe dincolo. Aici nu admitem nici un compromis.

Slobodan Simić

Războiul mediatic continuă. A fost omorât redactorul șef.

X

A trebuit să-i reducem la tăcere. Altfel nu se putea discuta cu ei.

X

Nu ne cereți să capitulăm. Formulați-vă cererea puțin mai bine.

X

Vom începe reconstrucția morală, imediat după ce vom stabili comisiunile.

X

Cum a fost socialismul? Opt grade pe scara Merkel.

X

În istoria modernă nici un popor nu a dispărut prin moarte naturală. Pentru noi aceasta este o mare provocare.

X

Jefuim, violăm și omorăm pe toată lumea. Are cineva un program politic mai bun?

X

Mi s-a stricat televizorul. Va trebui să văd atacul aerian pe fereastră.

X

Au fost unii sceptici, care credeau că un copil dintr-o familie mixtă nu poate fi împărțit.

X

A trebuit să-i omorăm. Că, dacă noi nu-i omoram pe ei, nici ei nu ne omorau pe noi.

X

Nu pot să mai lucrez în diplomația sârbă. Mă dor genunchii.

În traducerea lui Valeriu Butulescu din limba sârbă